

GÖRÖGKATOLIKUS SZEMLÉLET

⊕ HIT ⊕ LÉLEK ⊕ ÉRTÉK A GÖRÖGKATOLIKUS SZEMLÉ MAGAZINJA

FÖLTAMADT KRISZTUS!

GÖRÖGKATOLIKUS
SZEMLÉLET
SZERKESZTŐSÉGE
IV. ÉVFOLYAM 1. szám
2017. TAVASZ

Ára: 400 Ft

nka

KÉSZÜLT A
NEMZETI KULTURÁLIS ALAP
TÁMOGATÁSÁVAL

ÁPRILIS

1. Szo	D Akathisztosz szombat – <i>Halottak emlékezete</i> – (Egyiptomi Mária sza.)	
2. V	Nagyböjt 5. vasárnapja – Egyiptomi Mária sza. – (Titusz szé.) – 5. hang	
3. H	Nikétász szé.	
4. K	Teodulosz és tsai. szé. atyák – (György szé., Himnuszköltő József szé.)	
5. Sz	Kolos és tsai. vtk. – <i>Böjt!</i>	
6. Cs	Eutik fp.	
7. P	Kalliopiosz vt. – <i>Böjt!</i>	
8. Szo	D Lázár feltámasztása – (Heródion és tsai. apk.)	
9. V	L Az Úr bevonulása Jeruzsálembe (Virágvasárnap)	
10. H	Nagyhétfő	
11. K	Nagykedd	
12. Sz	Nagyszerda	
13. Cs	Nagycsütörtök – A titkos vacsora emléke	
14. P	P Nagypéntek – Jézus Krisztus kereszthalála – <i>Királyi imaórák</i> – <i>Szigorú böjt!</i>	
15. Szo	P Nagyszombat – Jézus Krisztus síri nyugalma	
16. V	L HÚSVÉT – Jézus Krisztus feltámadása	
17. H	P Fényes hétfő	<i>Szabad hét</i>
18. K	P Fényes kedd	
19. Sz	P Fényes szerda	
20. Cs	P Fényes csütörtök	
21. P	P Fényes péntek	
22. Szo	P Fényes szombat	
23. V	P Tamás vasárnap – György nagyvértné – 1. hang	
24. H	Erzsébet sza. – (Száva vt.)	
25. K	D Márk ap., evta.	
26. Sz	Bazil fszvt.	
27. Cs	Simon fszvt.	
28. P	Jázon és Szozipáter apk.	
29. Szo	A kúzikai 9 vt., Memnon szé.	
30. V	D Kenethozó asszonyok vasárnapja – Jakab ap. – 2. hang	

MÁJUS

1. H	Jeremiás pr.	
2. K	D Atanáz fp.	
3. Sz	Timót és Móra vtk.	
4. Cs	Pelágia vtnő	
5. P	Irén vtnő	
6. Szo	Jób pr.	
7. V	Inszakadt vasárnapja – (A Szent Kereszt jeruzsálemi megjelenése) – 3. hang	
8. H	P János ap., evta.	
9. K	Izajás pr., Kristóf vt.	
10. Sz	P Az Ötvened közepe – Simon ap.	
11. Cs	P Uü. – Boldog Hopkó Bazil fszvt. – (Mókiosz fszvt.)	
12. P	Uü. – Epifániosz és Germánosz fpk.	
13. Szo	Uü. – Glikéria vtnő	
14. V	Szamariai asszony vasárnapja – Uü. – (Izidor szé.) – 4. hang	
15. H	Uü. – Nagy Pakhómiosz szé., Akhillész fp.	
16. K	Uü. – Tivadar rem.	
17. Sz	D AZ Ötvenedik közep üzn. – (Andronikosz és Junia apk.)	
18. Cs	Péter és tsai. vtk.	
19. P	Patrik fszvt. és tsai.	
20. Szo	Thalleleosz vt.	

21. V	P Vakonszületett vasárnapja – Konstantin és Ilona társapk. – 5. hang
22. H	Baziliosz vt.
23. K	Mihály hv. fp.
24. Sz	D Húsvét ünnepezése – (Simeon rem.)
25. Cs	L Az Úr mennybemenetele – Ker. János pr. fejének III. megtalálása
26. P	Uü. – Kárpuz ap.
27. Szo	Uü. – Helládiosz fszvt.
28. V	Az első (nikeai) egyetemes zsinat igazhitű atyáinak emléke – Uü. – (Eutik fszvt.) – 6. hang
29. H	Uü. – Teodózia vtnő
30. K	Uü. – Izsák szé.
31. Sz	Uü. – Hermiász vt.

JÚNIUS

1. Cs	Uü. – Jusztinosz és tsai. vtk.
2. P	D Mennybemenetel üzn. – (Nikéforosz hv. fp.)
3. Szo	<i>Halottak emlékezete</i> – (Lukillianosz és tsai. vtk.)
4. V	L Pünkösöd vas. – A Szentlélek eljövetele – (Metrofán fp.) – (7. hang)
5. H	D Pünkösöd hétfő – A Szentháromság ünnepe – (Dorotheosz fszvt.) <i>Szabad hét</i>
6. K	Uü. – Besszáron és Hiláron szé.
7. Sz	Uü. – Teodotosz fszvt.
8. Cs	D Uü. – Tivadar nvt. ereklyéinek átvitele
9. P	D Uü. – Bertalan és Barnabás apk. – (Cirill fp.)
10. Szo	D Pünkösöd üzn. – (Sándor és tsai. vtk., Timót fszvt.)
11. V	Mindenszentek vasárnapja – 8. hang
12. H	Onufriosz rem., Péter szé. – Apostolfejedelmek bünb. idő kezdete!
13. K	Akvilina vtnő
14. Sz	Elizeus pr., Metód hv.
15. Cs	Ámosz pr.
16. P	Tikhón fp.
17. Szo	Mánuel és tsai. vtk.
18. V	Pünkösöd u. 2. vasárnap – Leontin vt. – 1. hang
19. H	D Júdás ap.
20. K	Metód fszvt.
21. Sz	Julián vt.
22. Cs	Özséb fszvt.
23. P	Agrippin vtnő
24. Szo	P Keresztelő János pr. születése
25. V	Pünkösöd u. 3. vasárnap – Uü. – Febrónia vtnő – 2. hang
26. H	Dávid szé.
27. K	Sámson szé.
28. Sz	Cirusz és János ingy. orv. vtk.
29. Cs	L Péter és Pál főapostolok
30. P	D A tizenkét apostol

Krisztus feltámadt!

„Krisztus feltámadt!” – ezt hirdetjük lépten-nyomon, és megerősítjük: „Valóban feltámadt.” Mert nemcsak hallomásból tudjuk, hanem a nagyhet végére átéljük, hisszük, szinte bőrünkön is érezzük. Ezért az örömhírért érdemes a nagyhetet átímádkozni, nagypénteket végigböjtölni, nagyszombaton virrasztani. Jézus nélkül képtelenek volnánk magunkra találni, végső célba érni.

Április első felében minden erre irányul, a hónap közepén pedig főként erről szól a liturgiánk és életünk.

A tavasz feltartóztathatatlanul elérkezik. Már itt is van. A húsvéti öröm viszont akkor érkezik el, ha Krisztussal együtt mi is feltámadunk: „Tegnap veled temetkeztem el, Krisztus, veled ébredek ma, a feltámadóval.” Ez az igazi kikelet, az igazi újjászületés, amelyről fényénekünk is szól: „Ma tavasz illatozik, és vígadozik az új teremtmény...” „Ma van a lelkek tavasza, mert Krisztus harmadnap, mint a nap, feltündöklött a sírból, s bűneink ködös telét elűzte.” [Tamásvasárnapi imáink]

Ahhoz, hogy mi magunk is megérhessük ezt a lelki tavaszt és csodás feltámadást, jó útmutatónk lehet az 1700 éve született Jeruzsálemi Szent Cirill (Kürillosz), aki az akkori nagyböjti katekéziseiben kérdezi, hogy hol és mikor támadt fel az Üdvözítő:

„Melyik évszakban támadt fel az Üdvözítő? Az Énekek énekében mondja: *Elmúlt a tél, elment vele az eső is, és elállt, a földön virágok nyílnak, eljött a szőlőmetszés ideje* [2,11]. ... Látod, azt mondta, hogy már elmúlt a tél. ...már tavasz van. Ez az időszak a hébereknél az első hónap, amelyen hajdan megülték az előképi húsvétot, most pedig az igazit.” S fölhívja a figyelmet arra, hogy „most sarjad minden növény.” [14. katekézis 3–5]

Mivel húsvét a zsidóknál is tavaszi ünnep volt, a szentföldi hitoktató jól kihasználta ezeket a húsvétkor a természetben meglévő képeket. De tulajdonképpen a jeruzsálemi püspök már az egész oktatást a tavasz képeivel kezdte: „Már kezdenek virágba borulni a fák, bárcsak termést is hoznának!” Olykor Szent Cirill beavató beszédeiben a régi teremtés tavasza és az új teremtés tavasza szinte egybeesni látszanak,

Atanáz püspök

és mindenkit kivirulásra biztatnak. Az ő nyomában mi is felfedezhetjük, hogy lelkünk tavasza Jézus föltámadásával végre elérkezett.

A Zsidókhöz írt levél zárófejezete szerint *„a békesség Istene, aki Urunkat, Jézust, a juhok nagy pásztort az örök szövetség vére által föltámasztotta halottaiból, tegyen készsége titeket minden jóra...”* [13,20–21]. A feltámadott Jézus az egyháznak legfőbb pásztora. Ő egyszerre húsvéti „egyéves bárány” és pásztor, aki feltámadásával bennünket is maga után vonz és célba vezet. Nem elég számunkra az a puszta tény, hogy ő feltámadt, hanem szükségünk van rá, hogy – amint az ikonon Adámot az alvilágból magával rántja – bennünket is megragadjon, magával fölemeljen mennyei Országába.

Ő „tegyen készsége titeket minden jóra...”

Ezt kívánom minden ünneplő testvérünknek Krisztus feltámadásának fényes ünnepére, szeretettel.

LÉLEK

- 1 Köszöntőt mond ATANÁZ PÜSPÖK
- 4 MOLNÁR ATTILA: A kenethozó asszonyok vasárnapja
- 6 PAPP MIKLÓS: Én a lassú föltámadásban hiszek
- 7 BARÁTH GÁBOR: Pünkösdhétfő üzenete
- 8 NAGY TAMÁS: „Nyolc nap múlva ismét...”
- 10 RÁDI DÁVID: Az életnek megadója
- 11 Aranyszöjű Szent János húsvéti beszéde
- 12 Lelkiatya válaszol: Jól gyóntam? – Tíz tanács papoktól
- 13 FÜLÖP METROPOLITA: A dicsőítésben rejlő erő
- 14 OROSZNE OBBÁGY RITA: Tavasz van, milyen szép tavasz van!
- 15 PAPP SZABOLCS: Keresztelő Szent János fejének harmadik megtalálása

EMBER

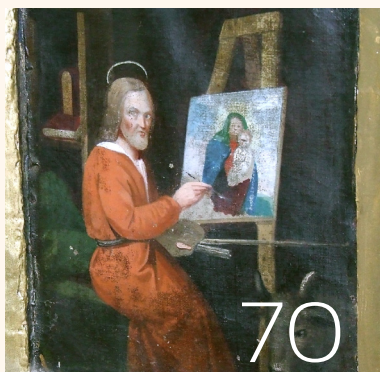
- 18 TÓTH TEODÓRA: A családban megélt szeretet – Interjú Tóth András atyával, a Nyíregyházi Egyházmegye családreferensével
- 20 LEGEZA JÓZSEF: A szeretet iskolája – gondolatok a házasságról – 1. rész
- 24 TÓTH ATTILA és GRUNDA DÁVID: Rómából jelentjük
- 26 BARANYOS EDIT: Anya-lánya teahez
- 28 SZÓCECZKI SÁRA: Isten, ember, és egy kép...
- 30 MAROSI ANITA: Kárpátaljáról jöttem, mesterségem címe: görögkatolikus pap – interjú Szabó Konstantinnal
- 33 MOLNÁR ÁDÁM: Taizéi találkozó Rigában
- 34 TÓTH TEODÓRA: Segítség! Beszéljessünk!

- 36 OBBÁGY LÁSZLÓ: In memoriam Telenkó Miklós
- 37 KISLÉCHI NAGY ÁDÁM: Gondolatok Telenkó Miklós halálára
- 38 IJ, TÓTH ELEK: Társasjáték?
- 40 LASKAY ANNA: Korszakok és változások
- 41 LASKAY ANNA: Hápi és Hüpi kalandjai
- 42 NÓTINNE CSIKÓS MARIANNA: Kreatív és hasznos játékok gyermekeknek

ÉRTÉK

- 46 D. MOLNÁR ISTVÁN: A kárpátaljai görögkatolikusok szovjetunióbeli tragikus sorsáról
- 49 LEGEZA JÓZSEF: Könyvespolc mellett
- 50 KANYÓ ÁRPÁD: Liturgikus színek keleten – 1. rész
- 52 IVANCSÓ BAZIL: Papirkutyák, Etiópia, kereszténység... – renghagyó interjú Bebével
- 55 SZABAD BOCLÁRKA: Merre száll a páva?
- 58 DOBOS KLÁRA: Bizánci zene és „Bartókdiádák”
- 60 IVANCSÓ BAZIL: Az utolsó magyar király
- 62 POLGÁRI LÁSZLÓ: Görögkatolikusok a nyugati határszélen
- 65 Kukta – receptajánlatok
- 66 NEMETH CSABA: 1945 – Megszállt ország, megszállt egyházak
- 68 IVANCSÓ BAZIL: A Szentföld érdekességei III. – A Genezáreti-tó
- 70 TERDIK SZILVESZTER: Révész György festőművész (1821-1875)
- 74 LEGEZA KATA: Moizvászon előtt – Csodák a mennyből
- 76 Ez történt – 2016. tél – 2017. tavasz
- 80 TÜRMEZEI ERZSÉBET: Húsvét hajnalán

MEGJELENT A

GÖRÖGKATOLIKUS SZEMLÉ

KIADÁSÁBAN, A HAJDÚDOROGI FŐEGYHÁZMEGYE,
A MISKOLCI EGYHÁZMEGYE ÉS A NYÍREGYHÁZI EGYHÁZMEGYE
EGYÜTTMŰKÖDÉSÉVEL

KIADJA A SZENT ATANÁZ GÖRÖGKATOLIKUS
HITTUDOMÁNYI FŐISKOLA

FELELŐS KIADÓ: DR. VÉGHSEŐ TAMÁS REKTOR

HONLAPUNK CÍME: WWW.GOROGKATOLIKUS.HU
FACEBOOK.HU/SZEMLELETMAGAZIN

A SZERKESZTŐSÉG CÍME:

4400 NYÍREGYHÁZA, BETHLEN G. U. 13-19.

TEL: +36/42-597-600

TERJESZTÉSSEL ÉS MEGRENDELÉSSEL KAPCSOLATOS

INFORMÁCIÓ: KIADVANYOK@SZENTATANAZ.HU

TARTALOMMAL KAPCSOLATBAN:

SZEMLELET@GOROGKATOLIKUS.HU

SZÁMLASZÁM:

10702071-19204893-52300002

(SZENT ATANÁZ GÖRÖGKATOLIKUS HITTUDOMÁNYI FŐISKOLA)

FŐSZERKESZTŐ: KIRÁLY ANDRÁS

FŐMUNKATÁRS: TÓTH TEODÓRA

FOTÓK: ZADUBENSKZI NORBERT, VÁNDOR ILKA,
SZILÁGYI ICUS, GERNER ATTILA,
BAKOS ZOLTÁN

ÁRCLAT, TÖRDELÉS: PROJEKT-TEAM DTP STÚDIÓ

NYOMDAI MUNKÁK: IMIPRINT-NYOMDA, NYÍREGYHÁZA

ISSN: 1416-793X

A GÖRÖGKATOLIKUS SZEMLÉ MEGRENDELHETŐ POSTÁN
A SZERKESZTŐSÉG CÍMÉN VAGY ELEKTRONIKUS FORMÁBAN
A KIADVANYOK@SZENTATANAZ.HU CÍMÉN.
RENDELÉSSEL KAPCSOLATOS INFORMÁCIÓ
A SZERKESZTŐSÉG ELÉRHETŐSÉGEIN KÉRHETŐ.

NYÍREGYHÁZA, 2017

Amikor az Úr követőiről beszélünk, általában a tizenkét apostolra, esetleg a hetven tanítványra gondolunk, s mindenekelőtt férfiakra. Pedig a Szentírás tanúsága szerint voltak az Úr Jézus követői között nők is. Szent Lukács evangélista szerint voltak nők, akik elkísérték útjaira és gondoskodtak róla [Lk 8,1–3]. Szent Márk pedig azt írja, hogy még a Golgotára is elkísérték, oda, ahová még az apostoloknak sem volt bátorságuk követni Mesterüket [Mk 15,40–41]. A húsvét utáni második vasárnapon a feltámadás első tanúit, a Jézus nyughelyét meglátogatni szándékozó asszonyokat állítja eléünk egyházunk.

Ezek a nők azzal a szándékkal figyelték meg nagypénteken Arimateai Józsefet és Nikodémust – mikor azok eltemették Jézust –, hogy megtudják, hová kell menniük majd a szombat utáni napon, hogy bebalzsamozhassák szeretett Uruk holttestét. Előre eltervezték tehát, hogy bepótolják a temetésnek azt a mozzanatát, amire pénteken már nem volt lehetőségük: hogy a holttestet illatos szerekkel megkenik. Ehhez nagy bátorságra volt szükségük. Legalább akkorára, mint ahhoz, hogy a Golgotára is kövessék Jézust, vagy mint Józsefnek ahhoz, hogy Pilátustól elkérje Jézus testét. Nem mérlegeltek, hogy mi lesz, ha esetleg kérdőre vonják őket. Nem gondoltak arra sem, hogy a sírt őrző katonák esetleg elkergethetik őket. Csupán amiatt aggódtak, hogy ki lesz az, aki elhengeríti a nehéz követ a sír bejárata előtt.

Adni akartak valamit Jézusnak, amiről úgy gondolták, hogy Őt megilleti. Valahogyan ki akarták fejezni iránta érzett szeretetüket, még halála után is. Sőt, ez a gesztus a Jézushoz való hűségüket és ragaszkodásukat is kifejezi. De ugyanígy felismerhető ebből a szándékból a női, anyai gondoskodás. Csupa pozitív jelző és gondolat. De hol van a feltámadásban való hit? Jézus többször is elmondta, hogy fel fog támadni. Mégsem merül föl bennük – vagy legalábbis nem beszélnek arról –, hogy nem találják ott az Úr testét. Igaz, ezt nem róhatjuk föl nekik, hiszen szörnyű dolgot éltek át, és a gyász járta át a szívüket.

Olykor mi is „elfelejtjük”, hogy Krisztus feltámadt. Nem figyelünk arra, hogy meg vagyunk váltva. Főleg akkor, amikor azt érezzük, hogy egy kő áll az utunkban, amit nem tudunk elgörgetni. *Bűnök, betegség, szenvedés, fájdalom.* Pedig éppen ezekben a helyzetekben van a legnagyobb szükségünk arra, hogy erőt merítsünk a feltámadás örömeiből. Szükségünk van arra, hogy ne felejtsünk. Nem azt nem szabad elfelejtenünk, hogy Krisztus elvette az ember életéből a nehéz dolgokat, és így már minden csupa öröm, mert ez nem is igaz. Azt nem szabad szem előtt téveszteni – akár bűnösök vagyunk, akár betegség vagy szenvedés gyötör minket –, hogy Krisztus életét adta értünk.

Mikor az asszonyok meglátják az elhengerített követ, bemennek a sírba, ahol az angyal megmagyarázza nekik, hogy mi történt, és mi a további teendőjük. Erre a kenethozók „kijöttek a sírből és elfutottak, mert félelem és szorongás vett rajtuk erőt. Félelmükben senkinek sem szóltak semmiről.” A bibliakutatók szerint Szent Márk be is fejezi evangéliumát ezzel a verssel. Az utána következő versek – amik leírják a Feltámadott megjelenéseit, az apostolok küldetését és Krisztus mennybemenetelét – már későbbi kiegészítések lehetnek.

Az evangélista a két utolsó mondatában kétszer is leírja, hogy az asszonyokon eluralkodott a félelem. Emiatt a félelem miatt senkinek nem mondták el, hogy mit láttak és hallottak. Teljesen érthetetlen volt számukra, hogyan tűnt el onnan a kő. Még érthetlenebb volt, hogyan tűnt el Jézus teste a sírből. Az pedig egyenesen sokkolta őket, amikor megpillantották ott az angyalt, aki információkat és utasításokat adott nekik: „*Ne féljete!* Ti a keresztre feszített názáreti Jézust keressetek. Feltámadt, nincs itt! Nézzétek, itt a hely, ahová tették! De siessetek, mondjátok meg tanítványainak...” Ezeknek a szavaknak, valamint az üres sírnak és az angyalnak a látása azt eredményezte, hogy nem mondták el senkinek a feltámadást.

Ha ez valóban így történt, hogy lehet az, hogy mégis tudunk a feltámadásról? Bizonyára később, miután felocsúdtak a félelemből és talán a döbbenetből, elmondták a történeteket a tanítványoknak. Ilyen nagy esemény nem maradhat rejtve. *Nemcsak a kereszténység, hanem az egész emberiség csodája Krisztus feltámadása,* melyről mindenkinek tudnia kell. Az embernek lépten-nyomon ezt kell hirdetnie. A húsvéti körmenet is hírüladás: tapasztalhatják, láthatják és hallhatják az eseményt és vele együtt a feltámadás hirdetését még azok is, akik csak „véletlenül” csöppennek bele, mert épp arra visz az útjuk, vagy egy templom közelében laknak. *Húsvét után a kenethozó asszonyok helyett rajtunk a sor, hogy Krisztus feltámadását továbbadjuk.* Azáltal, hogy beszélünk róla, de úgy is, hogy hiteles keresztény életet élünk. Ha mi – és itt most nem csak papokra

gondolok – nem adjuk hitünk legfontosabb pontját mások tudtára, akkor ki fogja megtenni? Biztosan nem azok, akik azért fáradoznak, hogy minél távolabb kerüljenek az Istentől, s nem is azok, akik csak gúnyolódhatnak mindenben, ami a valláshoz, Istenhez köthető.

Az angyal szava ma is érvényes: **Jézus Krisztus előttünk megy...** Előttünk megy, hogy kivezessen minket a bűnből és a gonosz lélek hatalmából. Előttünk megy, hogy nekünk már ne kelljen járatlan úton járnunk. Értünk, a mi érdekünkben megy előttünk, hogy egykor megláthassuk Őt!

MOLNÁR ATTILA

A kenethozó asszonyok vasárnapja

LÉLEK

TEGNAP VELED TEMETKEZTEM EL, KRISZTUS,
VELED ÉBREDEK MA, A FELTÁMADÓVAL:
TEGNAP VELED FÖLFESZÍTETTEM,
DICSŐÍTS MEG ENGEM IS, ÜDVÖZÍTŐ,
A TE ORSZÁGODBAN!

Én a lassú föltámadásban hiszek

PAPP MIKLÓS

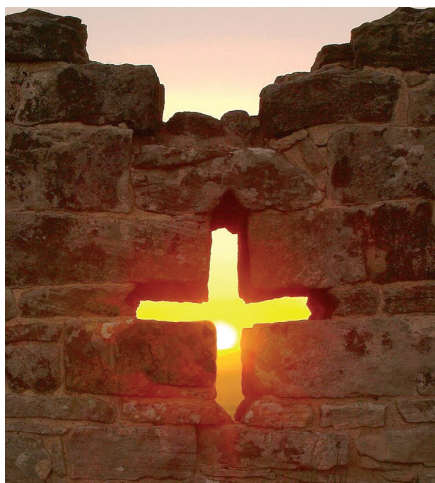
AMINT A BŰN IS LASSÚ BOMLÁS EREDMÉNYE, ÚGY A FÖLTÁMADÁS A BŰNBŐL, AZ ÚJ ÉLET IS LASSÚ FOLYAMAT GYÜMÖLCSE. A HALÁLOSAN SÚLYOS BŰN NEM „DERÜLT ÉGBŐL VILLÁMCsapás”, ÉS AZ ERKÖLCSI FÖLTÁMADÁS SEM AZ.

A lassú bomlás a bűnökről való gondolkodással kezdődik. Ki mint gondolkodik, előbb-utóbb úgy is fog élni. A gondolati bűnök – még ha letagadjuk, elítéljük, magunkba fojtjuk is – megtalálják az utat, hogy tettekké váljanak. A megelőzés itt a legfontosabb: ügyelni a gondolatok tisztaságára, kisöpörni a másokat megszóló, irigykedő, lenéző gondolatokat, vagy egy bűnnel való rokonszenvezést. A föltámadásból élni ezen a szinten láthatatlan, senki nem tudja, mennyit vívodom gondolataim megfűrésztésével, mennyire igyekszem frissé és élővé tenni azokat. Senki sem látja a gondolati összeszedettségre való törekvéseimet a mindennapi életben vagy a liturgián. Ha ezen a téren elsorvadást engedek, akkor kezdődik a látható, bűnös elsorvadás.

A bomlás aztán lepaktálással folytatódik: „senki sem tökéletes”, „a mindennapi élet”, „a kisebb rosszat lehet választani” stb. Az erkölcsi követelmények ideálisan magasnak tűnnek, s az ember magának tudja a kompetenciát, hogy válogasson köztük. Ekkor történik meg, hogy a bűnt egyszerűen hibává degradáljuk. Olyan hibává, ami szükségszerűen van, nem is kell szégyellni magam miattuk sem az emberek (mindenki ezt csinálja!), sem az Isten előtt.

A gyónás hangvétele ekkor félig tréfálkozó, teljesen hiányzik a szégyen, „természetes, hogy van bűnöm, de csak mindennapiak...” Lassú korhadás ez, aminek aztán elég egy kis lökés, hogy az egész épület összedőljön. Ha itt a keresztény felfogás a bűnről megrövidül, ha pusztán hibává válik, akkor a föltámadás is megrövidül, a megbocsátás is könnyűnek tűnik.

Az a legsúlyosabb, amikor a bűnöket kettéosztjuk: van, ami Istent bántja, van, ami az embert. Ez egy csendes deizmus, Istent az bántja, ha nem imádkozom, ha nem bójtólok – de a szexuális vagy politikai életemhez semmi köze. Isten hiánya a végén már nem is nyugtalanítja az embert. Ekkor él az ember

a humanizmus, az önmegvalósítás szintjén. A bűnt többnyire már nem Istenre, hanem saját magára vonatkoztatja, s emiatt valóban van lelkiismeret-furdalása. A bűn ekkor lemaradás a legjobb énem mögött: ekkor felismerem, hogy a hazugsággal, a segítség elmulasztásával, a pontatlan munkával és egyáltalán minden bűnömrel nem a másíknak ártok elsősorban, hanem saját magamnak. Én nem voltam olyan erős, hogy segítsek, én

viselkedtem színvonalon alul, magamat tettem hazudóssá stb. A bűnt ekkor a legjobb énemhez viszonyítom, nem Istenhez.

A keresztény felfogás sajátossága, hogy a bűn, a legkisebb is, Isten személyes megbántása. Isten teremtő szeretetének, megváltó fáradozásának és áldozatának, gondviselő gondosságának megbántása. Jóllehet a gyónás miatt felosztjuk a bűnöket súlyos és bocsánatos bűnökre, de elsődlegesen csak egyfajta bűn van: ami Isten szentségét sérti. A keresztre feszítést nemcsak „gonosz emberek a távolban” vitték véghez, hanem én magam is kis részekből összerakom a keresztet. Gyógyulás, a kereszt drámájának megértése csak innen származhat.

Az áttörést Krisztus hozta meg a húsvét nagy eseményében, s azóta is vannak életünkben áttörő, nagy föltámadások, nagy események, lelki megrázkódtatások, egzisztenciális belátások – de ritkán. Én inkább hiszek a csenden föltámadásban. Ahogy a bűn története folyamatszerű: lassú, sokszor alig észrevehető megingásból, gondolati szertelenségéből, motívumok elgyöngüléséből származik, úgy az „ellentörténetnek”, a föltámadásnak is ilyennek kell lennie. A gondolatok összeszedése és tisztán tartása, a lepaktálások kerülése, az egyszerűsítések óvatossága, a mindennapi motivációs erő, mindennapi ima, béke, türelem. Alig láthatóan.

Én a lassú föltámadásban hiszek, és egyre inkább tisztelen azokat, akik csendesen, nagy, látványos föltámadások nélkül viszik végig életüket, akik mindennap élnek a föltámadásból; gondolataikban, munkájukban, kapcsolataikban mindennap Isten előtt érzik magukat. Persze Isten a maga végtelen szeretetében és intelligenciájában mindenkit „testre szabottan hív, nevel”, s ezért az útjai valóban kifürkészhetetlenek. Lehet ebben villámcsapásszerű megtérítés, föltámasztás is. De ez nem ment fel a saját erőfeszítéstől.

BARÁTH GÁBOR

Pünkösdhétfő üzenete

„MENJETEK TEHÁT, TEGYÉTEK TANÍTVÁNYOMMÁ MIND A NÉPEKET!
KERESZTELJÉTEK MEG ŐKET AZ ATYA ÉS A FIÚ ÉS A SZENTLÉLEK NEVÉRE,
ÉS TANÍTSÁTOK MEG ŐKET MINDANNAK MEGTARTÁSÁRA,
AMIT PARANCSOLTAM NEKTEK.
S ÉN VELETEK VAGYOK MINDENNAP A VILÁG VÉGEZETÉIG.

KÜLDETÉS

Kezdetnek álljon előttünk a pünkösdhétfői evangéliumi szakasz egyik fontos részlete: „Menjetez tehát, tegyétek tanítványommá mind a népeket.” Jézus egyfajta megbízatásról, küldetésről beszél, amely komoly elvárások elé állítja a tanítványokat és a ma emberét egyaránt. **A küldetésben mindig van valami kihívás, bizonytalanság:** tudom-e, hogy mi a célom, tudom-e, hogyan valósítom meg, bízom-e a sikerben, és még számtalan nehézséget sorolhatnánk. A küldetés arra hivatott, hogy felrázza az embert, és értelmes célt adjon neki. A küldetés elindít az ismeretlenbe, kíméletlenül elvágja a köteléket, amely köztem és a jól bevált, megszokott és kényelmes életem között húzódik. Cserébe ad egy fonalat, ami bizonytalan, talán erőtlenségre, és könnyen elszakad. Lehet, hogy ez a fonal erőtlenségre, mégis valami újat, valami szokatlanhoz az életembe, és pont ezért válhat számomra izgalmassá.

Az emberek többsége kedveli a kihívásokat, mert mindegyikben van valami új, pont ez teszi izgalmassá. A küldetés sikerét azonban a cél elérése határozza meg. A tanítványok egyetlen szó nélkül belevágtak az ismeretlenbe, mert tudták, hogy jó a cél, ahová tartanak. Ugyanakkor azt is tudták, hogy Jézus nem ad „olcsó” célokat az embernek.

Miért tudják, hogy jó céljuk van? A küldetés magába foglalja a megbízást. Mennyire kifejező: Isten annyira megbíz az emberben, hogy komoly feladatot ad számára, még akkor is, ha az ember nem érez magában elég erőt a feladathoz. A megbízásban nem a teljesítményen van a hangsúly, hanem a bizalmon. Isten bíz bennem. Én vajon bízom-e Istenben?

Azt mondja Jézus nekünk: „Menjetez, és...”

MENJETEK, NE ÁLLJATOK MEG, NE HÁTRÁLJATOK, INDULJATOK EL, ÉS MOST CSELEKEDJÉTEK, AMIG NEM KÉSŐ...

Miről szól ez a küldetés? „Tegyétek tanítványommá mind a népeket! Kereszteljétek meg őket az Atya és a Fiú és a Szentlélek nevére, és tanítsátok meg őket mindannak megtartására, amit parancsoltam nektek.”

TANÍTVÁNYSÁG

Azt mondja Jézus: „Onnan ismeri meg a világ, hogy tanítványaim vagytok, hogy szeretettel vagytok egymás iránt.” **Tanítványnak lenni azt is jelenti: szeretni akarom a mellettem élőket.** Nem azért, mert parancs, nem azért, mert kötelező, hanem azért, mert ez a saját döntésem. Azért, mert ez az emberség.

Jézus idejében a tanítványok igyekeztek minél több időt tölteni Jézussal, mert Ő volt az életük alapja, mert öröm volt vele lenni. Sok mindent elvettek a Mestertől, és készek voltak figyelni a tanítására. És nemcsak figyelték Jézust, hanem készek voltak a tettekre. Még akkor is, ha sokszor gyengének érezték magukat a feladathoz.

Megkeresztelni valakit, annyit jelent, mint bevinni őt a Szentháromságos Egy Isten életébe, ahol lendületet kap, hogy meginduljon az életbe. A keresztség tehát szintén egy küldetés, egy megbízás. Isten rám bíz az ő titkát. A keresztség, amellyel, hogy küldetés, hatalmas ajándék, amelyet jól kell tudni használni. Ezt követően az ember megkapja a küldetést, hogy Isten tanúja legyen a világban, hogy meglássa mindazt, ami sokszor emberi szemmel alig érzékelhető, hogy meglássa a jót, az értéket, a szépet. És ezek után ezen értékek szerint éljen. Ha képes vagy Isten parancsai szerint élni az életemet, akkor érezhető lesz Isten ígérete: „s én veletek vagyok mindennap a világ végezetéig.”

Miénk az ígéret, éljünk úgy, hogy valóban közöttünk van Krisztus!

NAGY TAMÁS

„Nyolc nap múlva ismét...”

„A tizenkettő közül az egyik,
Tamás nem volt velük,
amikor megjelent nekik Jézus.

A tanítványok elmondták:

Láttuk az Urat!

De kételkedett:

Ha csak nem látom kezén
a szegek nyomát, ha nem
helyezem ujjamat a szegek
helyére, és oldalába nem
teszem a kezem, nem hiszem.

Nyolc nap múlva ismét
együtt voltak a tanítványok,
s Tamás is ott volt velük.

Ekkor újra megjelent Jézus,
bár az ajtó zárva volt.

Belépett, megállt középen,
és köszöntötte őket:

Békesség nektek!

Aztán Tamáshoz fordult:

Nyújtsd ide az ujjadat,
és nézd kezemet!

Nyújtsd ki a kezedet,
és tedd oldalamba!

S ne légy hitetlen,
hanem hívő!

Tamás fölkiáltott:
Én Uram és Istenem!”

[Jn 20,24–28]

A magyar nyelv szótárában ezt találjuk: „*ta-máskodik*: tárgyatlan ige; kételkedik valamiben, hitetlenül fogad valamit; tamáskodik valamiben.” Nagyon nem szeretem ezt a szót; gondolom, senki sem szereti, akit Tamásnak hívnak... De ugyanakkor nagyon jól tükrözi azt az elképzelést, ami sokak gondolkodásában jelen van Tamás apostolról; talán legszívesebben belépnénk az evangélium soraiba, és jól megmondanánk neki a magunkét, hogy „jaj, hogy lehetsz te ilyen hitetlen, hidd már el végre!” Mintha a hitet elég lenne akarni, vagy valakire csak rá lehetne beszélni. **Éppen Tamás apostol példája az, ami megmutatja nekünk, hogy mind különbözőek vagyunk; még abban is, hogy hogyan jutunk el a hitre.** Nem tudom, hogy a név alakítja-e az embert, vagy csak jobban feltűnnek a névhez köthető berögződések, de sokszor megfigyeltem már, hogy mi, Tamások, hasonlóan gondolkodunk:

szeretünk megbizonyosodni, nem elhamarkodni egy-egy döntést. Talán ez kívülről hitetlenkedésnek tűnhet, én inkább meggyőződésnek, alaposágnak mondanám. A Tamások mindig Tamás apostol pártját fogják, és magam is szeretem megvédeni Tamás apostolt; nyilvánvaló, hogy egy kicsi elfogultság is van bennünk. Ami azonban számomra Tamás apostol esetében a legnyilvánvalóbb, hogy a hitet nem lehet pusztán megtanulni, nem is lehet a hitet ráerőltetni másokra, hanem kell hozzá egyfajta meggyőződés, kell valami bizonyosság. Ez mindenkinek más, még az apostolok közt is szinte mindenki más alapra építette a Feltámadottra vetett hitét: némelyik csak az üres sírt „látta és hitt” [Jn 20,8]; megint más a kenyértörésben ismerte fel Őt útközben [vö. Lk 24,13–35]; és Tamás apostolnak az kellett, hogy Jézus „nyolc nap múlva ismét” megjelenjen, és láthassa az Ő halálos sebeit.

Ahhoz, hogy a húsvéti feltámadás örömét igazán mélyen át tudjuk élni, sokat segíthet, ha megpróbáljuk az egész lényünket behelyezni abba a helyzetbe, szituációba, ahogyan azt akkor az apostolok átélték. Mindez nagyon nehéz, mert mi már rendelkezünk egy bizonyos tudással, rálátással közel kétezer év távlatából; úgy is fogalmazhatnánk, már nagypénteken tudjuk, hogy Jézus fel fog támadni vasárnap. Van egy jelentős időbeli eltolódás is aközött, ahogyan a tanítványok megélték a feltámadást, és ahogyan mi minden húsvétkor a templomban átéljük azt. Az apostolok gondolni sem merték volna, hogy Jézusnak meg kell halnia; ezt bizonyítja a Szent Márk és Szent Máté által is leírt jelenet: „Jézus arról beszélt nekik, hogy az Emberfiának sokat kell szenvednie, a vének, a főpapok és az írástudók elvetik, megölik, de harmadnapra feltámad. Ezt egészen nyíltan megmondta. Erre Péter félrevonta, és szemrehányást tett neki” [Mk 8,31; Mt 16,21]. És a tanítványok egyik napról a másikra azt vették észre, hogy mesterüket elítélték, pedig azt remélték, „hogy ő fogja megváltani Izraelt” [Lk 24,21]. A hirtelen történt tragédia, életük értelmének elvesztése olyan gyorsan történt, hogy még a helyes cselekvés végiggondolására sem volt elég idő. Szétestek, széthullottak,

olyanok lettek, „mint a pásztor nélküli juhok” [Mk 6,34], s talán még inkább rájöttek, hogy mennyire fontos az életükben Jézus, de már késő, mindennek vége!

Nagypénteknek ezeket az eseményeit éljük át mi is az egyház szertartásai által, annyi különbséggel, hogy már előre tudjuk, csak „három nap”, és feltámad Jézus, vége a szomorúságnak. Ezután a csend, a nyugalom napja következik, amely az apostolok számára a megértés, vagy sokkal inkább a meg nem értés napja. El sem tudjuk képzelni, hogy min mentek át, hogy milyen volt egy olyan napra ébredni, amikor már nincs velük szeretett mesterük. Mi ezen a napon lelkesen készülünk a másnapi ünnepre, csendben megfőzzük a húsvéti eledeleket, takarítunk, meglátogatjuk a szentsírt, eltöltünk ott egy-egy órát, készülünk a feltámadásra. „Hamarabb” tudjuk, hogy mi fog történni, mint maguk az apostolok: még csak szombat van, de mi már a feltámadásra készülünk, s talán bele sem gondolunk, hogy míg néhány apostol már a feltámadás reggelén látta az üres sírt, de legalábbis este már mindnyájan találkoztak a Föltámadással; addig Tamás apostolnak csak „nyolc nap múlva” lett lehetősége arra, hogy szemtől szemben találkozzon szeretett mesterével. Hogy mi történt ez alatt a nyolc nap alatt, azt nem tudhatjuk, csak sejtethetjük. Ez az érzelmi hullámvasút – amit minden tanítvány átélt, de hamar vigasztalást nyert – Tamás esetében egy nyolcnapos, de talán még hosszabbnak tűnő érzelmi és hitbeli feszültség folyamatos átélését jelentette, mintha egy hétig nem vett volna levegőt, hanem visszatartotta volna azt.

Noha mondta a többi apostol, hogy feltámadt az Úr, de Tamás nem látta Őt, nem érezte azt a csodálatos feloldást a szörnyű események után, melyet a többiek átéltek azáltal, ahogyan látták Jézust, hallották hangját, érezték a belőle áradó békességet. Csak „nyolc nap múlva” adatott meg Tamás apostolnak, hogy átélje azt a katarzist, amely a mindent elveszítettnek tűnő reménytelenség hirtelen jóra fordulása volt. Talán ennek a hosszabb kételkedésben eltöltött időnek köszönhető az a meglátás, amit Tamás apostol megfogalmazott: „*En Uram és Istenem!*” [Jn 20,28] Tamás apostol olyan dolgot élt át, amire nincs is szavunk, ugyanis nincs olyan kifejezés, ami le tudná írni ezt a teljes reménytelenségből hirtelen jóra fordulást. De ha nincs ilyen szó, akkor alkotunk egy megfelelő kifejezést – gondolhatta J. R. R. Tolkien, a világhírű „A Gyűrűk Ura” megalkotója, aki első sorban nyelvész volt, s nem melleleg hívő katolikus. Tolkien professzor az „eukatasztrófa” (jókatasztrófa) szót javasolja a megrázó erejű öröm kifejezésére; mely egyébként saját írásai-ban is számos alkalommal megjelenik. Ő fogalmazta meg a következőket is:

„Az Evangéliumban valójában egy tündérmesét olvashatunk, vagyis egy Történetet, mely a többi fölül emelkedik [...]. Sok-sok csodáról esik szó e történetben, melyek mindegyike különlegesen művészi, gyönyörű és megható, s ugyanakkor mitikus is a maga tökéletességében és mindentől függetlenül létező jelentőségében, s a benne ábrázolt csodák között ott van a legnagyobb és legteljesebb 'Eukatasztrófa'. Ám ez a történet átlépett a történelembé [...]. A Feltámadás a Megtestesülés történetének 'Eukatasztrófa'. Ez a történet az örömmel kezdődik, és az örömmel végződik. Nincs még egy olyan mese, nincs még egy olyan történet, amit az emberek szívesebben tekintenének valószínűségnek [...].”

Tomás apostol valóban hitetlen volt, de csak nyolc napig. S miután megtapasztalta, hogy minden elveszett, majd minden egy szempillantás alatt újra összeállt, s hogy végül is győzedelmeskedett a Jó és az Élet; nem volt más logikus magyarázat számára, minthogy ezt a csodálatos eseményt Istennek tulajdonítsa, mégpedig a halálból föltámadt barátjának és Istenének.

„*Nyolc nap múlva ismét*”, vagyis Tamás-vasárnapon és minden vasárnap újra és újra átéljük mindannyian a feltámadás hihetetlen örömét, s látjuk azt is, hogy még mindig nem hisz mindenki Istenben. Nekünk, ennek ellenére, vagy inkább éppen ezért, folytatnunk kell ennek a nagyszerű csodának a hirdetését: mindig odakiáltani egymásnak, hogy „Krisztus föltámadt!”; mindig örömmel és mosollyal fordulni embertársaink felé; vagy akár a szürke betonfalra felfesteni, hogy „**Jézus él!**”!

RÁDI DÁVID

Az életnek megadója

MENNYEI KIRÁLY, VIGASZTALÓ,
IGAZSÁGNAK LELKE,
KI MINDENÜTT JELEN VAGY
ÉS MINDENEKET BETÖLTESZ,
MINDEN JÓNAK KÚTFEJE ÉS AZ ÉLETNEK MEGADÓJA,
JÖJJ EL ÉS LAKOZZÁL MIBENNÜNK,
ÉS TISZTÍTS MEG MINKET MINDEN SZENNYTŐL,
ÉS ÜDVÖZÍTSD, JÓSÁGOS, A MI LELKÜNKET!

RÁDI DÁVID
PHOTOGRAPHY

Sokan és sokat gondolkodtak már a lélek szóról. Tudjuk, hogy az ember nem más, mint test és lélek egysége. Ezt az egységet azért fontos hangsúlyozni, mert sokszor lemarad a meghatározásunkból. Egység, amely összefogja ezt a kettősséget, elválaszthatatlan egymástól, még halálunk után is. Pitagorasztól, majd Platón-tól ered a felfogás, miszerint amikor az ember meghal, ez az egység felbomlik, és a lélek kiszáll a testből – mintegy megszabadulva ettől a börtöntől. A test ugyanis szerintük egy hely, ahová bezárták azt a szabad szellemi létezőt, ami nem más, mint a lélek. Mi, keresztények,

máshogy gondoljuk. Titokzatos módon, de ez az egység megmarad: gondoljunk csak arra, amikor Krisztus feltámadása után megjelent apostolainak. Testben jelent meg, megdicsőült testben.

Az általános iskolában, a tornaterem fölé a következő mondat volt felragasztva nagy, kék betűkkel: „Ép testben ép lélek.” A tudatosabban élő emberek, akik belátják ennek a mondatnak az igaz voltát, előszeretettel használják annak kifejezésére, hogy igazolják egyensúlyban lévő lelki és testi állapotukat. Annyit azért

érdemes tudni, hogy ez a mondat eredetileg így hangzik Juvenalis római költő tollából: „Azért kellene imádkozni, hogy ép testben ép lélek legyen.” Juvenalis eredetileg azokat a római polgárokat kívánta ostorozni, akik ostoba imádságokkal és kérésekkel fordultak istenikhez.

Már a görögök is elismerték, hogy van lélek. A rómaiak szintúgy, sőt pogány forrásokban is találunk utalásokat erre. Megtaláljuk a „pszükhé” fogalmat, ami a „szóma” fogalommal jár együtt: az előbbit a lélek, az utóbbit pedig a test jelölésére használták. Szókratész azt mondta, ő a „daimón” sugallatára hallgatva hajtotta végre cselekedeteit. Egy olyan szellemi létező, aki megjelenik és „befolyásolja” a viselkedését, rávilágít dolgokra.

Keresztény források, amikor a „pneuma” szót használják, akkor nem a „pszükhé” vagy a „daimón” szinonimájaként, hanem a Szentlélekre értik, vagyis Isten Lelkére, aki (és nem ami!) abszolút élet és lényeg.

AZ IZGALMAS KÉRDÉS AZ, HOGY KI A LÉLEK.

A Lélek nem más, mint aki az ószövetségi prófétákban is működött. Szintúgy az apostolokban is működött, és bár „tudatlanok” voltak, sőt az idegen nyelveket sem ismerték, miután rájuk szállt a Lélek, mégis sikeresen hirdették az embereknek az örömhírt.

Jusztinosz *Párbeszéd a zsidó Trifonnal* című művében azt írja, hogy „minden romlandó természetű, ami Isten után lett vagy lesz, egyedül Ő romolhatatlan”. A lélek, amiért romlandó, bűnhődik és halandó. Ha nem keletkezett volna lélek, akkor nem lennének képesek bűnt elkövetni.

A Szentlélek és az ember lelkének kapcsolatát a bűn helyes értelmezésében talán világosabban láthatjuk.

Valentinusz azt állította, hogy sok önálló szellem lakik a szívben, amelyek nem engedik meg, hogy a szív tiszta legyen. Egy fogadóhoz hasonlítja, amelyben mindegyik vendég kénye kedve szerint viselkedik, és azt csinál azon a helyen, amit csak akar, nem tisztelve a hely tulajdonosát. Ezek a lelkek gonoszak. Ez az értelmezés elfogadhatatlan számunkra, hiszen

Valentinosz szerint csak az menekül meg, akire rátekin az Atya, és így megszentelődik, szívét pedig világhosszág fogja beragyogni. Ez azért rossz értelmezés, mert mi van akkor, ha az Atya nem tekint valakire? Az nem üdvözülhet? Szerinte nem.

Római Szent Kelemen szerint nem gonosz lelkek lakoznak bennünk, hanem a gonosz cselekedetek lenyomatai sérülést okoznak a lelkünkön.

Origenész A princípiumokról című művében arról beszél, hogy az Atya és a Fiú működése megtalálható mind a szentekben, bűnösökben, értelmes emberekben, állatokban is, sőt, minden lélekkel nem rendelkező dologban, egyszóval: mindenben, ami létezik. A Szentlélek azonban csak azokban lakozhat, akik értelemmel bírnak és a jó felé fordultak, nem félnek Jézus Krisztus útját járni, megmaradva a jöttökben és Istenben. Nem sarkítva, az ember lelkében vagy a Szentlélek, vagy a gonosz lakozik (s növekedése folyamatos). A kettő nem fér meg egymás mellett. Alátámaszthatja ezt Hermász Pásztor című művéből az a rész, amikor arról beszél, hogy „ahol pedig a szentség lakik, ott a bűn nem férközhet az ember szívébe”. A kettő nem fér meg egymás mellett, erről beszél Krisztus is: „Nem szolgálhattok az Istennek is, a Mammonnak is” [Mt 6,24].

A Szentlélek kegyelme többek között az is, hogy a létezők, akik lényegüket tekintve nem szentek, a belőle való részesedés által szentek lehetnek. A Hitvallásban is, amikor azt mondjuk ajkunkkal, hogy „Hiszek az Egy, Szent, Apostoli és Katolikus Egyházban – a Szent szót kiemelve –, azt ismerjük el, hogy az egyházban megtalálható az üdvösség eszközeinek teljessége. Ebben a teljességben Isten kegyelméből számunkra megszerezhető az életszentség. Ekkor tulajdonképpen egy folyamat indul el, és a Szentlélekben való részesedés által egyre tisztábbá és ragyogóbbá válik a lelkünk.

A *Mennyei Király* kezdetű imánkban is, minden szertartásunk elején kérjük a Lelket: *Jöjj el és lakozzál mibennünk, és tisztíts meg minket minden szennytől, és üdvözítsd, Jóságos, a mi lelkünket.* Ehhez nyilván szükséges a benső szobánk kiséprése, épp ugyanúgy, mint amikor kitakarítunk és rendet rakunk, mielőtt egy számunkra fontos és szeretett vendéget várunk. A repülőgép sem tud landolni ott, ahol a le szállópályán elszórva vannak dolgok, egyenetlen a felszín vagy éppen megközelíthetetlen. A kisöprés legegyszerűbb módja a szentgyónás, hiszen, ha nem szégyellünk valami rosszat elkövetni, ne szégyelljük meggyónni sem.

A Szentlélektől ajándékokat kapunk. Mivel nincsenek egyforma emberek, a Lélek adományai sem azok: „A lelki adományok ugyan különfélék, a Lélek azonban ugyanaz” [1Kor 12,4].

Fontos tudatosítanunk, hogy a Lélek ajándékát mindenki azért kapja, hogy szolgáljon, használjon vele – Istennek, embertársainak és magának.

Létezésünket az Atyaistentől kapjuk, értelmes voltunkat az Igétől, azt pedig, hogy szentek lehessünk, a Szentlélektől. Mindent magkapunk az élethez, üdvösségünkhöz.

Hasznos számunkra ezekkel tisztában lenni és tudatosítani, így a Lélek még láthatóbban fog működni bennünk, és így valóban nem más lesz, mint az életnek megadója!

Aranyszájú Szent János húsvéti beszéde

Aki istenfélő és emberszerető, merítsen magának hasznot ebből az oktatásból! Aki értelmes szolga, menjen be örvendéssel Ura örömébe! Aki az első órától munkálkodik, vegye el ma igazságos bérént! Aki a harmadik óra után érkezett, ünnepeljen hálaadással! Aki a hatodik óra táján jöhetett, ne ingadozzék, mert semmivel sem károsodik! Aki a kilencedikig késlekedett, álljon elő és ne habozzék! Aki a tizenegyedik órára érkezett, ne féljen késlekedése miatt, mert nemes lelkű az Uralkodó, és az utolsót éppen úgy fogadja, mint az első. Letelepíti a tizenegy óraker érkezőt éppen úgy, mint az első órától munkálkodót. A későn jövőnek kegyelmez, az elsőnek érkezésén örvend. Ennek megfizet, amannak ajándékot ad. A munkát elfogadja, a tudást becsüli, a cselekedetet értékel, az áldozatot dicséri. Mindnyájan bementek az Úr örömébe, első és későbbiek, elveszitek jutalmatokat! Gazdagok és szegények, mindnyájan örvendjétek! Komolyak és könnyelműek, becsüljétek meg ezt a napot! Bőjtölök és nem bőjtölök, vigadjatok ma! Roskadozik az asztal, vegyetek róla mindnyájan! Élvezétek mindnyájan a hit lakomáját! Részesüljétek mindnyájan a jólelkűség gazdagságából!

Ne panasolja senki a szegénységet, mert feltűnt az új birodalom! Ne keseregjen senki bűnei miatt, mert felragyogott a sírból a bocsánat! Ne féljen senki a haláltól, mert megszabadított minket az Üdvözítő halála! Hatalma alá hajtotta, és megsemmisítette a halált. Leszállt az alvilágba, és kifosztotta az alvilágot. Keserűséget okozott neki, mikor az megízlelte az Ő testét. Erre célzott Izaiás, mikor felkiáltott és mondta: Az alvilág elkeseredett, mikor ott lent megjelentél. Elkeseredett, mert vereséget szenvedett, mert szegényben maradt, elkeseredett, mert halálos sebet kapott, elkeseredett, mert pusztulásnak indult, elkeseredett, mert fogságba esett. Zsákmányul ejtette a testet, és az Istennel találkozott, zsákmányul ejtette a földet, és az ég állt előtte, zsákmányul ejtette azt, amit látott, és elbukott azáltal, amit nem látott. Halál, hol a te győzelmed? Alvilág, hol a te fullánkod? Feltámadt Krisztus, és elbuktak a gonosz lelkek. Feltámadt Krisztus, és örvendeznek az angyalok. Feltámadt Krisztus, és diadalmaskodik az élet. Feltámadt Krisztus, és semmivé lett a halál a sírnál. Feltámadt Krisztus a halálból, és elsőszülött lett a holtak közül. Övé a dicsőség és a hatalom mindörökkön örökké! Amen.

JÓL GYÓNTAM? – Tíz tanács papoktól

*A gyóntatószékből kilépve sokszor töprengek:
„Jól csináltam? Elég konkrét, elég őszinte voltam?”*

*Elhatároztam, hogy megkérdezem
a legtapasztaltabbakat: a gyóntatókat.*

TÍZ PAP TÍZ HASZNOS SZEMPONTOT FOGALMAZOTT MEG:

* A lelkiismeret-vizsgálatban a bűneinkkel szembesülünk, a gyónásban viszont Isten szeretetével, irgalmával, megbocsátásával.

* Miután megmondtad, mikor gyóntál utoljára, mondj néhány szót magadról (egyedülálló, párkapcsolatban lévő, házasságban, újraházasodott, esetleg pap, szerzetes vagy). Helyzeted ismeretében könnyebb tanácsot adnunk.

* A bűnök nem negatív érzelmek, hanem tudatos döntések a rossz mellett. Bűnöket gyónj meg, ne érzelmi állapotokat!

* Az elkövetett bűn Isten megbántása, a meggyónt bűn viszont Isten-dicséret. Ezért amikor a bűnbánat szentségében meggyónod a papnak a bűneidet, gondolj arra, hogy ezzel egyben Istent dicsőíted nagy irgalmáért.

* A gyakori szentgyónás jót tesz a lelkednek, és lelkileg építő a gyóntató számára is. A bűn megvallásához – különösen, ha mélyen berögzült, szokássá vált – sok türelemre és kitartásra van szükség. Ne add fel, mindig gyónj meg, akárhányszor követted el ugyanazt a bűnt! A bűnbánat szentségében gyógyulás is történik; a testi sérülésekhez hasonlóan a lelki sebek teljes gyógyulása is időbe telhet.

* A gyónásban nem az a lényeg, hogy te milyen rossz vagy, hanem hogy Isten milyen jó.

* A pap olyan, mint az orvos. Ha orvoshoz mész, elmondod, mid fáj, több-kevesebb részletességgel, hogy tudja, hogyan kezeljen a leg-hatékonyabban. Ne feledd: nagyon sok beteg fordult már hozzá ugyanezekkel a tünetekkel. Bizzál benne, hallgasd meg a tanácsát, és hamarosan jobban leszel!

* Isten a bűnök egyszerű, alázatos megvallását kedveli. Nincs szüksége regényre. Már olvasta. A szószaporítás mögött sokszor góg és a bűnbánat hiánya rejlik. Egyszerűen, őszintén kimondani, nevükön nevezve a bűnök: olyan ez, mintha levetkőztetnének, hogy keresztre feszítsenek, hogy meghaljanak a bűneink és feltámadjon a megbocsátás.

* Ne törődj semmivel, menj gyónni! Isten szeretete hatalmasabb a bűneinknél.

* Sok embernél az egyetlen a legnagyobb fejlődést a gyónás területén, ha a bűnök kötelező, tényszerű felsorolása helyett inkább úgy gondolna rá, mint az Istennel való kapcsolat megújítására. A gyónás nem csupán a bűn eltörlése, hanem találkozás Krisztussal.

pár Katt.hu (Theresa A. Noble írása nyomán)

A dicsőítésben rejlő erő

**FÜLÖP
METROPOLITA**

Tudunk kérni, bűnbánatot tartani, hálát adni, és dicsőíteni. Bár, a sorrendet az utóbbival kellene kezdeni. A dicsőítésnek kell elsőbbséget adnunk minden Istenhez fordulásunkban. Minthogy teljesen önzetlen, ezért ez az imádság legtisztább módja. A többi háromban valamiképpen érdekelt vagyok én magam is, a dicsőítés azonban egyedül önmagáért van, pontosabban egyedül azért, akit illet. A tiszta szeretetet fejezi ki. Az érdek nélküli önzetlenséget, amelyet minden mozdulatunkban meg kellene élnünk. Amikor dicsőítünk, akkor legtisztább az Isten-kapcsolatunk is. Ekkor állunk legközelebb ahhoz, amit el kellene érnünk. A dicsőítésben vagyunk leginkább olyan emberek, mint amelyet Isten a teremtésben elgondolt és meg is alkotott: önzés, földre húzó érdekek és egyéni törekvések nélküli, tiszta létező, szabad személyek. A dicsőítésben vagyunk legközelebb a paradicsomi állapothoz, de még inkább ahhoz a megváltottságunkhoz, amit Krisztus föltámadása hozott el nekünk.

Ezért olyan fölemelő bekapcsolódni az egyház Isten-dicsőítésébe. Egyedül ugyanis nagyon nehéz, hamar belefárad az ember, hamar elveszti egyéni lelkesedését, elfogynak a szavak, kapaszkodó nélkül marad az ima. Közösségben ez egészen másként van. Akkor egymástól vesszük át a szót, egymástól tanulunk, egymást biztatjuk, hogy bele ne fáradjunk. Az egyház imája ilyen: a szentek, sőt az angyali seregek is bekapcsolódnak, csak hagyni kell, hogy magukkal ragadjanak minket a tiszta Isten-dicsőítésben.

A föltámadás ünneplése azért is olyan sodró erejű, magával ragadó, szívet-lelket átjáró, mert nem áll másból, mint ebből a tiszta Isten-dicsőítésből. Ha hideg fejjel végigolvassuk Damaszkuszi Szent János művét, a Föltámadási kánont, akkor azt találjuk, hogy magából a szövegből nem tanulunk meg semmi újat, csak újra és újra körbejárja az egyetlen tény: hogy Krisztus föltámadt. „Világosodjunk fel, népek, mert a halálból az életre átvitt minket Krisztus Istenünk! Jeretek, igyunk új italt, (...) a Krisztus sírjából csörgedező! Keljünk fel kora hajnalban, és hozzunk (...) magasztaló éneket az Úrnak! Ez ama jeles és szent nap, (...) melyen áldjuk Krisztust örökké! Tündökölj, tündökölj, mennyei Jeruzsálem!”

HÚSVÉT HAJNALÁN VAGYUNK LEGKÖZELEBB AZ ÜDVÖSSÉGÜNKHÖZ. EKKOR TUDUNK LEGTISZTÁBB SZÍVVEL IMÁDKOZNI. EKKOR NYÍLIK MEG AZ ÉRTELMÜNK ARRRA, HOGY MIÉRT IS ÉLÜNK, HOGY AZ ÉLETÜNK NEM MÁS, MINT EZ A TISZTA ÖRÖM. EZ VÁR RÁNK, EZ A VÉGTELEN BOLDOGSÁG, DE NEMCSAK ODAÁT, HANEM MÁR ITT, A FÖLDI ÉLETÜNKBEN IS. EZÉRT AZ ÉDES MEGTAPASZTALÁSÉRT, EZÉRT SZERETJÜK ANNYIRA HÚSVÉT ÜNNEPÉT!

OROSZNÉ OBBÁGY RITA

TAVASZ VAN, milyen szép TAVASZ VAN!

AZ EMBERI ÉLET ÉS A VIRÁGOK

MEGLÁTOM AZ ELSŐ TŐZIKÉT, HÓVIRÁGOT VAGY SÁFRÁNYT, ÉS TUDOM, HOGY IGAZA VOLT A KILENCVENNÉGY ÉVES VILMA NÉNINEK A SZOMSZÉDUNKBAN: „JANUÁR, FEBRUÁR, ITT A NYÁR!”

No jó, egyelőre csak a tavasz, ám az tagadhatatlan, hogy kevés olyan hatásos hangulatjavító van, mint a napsütés és a virágok látványa, illata.

Gyakran gondolkodom virágokról. Többet mondok: sokszor dúdolgatok olyan dalokat, amelyekben virágok szerepelnek. Közöttük van népdal, liturgikus ének, akad sláger is. Ha keresünk, minden életszakaszra és -helyzetre találunk „virágos éneket”. Kezdve a fiatalok dilemmájától a legismertebb magyar dalban: „Hát én immár kit válasszak, virágom, virágom...”; folytatva a nagy szerelemmel: „Két szál pünkösdrózsa, kihajlott az útra. / El akart hervadni, nincs, ki leszakítsa. / Nem ám az a rózsza, ki a kertben nyílik, / Hanem az a rózsza, ki egymást szereti.” Vagy a csalódottal: „Virágok közt veled lenni, tudom, szép volna, Kedvesem, virág sincsen, te sem vagy már, miért hagytuk, hogy így legyen?” (Bródy János)

Fülbemászó dallamok...

Magam részéről a szertartásainkon énekelteket is nagyon szeretem, amelyek között szintén vannak kedvenceim. Az utrenyéből a 2. hangú kánonban a „Kivirágzott a pusztza, / a nemzetek kietlen egyháza, / mint a lilium / a te eljöveteled által, Uram, / melyben megerő-

södött az én szívem.” Vagy a számomra hihetetlen mondanivalóval rendelkező félmondat a kisboldogasszonyi vecsernyéből: „...kivirágzott az Öröm...”

A legelső „virágos” pedig, ami a szertartásainkból megragadott sok-sok évvel ezelőtt, az a felnőttek temetéséből való, Damaszkuszi Szent János műve, 2. bolgár dallamon énekelt sztihiránk:

„Mint a virág, elhervad, s mint az árnyék, elmúlik, porrá lesz minden ember; de a harsona szavára földrengés közt a holtak mind feltámadnak, a veled való találkozásra, Krisztus Istenünk...”

Több oka van, hogy különösen is aktuálisnak érzem erről az énekről elmélkedni. Egyrészt szeretett személyeket veszített el családnak a tavalyi év végén. Másrészt a nagybőjt és a húsvét mindig életközeli, napi témává teszi a feltámadásba vetett hitünket.

Ismertem egy kántort, aki évtizedeken át szolgálta a közösséget, megszámlálhatatlanul sokszor énekelte el a „Feltámadt Krisztus”-t, az egyházközösséghez tartozók temetésén énekelte a reménytől átitatott, örökéletre tanúszkodó énekeket, mégis: az egyik ilyen alkalommal megszólalt félhangosan, a sír fölött állva: „Ez se' jön többet vissza.” Elgondolkodtató... Miről szólnak az énekeink? Miben hiszünk?

Az ember teste, valóban, mint egy virág: magocskából élet sarjad, szurkolunk a bimbónak, hogy se túl hamar ne bontson virágot, se be ne száradjon, hanem szemet gyönyörködtet-

tő szépséggé váljon. De tudjuk: akár szárán marad, akár egy váza vízben tartjuk, az lesz a sorsa, hogy elpusztul. Mi is meg fogunk halni mindannyian, mert ez a földi életünk természete. De „amíg élünk, az Úrnak élünk, s ha meghalunk, az Úrnak halunk meg. Akár élünk tehát, akár halunk, az Úré vagyunk. Krisztus ugyanis azért halt meg és kelt életre, hogy a holtaknak is, az élőknek is Ura legyen.” [Róm 14, 8–9]

Az lehet, hogy az átmenet nehéz. Bármilyen korban is vagyunk éppen, érezhetjük, hogy még nem éltünk eleget, hisz látni szeretnénk felnövő gyermekeinket, unokáinkat, gyönyörködnünk még a természet szépségeiben, élveznünk kicsit barátaink társaságát.

Lám, még a virágok élettartama sem egyforma: van olyan kaktusz, aminek egyetlen napig tart a virágzása, szemben például egy krizantém-mal, amit tartósan mondunk. Tudja az Úr, melyikünknek mennyi időt kell a földön töltenie az örökkéig.

Bár nem ének, hadd hozzak ide egy utolsó példát: „Nézzétek a mezők liliumait, hogyan nőnek: nem fáradoznak, nem szőnek-fonnak, mégis, mondom nektek, még Salamon sem volt dicsősége teljében úgy felöltözve, mint egy ezek közül. Ha a mezei virágot, amely ma virít, holnap pedig a kemencébe kerül, így öltözteti az Isten, akkor benneteket, kishitűek, nem sokkal inkább? **Ne aggodalmaskodjatok hát!**” [Mt 6,28–31]

VOLTAK ÉS VANNAK KIVÁLÓ EMBEREK, AKIK SZINTE PÓTOLHATATLANOK, MÉGIS CSAK A HALÁLUK UTÁN ÉRTÉKELIK ÖKET. ÉS VANNAK OLYANOK IS, AKIKET BÁR ÉRTÉKELNEK ÉLETÜKBEN, MÉGSEM AKARNAK SEMMIT SEM ÁTVENNI A PÉLDÁJUKBÓL. HA PEDIG KELLENE, NEM ÁLLNAK KI MELLETTE, LEGFELJEBB SÓHAJTOZNAK HALÁLHÍRÜKÖN, ILLETVE SZÖRNYÜLKÖDNEK, HA EZ A HALÁL ERŐSZAKOS ÉS IGAZSÁGTALAN VOLT.

Keresztelő Szent János részben ilyen személy, Krisztus előhírnökeként a nép élő lelkiismerete volt, megalkuvás nélkül hirdette az igazságot. Jézus többször, a legnagyobb elismerés hangján szól róla, mint világító lámpásról. Mi csodáljuk az ilyen jellemet, de ha őszintén magunkba nézünk, nem igazán akarunk így élni. Kényelmetlen dolog ennyire egyenes jellemnek lenni, sok konfliktussal jár, ráadásul olyan világban szocializálódtunk, amelyik de facto elfogadhatónak tekinti a becstelen kompromisszumokat, a siker érdekében a hazugságot, kértelmű beszédet, mások kihasználását és olykor a törvénytelenégeket is.

A szentek ereklyéit az egyház a kora keresztény időktől tiszteletben részesíti. Ez az első századok keresztényüldözései után vált általánossá, főként olyan, folyamatosan megtörtént csodák hatására, amelyek egyes vértanúk, majd később hitvallók ereklyéinél történtek (épségben megmaradt holttestek, gyógyulások, megtérések). Az ereklyékkel kapcsolatban a történelemben felbukkant babonák ellentételesek a hittel. Bár tiszteletük nem kötelező, minthogy az ereklyék Krisztusba vetett hitünkre emlékeztetnek, és a szentek életpéldájának követésére buzdítanak, az egyház egyes ünnepekkel, illetve az ereklyék őrzésével ajánlja azt a híveknek.

Az ünnepet célszerű az előzményeivel együtt tekinteni. Fejevétele után Keresztelő Szent János testét tanítványai temették el [Mk 6,29], több forráshagyomány szerint a szamariai Szebaszté városában. Egy szláv hagyomány úgy tartja, hogy a fejet titokban Johanna, Kúzának, Heródes helytartójának a felesége [Lk 8,3] vette magához, és egy edényben az Olajfák hegyén, a Heródesek birtokán temette el. Sok évvel később egy magas rangú tisztviselő vásárolta meg azt a területet, aki szerzetes lett, templomot és szerzetescellát épített azon a helyen. Az alap kiásásakor találta meg Keresztelő János fejét. Minthogy félt attól, hogy hi-

PAPP SZABOLCS

Keresztelő Szent János fejének harmadik megtalálása

(Május 25.)

tetlenné kezébe kerül, titokban őrizte, és halála előtt ugyanazon a helyen temette el, ahol megtalálta. A fölé épített templom aztán lerombolódott.

Nagy Konstantin idejében az Előhírnök megjelent két, Jeruzsálembé tartó zarándok szerzetesnek, megjelölve nekik azt a helyet, ahol tiszteletreméltó feje nyugodott. Ők kiásták a szent ereklyét, teveször zsákba tették és hazaindultak. Útközben egy ismeretlen fazekassal találkoztak, akire rábízták a terhet. Az Előhírnök megjelent a fazekasnak, és megparancsolta, hogy hagyja el a lusta és gondatlan szerzeteseket. Ő hazament és tisztelettel őrizte az ereklyét. Halála előtt egy vizeskorsóba tette, és nővérének adta át.

Ezek után jó keresztények őrizték a fejet, amíg egy Eustathios nevű ariánus pap kezébe nem került, aki az ereklye csodáit saját magának tulajdonította, és így igyekezett a tévtanításnak megnyerni a hívőket. Miután kiderült gyalázatos terve, menekülnie kellett, és Emesa mellett, egy barlangban rejtette el a fejet. Vissza akart térni érte, hogy tovább folytassa ármánykodásait, de az Úr nem engedte. Szerzetesek telepedtek le a barlangban, mellette templomot emeltek. 452-ben Markellos archimandritának megjelent az Előhírnök, és megjelölte a helyet, ahová fejét rejtették. Az ereklyét ezután ünnepélyesen Emesában helyezték el.

Évszázadokkal később Emesából, a szaracén támadások idején, 810-820 körül a Fekete-tenger melletti Kománába menekítették a Keresztelő fejét, ahol aztán az ikonrombolás utolsó fellángolása miatt újra elrejtették. Az ikonostizet helyreállítás után Ignác konstantinápolyi pátriárka látomásban látta a helyet, ahol az ereklye nyugodott. A császár küldöttséget menesztett Kománába, ahol 850 körül meg is találták, immár harmadszor a próféta fejét. Konstantinápolyba vitték, és május 25-én a császári udvar templomában helyezték el. A fejereklye később Rómába került, illetve belőle egy kisebb darabot az Áthosz hegyén őriznek.

GÖRÖG TERÜLETEN AZ ELŐHÍRNÖK TISZTELETE RENDKÍVÜL ELTERJEDT, A TEMPLOMOKBAN AZ IKONOSZTÁZION ALAPKÉPEIN SZENT MIKLÓS PÜSPÖK HELYETT ÖT ÁBRÁZOLJÁK. AZ ÜNNEP EGYIK VECSENYEI SZTICHIRÁJA ÍGY HANGZIK: „HARMADIK MEGTALÁLÁSÁT ÜNNEPELJÜK SZENT FEJEDNEK, MELYET LEVÁGATÁSA UTÁN ISTENES BUZGALMÁÉRT A SZENTHÁROMSÁG MEGKOSZORÚZOTT. MEGTALÁLÁSÁNAK ÖRÜLNEK AZ ANGYALI RENDEK, A VÉRTANÚK SEREGE, AZ ÖSSZES SZENT APOSTOL ÉS PRÓFÉTA. VELÜK EGYÜTT EMLÉKEZZÉL MEG RÓLUNK MINDENKOR, URUNK ELŐHÍRNÖKE!”

GYERMEKBÚCSÚ

MÁRIAPÓCS, 2017. MÁJUS 13.

GYERMEKEK A SZENTÍRÁSBAN
„ISTEN GYERMEKEI VAGYUNK.”
(1JÁN 3,1-2)

EMBER

AZ ÖRÖK VILÁGOSSÁGBAN LÉVŐT MIÉRT
KERESITEK, MINT EMBERT, A HOLTAK KÖZÖTT?
LÁSSÁTOK A SÍRI LEPEDŐKET, FUSSATOK ÉS
HIRDESSÉTEK A VILÁGNAK, HOGY FELTÁMADT AZ ÚR,
LEGYŐZVÉN A HALÁLT! MERT VALÓBAN ISTEN FIA Ő,
KI ÜDVÖZÍTI AZ EMBERI NEMZEDÉKET.

MINDEN ÉV ELEJÉN BÍRÓ LÁSZLÓ PÜSPÖK ATYA MEGHÍVÁSÁRA TALÁLKOZIK A MAGYAR KATOLIKUS PÜSPÖKI KONFERENCIA (MKPK) CSALÁDBIZOTTSÁGA. IDÉN A NYÍREGYHÁZI EGYHÁZMEGYE VOLT A HÁZIGAZDA, ÉS MÁRIAPÓCS ADOTT HELYET AZ ESEMÉNYNEK JANUÁR 20–21-E KÖZÖTT. KÖZPONTI TÉMAKÉNT FERENC PÁPA A CSALÁDBAN MEGÉLT SZERETETRŐL (AMORIS LAETITIA) KEZDETŰ APOSTOLI BUZDÍTÁSÁNAK 8. ÉS 9. FEJEZETÉT BESZÉLTÉK ÁT.

TÓTH TEODÓRA

A családban megélt szeretet

– Interjú Tóth András atyával, a Nyíregyházi Egyházmegye családreferensével

A parókia legyen a családok családja! Az egyház, a parókia működjön család módjára, vagyis olyan közösség legyen, mint egy jó család, ahol a könnyen szerethetőnek és a bűnösnek is megvan a helye. A jó család tudja ezt kezelni, és az egyháznak is meg kell tanulnia úgy élni, hogy be tudja vonni szeretetközösségébe a sikeres, boldog, de a gyarlósággal, nehézségekkel küszködő embert is. Az egyház működéséhez szükséges, hogy erős, jól működő családok alkossák. A hívők a parókiákon családtagként éljék meg az egyházközségi létüket. A családok megszólításakor három generációban kell gondolkodnunk: gyermekek, szülők, nagyszülők.

Milyen problémákat hangsúlyozott az MKPK Családbizottsága?

Talán erről kell a legkevésébbet mondanom, mert a kapcsolatok, házasságok, családok problémái olyan szembetűnőek, hogy nap mint nap találkozunk velük mások és saját rokoni kapcsolataink történeteiben. Nemcsak gazdasági válságról kell beszélnünk, hanem az ember válságáról, aki megint Bábelt épít magának. Válások, szétesett családok, színes rongyként kezelt és használt gyerekek a mozaikcsaládok* szövetség, kommunikációs és önértékelési zavarok, depresszió, öngyilkosság, identitászavar minden szinten. Mi pedig próbáljuk nyújtani az egyház biztonságos tanítását, de valahogy nem tudnak kapcsolódni hozzá azok, akiknek szól az általunk hirdetett örömhír. Lehet, hogy nem jól tesszük a dolgunkat, elavultak az eszközeink. A pápa is feszegeti a megszokott kereteket, de még őt is rendreutasítja az évezredek nyelvezet, mechanizmus, megszokások, az egyházi farizeizmus.

Milyen megoldási javaslatok születtek ezekre a problémákra?

Az első és legfontosabb: elültetni a gondolkodásunkban, hogy a családpszichológia elsőbbséget kell, hogy élvezzen egyházunkban. Ezt nemcsak hivatásunk, hanem egyházi vezetőink gondolkodásában is el kell érni. Vonatkozik ez a sorrendiség nemcsak pasztorális munkánkra, hanem egész lelkipásztori működésünkre, beleértve a szentségek kiszolgáltatását, a liturgiát, az oktatást, de még az építkezéseket és a pályázatokat is. Minden területen családközpontú egyházként kell működnünk.

HOGYAN LEHETNE RÖVIDEN ÖSSZEFOGLALNI AZ AMORIS LAETITIA 8. ÉS 9. FEJEZETÉT?

Az *Amoris laetitia* az öröm szavát kapcsolta a családéhoz. „A szeretet öröme” apostoli buzdítás a két legutóbbi családszinódus anyagát dolgozza egybe, az egyház korábbi tanítását folytatja, különösen a Szent II. János Pál pápa által kiadott „Familiaris Consortio” szavait. Ez a dokumentum is rámutat a házasság és a családi élet örömeinek és szépségének felismerésére, erről tesz tanúságot. A dokumentum központi tanítása, hogy a családok pasztorációjának fő szereplői legyenek maguk a családok. Útmutatás, mely új cselekvésre hívja az egyházat.

Ennek kapcsán ez a két fejezet (8–9.) az, amit a legtöbb kritika ér, viszont ha valóban azt szeretnénk, hogy családjaink az egyház és a „hit mosolygós arcát” mutassák, ez olyan változást igényel egyházunktól, ami sokaknak kényelmetlenül érintheti az egyházi komfortzónáját.

Az alapgondolat az – ahogyan említettem –, hogy minden parókia legyen a családok családja, működjön család módjára, erős és jól működő családok alkossák.

A házasságok kísérésében a meglévő gyakorlatokat hatékonyabbá kell tenni. Az ifjúsági és jegyes oktatás a kiindulópont, amelynek végzésébe tanácsos házaspárokat bevonni. Ebben nagy az előnyünk nekünk,

lom a házasoknak: veszekedjétek, amíg akartok, de ne fejezzétek be a napot anélkül, hogy ki ne békülétek egymással! Tudjátok, miért? Mert a másnapi »hidegháború« igencsak veszélyes! Mennyi házasság megmenekül, ha a házasoknak van bátorságuk arra, hogy a nap végén megismogassák egymást.»

görögkatolikusoknak, hiszen házas papokként magunk is megéljük a házasság szentségét annak minden szépségével és nehézségével együtt. Érdemes átgondolni, hogyan vonjuk be feleségeinket is a jegyes oktatás bizonyos területeibe.

A családközösségek (házas csoportok, családcsoporthoz, férfi-, női körök) fontos megtartó szerepet játszhatnak akkor, ha olyan biztonságos légkört tudunk kialakítani, melyben lehet akár a nehézségekről is beszélni. Kellenek olyan fórumok, ahova a házaspárok kapcsolati problémáikkal fordulhatnak. A katolikus közösségekben elő kell segíteni a házasságok megmentését. Elfogadással, közelséggel, kíséréssel és az egyház testébe való bevonással kell erősíteni a családokat.

Az apostoli buzdításban azt írja Ferenc pápa, hogy a család mindig a legközelebbi kórház. Hogyan értelmezzük ezt a gondolatot?

Mivel személyiségfejlődésünk során leginkább családi kapcsolatainkban sérülünk, ezért ott is gyógyulhatunk elsősorban. Ferenc pápa grúziai útjának második napján, október elsején ezt mondta: „*Ti nem is tudjátok, kedves testvérek és nővérek, nem is tudjátok, mennyit szenvednek a gyermekek, a kisgyermek, amikor látják szüleik veszekedéseit és a válást! Mindent meg kell tenni a házasság megmentése érdekében! De normális dolog-e, hogy a házasságban veszekedjen az ember? Igen, normális. Előfordul. Időnként „repülnek a tányérok”. De ha valóban szeretik egymást, rögtön ki is békülnek. Én azt tanácsolom*

Ez vonatkoztatható a gyermekekkel való kapcsolatra is. Szükségük van a határokra, szabályokra, amiket mi jelölünk ki nekik, de mindig éreznük kell, hogy szeretettel teli, irgalmas biztonságban élnek. A valóságot szőnyeg alá seprő, álszent szülő, bármilyen vallásos és erkölcsös kívülről, hiteltelen farizeus, és nem követendő példa lesz gyerekei szemében.

Ferenc pápa külön kiemeli a családi imádság fontosságát. Milyen lehetőségeink lehetnek a közös családi imára?

Nagyon fontos, hogy ne hagyjuk ki az Istent mindabból, amiről eddig beszéltünk. Természetesen imádság nélkül a család olyan, mint a növény víz nélkül. Az egymásért való szüntelen imádság át kell, hogy szője a családi kapcsolatainkat. Az igazi gyógyító maga az Isten, a csodákat Ő teszi, és meghallja imáinkat. Az evangélium számtalan csodája a mi családjainkban is tovább történik. A közös családi ima természetesen a leghatásosabb gyógyszer. Bármilyen történik a nap folyamán, ha este együtt imádkozunk és kiengesztelődünk, akkor a megosztónak nehéz dolga van. Vigyázzunk, ne becsüljük alá a sátánt, ezért hallgassunk Krisztus tanácsára, amit az imádságról és a böjtről mond nekünk!

A mindennapi esti ima a gyerekekkel még a lelkileg zárkózottabb apákat is be tudja vonni a közös imába. Az étkezések közös családi szertartása, imádságai már a kezdetektől elültetik a gyerekekben az otthon liturgiájának lelki élményét. A család közös liturgikus részvétele a templomban belénk ég, mint az Atya házában emléke; a lelkünkben marad, ami még a tékozló fiúkat is megmenti. A házaspárok közös imája, zsolttárogatása átvissza minket az érzelmileg sivatagosabb időkön is, és segíti, hogy egymásra találjunk újra és újra.

* Mozaikcsaládnak vagy patchwork családnak nevezzük az olyan családokat, ahol az elvált szülők hozzák a saját gyermekeiket és esetleg új, közös gyermekek is születnek.

LEGEZA JÓZSEF

A szeretet iskolája

GONDOLATOK A HÁZASSÁGRÓL – 1. rész

Az ember életének három nagy eseménye van: a házasság, a gyermek születése és a halál. A szabad akaratunk legjobban a házasságkötésben van benne. A gyerekek születésében is nagy szerepet játszik az akaratunk, de nem csak rajtunk múlik, hogy mikor és hány gyerekünk lesz. Van tőlünk független összetevője is. A halálban is van sok rajtunk kívül álló mozzanat. „Csak” annyit tehetünk, hogy együttműködünk a halálunkkal, és saját halálunkkal halunk meg. Felhasználhatjuk az elmenetelünket arra, hogy összefoglaljuk és visszaadjuk egy nagy gesztussal az életünket a Teremtőnek. De a házasságkötésünk teljes mértékben a szabad akaratunkon múlik.

Kötélen a Niagara fölött címmel megjelent egy latin-amerikai drámákat tartalmazó kötet. A kötet címadó drámájában a szerző, Alonso Alegria ír egy kötéltáncosról, aki azzal szórakoztatja közönségét, hogy kötélen átmegy a Niagara-vízesés felett. Közben különféle mutatványokat végez: bekötött szemmel talicskát tol, nyolc tojásból féltúton rántottát készít és fogyaszt el, stb. Egy alkalommal egy ifjú, Carlo odalép hozzá, és elkezd vele vitatkozni, hogy nem nyolc tojásból készítette fenn az omlettet. De ez csak ürügy arra, hogy összebarátkozzon a légtornásszal, és rávegye, hadd mehessen át vele kötélen a Niagara fölött. Amikor a kérést Blondin, az artista meghallotta, elutasította, mondván, elég egy rossz mozdulat, és mindketten a szakadékba zuhannak. De a fiú addig kérlelte, hogy végül beleegyezett, azzal a feltétellel, hogy előtte tanuljanak meg együtt mozogni. Elkezdik a gyakorlást. Először két emeletes ágy között kihúzott kötélen gyakoroltak, majd két emeletes ház között. Egy ilyen alkalommal tűz ütött ki a házban, ahol gyakoroltak, s ők a tűzoltók által kifeszített ponyvára ugrottak az ablakon keresztül. Már rég eloltották a tüzet, amikor azt vették észre, hogy a tűzoltás alatt ők ketten mindvégig ösztönösen együtt mozogtak. Még akkor is, amikor már nem volt szükség rá, és amikor már önmaguk sem vették észre. Akkor döbrentek rá, hogy teljesen egy lett a mozgásuk, szinte az életük is. Így már neki mertek vágni a nagy produkciónak, hogy ketten menjenek át kötélen a Niagara fölött. Amikor elindultak, szikrázóan süttött az Isten napja rájuk. Néha ugyan elbizonytalanodtak, mégis biztos léptekkel haladtak a cél felé. „Ha így együtt tudunk mozogni, a napba is el tudnánk menni” – kiáltotta társának Carlo.

Ha együtt tudunk mozogni házastársunkkal, nem a napba, hanem a mennyországba is el tudunk jutni. Az előbbi drámában megfogalmazottakat írja le Garai Gábor az *Artisták* című versében:

*Élő csipesz, lóg a trapézen
a férfi fejfel lefele,
foga közt kettős tárcsa, mintha
mágneses nyelvet öltene.
A vonzás túlsó pólusán függ
s forog a nő – feszül a száj!
Micsoda csók! – Köztük csupasz tér,
tömör csönd s véletlen halál.
Micsoda egymásrautaltság
leng itt ég alatt, föld felett,
micsoda gyakorlott makacs vágy
ment s kockázat két életet!
Milyen figyelemben forognak
s mily fegyelemben, tudva: csak
együtt szállnak, ha egyikük vét,
mindketten aláhullanak!
Ó, ha így tudnánk összefogni,
egymásra bízott szeretők,
mintha folyton fönn-szállva, mintha
folytonos zuhanás előtt!
Ó, ha közös dolgok tevői,
így tartanánk egymást, ilyen
végtelen bizalommal egymás
fogában s idegeiben!
Ezrekbe fogódzók, ha hittel
mondanánk, mint ők odafönn
élik, hogy: a másik ügyéhez
egész létemmel van közöm!...
Forog, forog a nő a férfi
foga közt – tompul a zene,
csak dob kopog. – Valami gyors vég,
bármi föloldás kellene!
No most!... Földet ér a mutatvány.
Főnt már a taps függőnye leng.
S ők ketten egyetlen groteszk bók
szobrában állnak idelent.*

Miért szép a házasság?

Mert megtapasztalunk valamit abból az egységéből, ami az Atya és a Fiú között van a Szentlélekben, és megtapasztalunk valamit abból a szeretetből, ami az Atyából árad a Fiúra, s amit a Fiú visszatükröz a Szentlélekben. Fontos vagyok valakinek. Isten után én vagyok a házastársamnak a legfontosabb, és nekem is ő a legfontosabb Isten után.

Pázmány Péter írja: „A legszigorúbb szerzetesség a házasság.” Házasságban könnyű élni, de jó házasságban élni erőfeszítéseket kíván a benne élő felektől. A másik bűvöletében és csodálatában élni, évtizedekig lángolni érte, rácsodálkozni a nagyszerűségére, megrendülve, szíven ütve, letaglózva lenni tőle, rajongani, remegni érte életünk végéig – egyedül nem megy. Legfeljebb annyira futja, hogy „lehúzzunk” a másik mellett egy életet, néha fogcsikorgatva. De ismétlem, igazán elbűvölve lenni a másiktól, rajongani a másikért életünk végéig csak Isten segítségével lehet. Azért köti össze az eskető pap a jegyesek kezét epitrachilionnal, mert a jó házasság emberfeletti feladat. Emberfeletti feladathoz emberfeletti erő kell. Képességünket meghaladó feladathoz felülről jövő erő kell.

Miért nehéz jó házasságban élni?

Mert a házasság személyek között jön létre. A személy – tudjuk a filozófiából – közölhetetlen egyedi példány. Kosztolányi ezt így fogalmazta meg:

*„Keresheted őt, nem leled, hiába,
se itt, se Fokföldön, se Ázsiába,
a múltba sem és a gazdag jövőben
akárki megszülethet már, csak ő nem.”*

Idézhetjük erről Adyt is:

*„Vagyok, mint minden ember: fenség,
Észak-fok, titok, idegenség,
Lidérces messze fény,
Lidérces messze fény.”*

Áldozat nélkül tehát nem megy, mert senki sem tökéletes. Számolnunk kell azzal, hogy nekem is, neki is vannak hibái. Jézus a vizet borrrá változtatta a kánai menyegzőn [Jn 2,1–11], méghozzá a mosdásra szánt vizet. („Állt ott hat nagy kőkorsó, a zsidóknál szokásos tisztálkodásra.”) Igen, a mosdásra szánt vizet változtatta borrrá, hogy a házasságban élők ne „mosdassák”, „szapulják” egymást. Így könnyebb és szebb a házasság.

Azért is nehéz a házasság, mert a felek évtizedekig más környezetben éltek, más hatások érték őket, más szokások között nevelkedtek, és főleg más genetikát örököltek. Aztán azért is nehéz, mert a házasság férfi és nő között jön létre, és hála Istennek mindkettőt más „fából faragták”. De sajnos az ember önző. Mi, férfiak, sokszor magunkból indulunk ki, és azt hisszük, a nőknek az a jó, ami nekünk. Klasszikus példa, hogy cipeljük őket a meccsre, hadd köpködjék rájuk a szotyit a szurkolók a stadionban, hadd ordítozzanak a fülükbe, és lehetne folytatni a sort. A nőkben is van ilyen hajlam. Azt hiszik, a férfiak is élvezik, amit ők, az almas pite majszolgatását a keresztanyunál, a

barátnőknél, és azt hallgatni, hogy Patainé mit mondott a portásnak.

Szóval, áldozat nélkül nem megy. Még az Atya és a Fiú között is áldozatba került a két akarat egyesítése. Nincs mód elemezni, hogy lehetséges teológiailag, hogy az egylényegű Atyának és a Fiúnak – ha nem is ellentétes, de más akarata volt, ám tény, hogy a Szentírás leírta, Jézus pedig ki is merte mondani, hogy az övétől más atyai akarat teljesítése vért sajtolt a homlokára. A getszemáni kertben így imádkozott: „Atyám, ha lehetséges, vedd el tőlem ezt a kelyhet, de ne az én akaratom teljesejék, hanem a tiéd” [Lk 22,42]. Persze, volt olyan atyai akarat, amelyet örömmel teljesített, amikor felujjongott a Szentlélekben, és így szólt: „Áldalak téged, Atyám, mennynek és földnek Ura, mert elrejtetted ezeket a bölcsek és okosak elől, és a kisdedeknek jelentetted ki” [Lk 10,21].

A házasságban is a két fél akaratának egyesítése gyakran csak áldozathozatal árán sikerül. Csak az a házasság marad meg és lesz szép, amelyben vért sajtolva is a homlokukra egyesítik a házaspárok a saját akaratukat, mindenüket. Ezért éneklük az esküvői szertartáson a vértanúk tropárját. Mindent áthoznak az oltárról arra az asztalra, ahol a jegyesek örök hűséget esküsznek egymásnak: a gyertyát, a virágot, az evangéliumos könyvet. Csak az antimenzion nem kerül oda, vagyis az a kendőcske, amibe bele van varrva valamelyik szent vagy vértanú ereklyéje, mert itt a jegyesek keze pótolja ezt. Az, hogy egy férfi és egy nő egy egész életre átadja magát a másikon keresztül Istennek, és elkötelezik magukat, hogy szeretik egymást mindvégig, hűek lesznek egymáshoz, Isten előtt olyan, mintha vértanúságra adnák oda magukat. Nem azt mondom, hogy a házasság vértanúság, hisz én is házasságban élek, de az a boldogság, amit Isten akar adni a házasságban, csak a

vértanúk erőbedobásával érhető el. Sőt, a vértanúsághoz sem kell annyi erőbefektetés, mint a házassághoz, mert a vértanúság egyszeri odaadás, a házasságban pedig naponta odaadom magamat a másoknak, illetve a másikon keresztül Istennek. Naponta – tehát nem házassági évfordulókat kell tartani, hanem házassági „napfordulókat”. Mi, akik házasságban élünk, tudjuk: azért maradt fenn a házasságunk, mert naponta megkötöttük azt, naponta felfedeztük egymást, naponta megpróbáltuk házastársunkat „levenni a lábáról”, mintha most akarnánk elcsábítani, magunkhoz édesgetni. Ha valaki jó házasságban él, nem kisebb feladatra vállalkozik, mint a vértanúk, akik odaadták életüket – mert a házasságban is odaadjuk életünket a házastársunkon keresztül Istennek.

Mi kell a nőnek, mi a férfinak?

Ismerni kell a másik nem különbségeit. Hogy a férfi az erdőt nézi, a nő a fát. Bár a férfi érzelmvilága stabilabb, ő nem annyira alkalmas hosszan tartó erőfeszítésre, mint a nő, akik kitartóbbak. A nő a férfitől erőt vár, legyen mindig férfi, fegyelmeztet, mértéktartó, nagyvonalú, gyöngéd, de nem gyöngye. Felelősséget, azt, hogy vállalja tettei következményeit. Ádám nem vállalta. „Ettől a fáról, amelyről megtiltottam, hogy egyél?” – kérdi az Úristen a Bibliában Ádámotól. Ő így válaszol: „Az asszony adott a fáról, akit mellém rendeltél, ezért ettem” [Ter 3,11–12]. A nő elvárja a férfitől emberi mivoltának igazolását, azt, hogy ne csak azt lássa benne, amit bármely nőben.

A férfit jellemez egy tenni akarás, befolyásolni akarja a világot, nem csupán szakmai értelemben. Ha egy férfi dolgozik, teljesen belefeledkezik abba, elfeledkezik még a családról is. Olyan, mint a sokfiókos szekrény, az egyiket kihúzza, a másikat betolja, mindig csak az egyikből pakol ki, vagy be. A nő olyan, mint az akasztós szekrény, ahol együtt vannak a téli, tavaszi, nyári kabátok. Ha dolgozik, egy kicsit otthon is van, szeretteire is gondol, ha pedig otthon, akkor ott is „cipeli” a munkahelyi nehézségeket. A férfi – szokták mondani – a család mestergerendája, a nő a tűzhely.

A nők alapvető tulajdonsága a gondoskodás. Ahogy Babits Mihály írja az *Ősz és tavasz között* című versében:

*„Csak te borulsz rám, asszonyi jóság,
mint a letört karóra a rózsák,
rémult szemem csókkal eltakarni...”*

A nők szeretik az őszinte dicséretet, a gyakori elismerést (persze a férfiak is). Az embernek szüksége van rá, hogy elismerjék. De nem az alaptalan bókra, hanem a másik büszkeségére, hogy a társa ilyen nagyszerű. A játékoságot is kedvelik a nők, a humor sója az életnek.

Az együtt töltött idő

Mint egy falat kenyér, annyira szükséges az együtt töltött idő. Sajnos reggel az elkésés izgalmától ideges a légkör, este fáradtság uralkodik rajtuk, lerogynak a tévé elé hangtalanul, tisztelet a kivételnek. Érdekeljen, vajon milyen gondjai, örömei lehetnek a másiknak, de ne vigyük haza a munkahelyi problémákat! Van egy házaspár ismerősöm, ahol szokás szerint a férj halálra dolgozza magát, hogy nagy családját eltartsa és a feleségnek ne kelljen dolgozni, hanem a gyerekekkel tudjon otthon maradni. S ha ez a túlhajszolt férj hazaér, rögtön lerogy a fotelbe, hogy összeszedje magát az otthoni létre. Persze se a felesége, se a gyerekek nem tudják ezt megérteni. Szinte rárontanak, körülveszik és jogosan igénylik a szavait, gondolatait, a velük való foglalkozást, vagyis a szeretetét. Persze ő ilyenkor inkább egy kis „levezetésre”, szünetre vágyik. A feleség kitálta, hogy ne autóval menjen a munkahelyére. Nemcsak a légszennyezés miatt, hanem hogy a munka után egy kicsit „zötykölődjön, váltsón” a munkahely és a család között. Sőt, két megállóval hamarabb szállt le a buszról, hogy jól kiszellőztesse a fejét, és séta után szinte már „éhezze” a családot. Minden házasságban élőknek lelkiismeret-vizsgálatot kell tartani, és gyónási „anyag” kell legyen, hogy mennyi időt tölt a házastársával és a gyerekeivel. Nem mindig „produktív” az együttlét, de annál fontosabb. A kedv is fegyelem dolga. **Érdeklődni kell, hogy milyen vágyak, családások vannak a páromban.** Amit a munkahelyéről beszél, ami ott történik, azt én is megszenvedhetem. Ha már nem töltjük együtt az időt, legalább együtt dolgozzuk fel. Évtizedekkel ezelőtt az óvodából, iskolából hazafelé sétálva mindig megkérdeztem a gyermekeimtől, hogy mi volt az ebéd. Nem mintha ez annyira érdekelt és fontos lett volna, de ha már nem együtt ebédeltünk, legalább megbeszeltük az ebédet. Enyhíti a külön töltött eseményt a **közös feldolgozás, megbeszélés.** A figyelmesség is elengedhetetlen, házastársunk kedvenc virágát, borát időnként megvenni, az első hóvirágot, ibolyát hazavinni, nem is igényel nagy erőfeszítést. Dosztojevskij írta: ha mindenki csak egy fát ültetne, Oroszország egy virágzó paradicsommá válna. Ha mindenki csak a házastársát, gyerekeit tené boldoggá, sokkal kevesebb lenne a boldogtalan ember.

A régi lakásunkkal szemben lakott egy házaspár. Valahogy úgy alakult, hogy több mint egy évtizedig mindig együtt indultunk el otthonról hétköznapokon. Nem tudtam nem észrevenni, hogy mindig egy szenvedélyes csókkal búcsúzott el egymástól a házaspár. A feleséggel mentek tovább a gyerekek, a férj pedig egyedül az ellenkező irányba. Az elválás után a férj többször vissza-visszanézett rájuk, s míg a kanyarban el nem tűntek, addig szüntelenül vissza-visszapillantottak egymásra, annyira nagy volt a szeretet sok év után is.

A kettő egy lesz

A Szentírás a szív és a borda összetartozásával írja le a férfi és a nő kapcsolatát. A szív dobog, erős, dolgozik, de szüksége van a szívet átölelő bordára, ami otthont, meleget, biztonságot ad. A két természet kiegészíti egymást. Isten képmását a házasságban együtt tükrözi a férfi és a nő. Mindketten mássá lesznek, a férfi a nő férje, a nő a férfi felesége. Váci Mihály írja egyik versében:

*Még alig emelkedő gondolatnak
vagyunk mi egy-egy szárnya,
Lehullna ez az égre szálló madár,
ha a két szárny elválna.*

*Két szárny vagyunk, de fenn a fellegekben
nem szállhatunk, csak mind a ketten
szívverésnyire pontos
együtemben.*

*Száll hát velem
egy rezdülésű szárnyacsapással.
Hullongó tollak voltunk egyedül,
– szárnyak lettünk egymással.*

Régebben láttam egy természetfilmet, mely egy madárpár életét követte nyomon. A tojó a fészken melengette a tojásokat, a hím ott állt mellette, vigyázott rá, és hordta neki az élelmet. Amikor eljött az ősz, és a csapat költözéshez készülődött, kiderült, hogy a tojó szárnya sérült, és nem tud repülni. A párja rendületle-

nül mellette állt és etette. A többi madár útra kelt, a pár ott maradt a tó mellett egyedül. Eljött a tél, s a két madár együtt fagyoskodott a szélben. A sérült anyamadár nemsokára elpusztult, ott feküdt ráborulva a fészkekre, de a párja rendületlenül állt mellette. Az utolsó képsor azt mutatta, hogy a párja is a földön hever a fészkek mellett, elpusztulva a hóban, csak a hideg téli szél simogatta meg néha mozdulatlan fehér tollaikat.

Egyszer az egyik egyházi iskolában tartottam lelkigyakorlatot. A gimnazista fiúk megkérdezték, mi a véleményem a szexről. Visszakérdeztem, hogy olvasták-e a *Nem félünk a farkastól* című könyvet. Ez arról szól, hogy a kanadai farkasokhoz kiköltözött egy fiatal ökológus. Velük együtt élt. A farkasok befogadták. Tanulmányozta az életüket, és egy nagyon érdekes könyvet írt róluk. A farkas az első kölykei születésétől az életét késő öregségéig a párjával éli le. Így van ez a pingvineknél is és számos más állatnál. Ezek az állatok, emberi terminológiával kifejezve, monogámok. Tehát Isten legokosabb teremtményei: a nagy ragadozók, Isten legszebb teremtményei: az énekesmadarak, mind párban élnek. A kérődző, a nyálcsorgató, a legelésző barmok viszont csoportosan, mindig más párral párosodnak. Gondolkozzon el ezen mindenki. Egy ökológus csak így láthatja a világot. Nem azért, hogy moralizáljon, hanem mert ez a tudományos valóság. Míg a családot a darabjaiból valahogy össze nem illesztik, addig nem halad előre a társadalom. Nem a nagy felfedezések, hanem a boldog családok fogják megmenteni az emberiséget.

Minél magasabb egy fa, annál mélyebbre ereszti a gyökereit; minél magasabb egy ház, annál mélyebb alapot ásnak hozzá. Annál jobb a házasság, minél biztosabb alapokra építik. A Jézus által ajánlott tanács a házasságra is érvényes: „A bölcs ember házát (házasságát) sziklára építi. Szakad a zápor, ömlik az ár, süvölt a szél és rázúdul a házra (a házasságra), de az nem dől össze, mert azt sziklára alapozták. A balga ember házát (házasságát) homokra építi. Szakad a zápor, ömlik az ár, süvölt a szél és rázúdul a házra (a házasságra), az összedől és romhalmazzá válik” [vö. Mt 7,24–27]. Nem a házasság öli meg a szerelmet, hanem a szerelem hiánya a házasságot.

Hányszor lehet egy-egy házaspárnál megállapítani, amit Szűz Mária mondott a kánaai menyegzőn: „Nincs már boruk” [Jn 2,4]. Elfogyott az elindulás jókedve, az egymásra találás öröme, Jézushoz kell ilyenkor fordulni, ő a vizet, a húséget, a hétköznapok apró áldozatait is borrá változtatja.

Folytatjuk

Az előadások és közös beszélgetések során a résztvevőknek alkalmuk lesz megismerni a keleti keresztény lelkiséget, a bizánci ikonográfiát és a bizánci zenét.

A lelki feltöltődést idén **Kiss Attila** és **Demkó Balázs** atyák előadásai segítik.

A tábor szakmai vezetője: **Laczkó Anita** grafikus.

SOK SZERETETTEL HÍVUNK ÉS VÁRUNK MINDENKIT ERRE A SZÉP LELKI PROGRAMRA!

IKONFESTŐ TÁBOR Tornabarakonyban

INFORMÁCIÓ: **Fodor Judit** 0630 382-4556, rodof14@gmail.com

► 2017. július 23.– július 29. ◀

Idén harmadszor szervezzük meg a keleti lelkiségre nyitott érdeklődők számára ikonfestő táborunkat Tornabarakony csendes kis falujában. A táborozók a hét folyamán az előre elkészített fatáblákra festhetik meg az ikonokat.

„Mert Isten előtt hatalmasabb közbenjárónk nincsen...”

A SAJÓPÁLFALAI GÖRÖGKATOLIKUS PARÓKIA
VERS- ÉS NOVELLAÍRÓ
PÁLYÁZATOT HIRDET
A KÉGYKÉP KÖNNYEZÉSÉNEK
300. ÉVFORDULÓJA ALKALMÁBÓL.

Olyan versek és történetek érkezését várjuk, melyek a Szűzanya értünk való közbenjárását, szeretetének apró jeleit (ikon könnyezése, imameghallgatás, csodás gyógyulások, események) örökítik meg.

Az alkotók két korcsoportban pályázhatnak:

1. 5–8. osztályosok
2. középiskolások és felnőttek

Az alkotások beérkezési határideje: **szeptember 10.**

Az ünnepélyes eredményhirdetést a sajópálfalai kegykép októberi búcsúja keretében tervezzük. Az első három helyezettet értékes ajándékkal lepjük meg!

Áldásos alkotást kívánunk!

JÓ HELYRE KERÜL!

technikai szám
0011

Kérjük, támogassa adója egyházi 1%-ával a **Magyar Katolikus Egyház** szolgálatát!

www.katolikus.hu

TÓTH ATTILA ÉS GRUNDA DÁVID

„Ego vobis romae propitius ero”, azaz „Rómában kegyes leszek hozzátok” – szöveg a biztató hang a legenda szerint a Róma kapuihoz kétségekkel telve érkező Loyolai Szent Ignácnak, és szöveg nekünk is, akik az elmúlt év augusztusának közepén, egy forró nyári délután megérkeztünk a Collegium Germanicum et Hungaricum, azaz a Német-Magyar Kollégium „birtokára” San Pastoréba.

A Rómától nagyjából harminc kilométerre fekvő egykori domonkos kolostorban egy hathetes időszakot, a „Neugermanikerzeit”-ot töltöttük, és mint a kollégium új növendékei, elkezdtük azt a hosszú és izgalmas kalandot, ami előttünk áll.

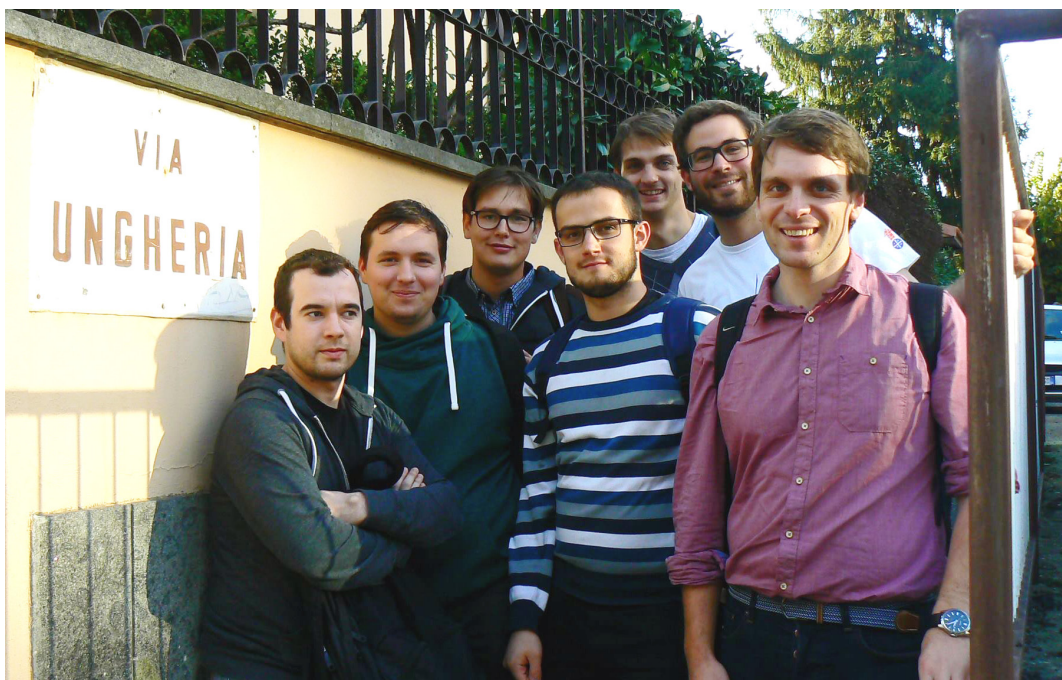
Papnövendékek százai érkeznek évről évre az Örök Városba, hogy teológiai tanulmányaikat itt végezzék, megismerkedjenek Rómával és egymáson keresztül az egész világegyházzal. Nincs ez másként velünk, a magyar görögkatolikus metropólia növendékeivel sem.

A 2016/17-es tanévben egyházmegyeinkből összesen hat papnövendék és egy, már fölszentelt áldozópap él és készül Rómában különböző kollégiumok növendékeként. Mivel a kispapok élete nem merülhet ki a különböző előadások hallgatásában, beadandó dolgozatok írásában és vizsgák sokaságában, ráadásul a papképzés a szervezett tanulmányi élet mellett szervezett lelki, kulturális és közösségi életet is megkövetel, ezért az idők folyamán különböző nemzetek számára különböző kollégiumokat alapítottak.

Előttünk, magyar görögkatolikusok előtt több lehetőség is áll. A püspök atyák döntése alapján – rítusunk miatt – kerülhetünk a Pápai Görög Kollégiumba vagy a Pápai Német-Magyar Kollégiumba. Van Rómában egy harmadik magyar intézmény, a Pápai Magyar Intézet, itt azonban elsősorban már fölszentelt papok laknak.

Rómából jelentjük

RÓMÁBAN TANULÓ KISPAPJAINK MINDENNAPJAI

A Pápai Görög Kollégiumot XIII. Gergely pápa 1577-ben alapította (az ő nevéhez fűződik a Pápai Gergely Egyetem alapítása is). Sokan kérdezik tőlünk, hogy görögkatolikusként miért megyünk Rómába tanulni. A Görög Kollégium maga ad választ, mint a keleti és nyugati tradíciók között létrejövő egység szimbóluma. A kollégium a bizánci hagyomány jelenlétét biztosítja az Örök Városban a katolikus, vagyis egyetemes egyház központjában. Ez adja valódi fontosságát és történelmi jelentőségét is. A hitélet, a teológia, a liturgia és a diszciplináris kérdések szempontjából mindenben törekednek a görögországi gyakorlathoz hitelesnek lenni. Erre jó példa, hogy a firenzei unióban (1439) megfogalmazottak alapján nem tesszük hozzá a Filioque kiegészítést a Nicea-konstan-

tinápolyi hitvallásához, amikor azt az eredeti nyelvén, vagyis görögül a reggeli Szent Liturgián mondjuk. Emellett jó példa még, hogy házasságra készülő kispapok is tanulhatnak a kollégiumban, ami elég ritka jelenség a Rómában található kollégiumok körében.

A Pápai Görög Kollégium fenntartója a benecés rend, az előjáróinkat a mindenkori chevetogne-i apát nevezi ki. Érdekesség, hogy a spirituális vezető, Michel Van Parys, a belgiumi Chevetogne monostorában gyakor apátja volt Atanáz és Fülöp püspökeinknek. A kollégium növendéke volt Joannes Josephus De Camelis, a Munkácsi Egyházmegye egykori püspöke is.

Magyar kispapok itt jelenleg mindhárom egyházmegyéből vannak. Molnár Dezső harmadéves teológus a Hajdúdorogi Főegyházmegyéből, Dudás György elsőéves teológus a Miskolci Egyházmegyéből és Grunda Dávid harmadéves teológus a Nyíregyházi Egyházmegyéből a Gergely Egyetemen tanulnak.

A kollégiumban lakó növendékek elég színes képet mutatnak. Jordániából, Szlovákiából, Romániából, Szerbiából, Görögországból egy-egy, továbbá Amerikából és Londonból egy-egy ukrán származású, Dél-Olaszországból négyen (hárman Calabriából, egy Sziciliából) tanulnak nálunk. A közös nyelv az olasz, a liturgikus nyelv pedig a görög. Az itt használt dallamvilág nagyban eltér a miénktől, a Kárpát-medencében megszokottól, hiszen az autentikus görögországi dallamokon végezzük a szertartásainkat. Érdekesség még, hogy sok ortodox vendége is van a kollégiumnak, olykor akár az Athos hegyéről is, akik – ha csak pár napra is – részeseivé válnak itteni életünknek.

A pápai Német-Magyar Kollégium jelenlegi formájában 1580-ban jött létre, a korábbi Pápai Német és a Pápai Magyar Kollégium összevonásaként. Arculatát a kezdetektől – az ignáci alapításból eredeztethetően – a jezsuita lelkeség határozza meg, és vezetői is a német rendtartományból kerülnek ki, eltekintve az 1773–1814 közötti időszaktól, amikor a jezsuita rend nem működhetett (ezért ebben a bő negyven évben a kollégiumot az egyházmegyes papság gondjaira bízták). Híres növendékei voltak többek között: Prohászka Ottokár, Boldog Meszlényi Zoltán, vagy a későbbi görögkatolikus püspökök, Boldog Romzsa Tódor és Dudás Miklós is. A kollégiumnak ma összesen hetven diákja van, tizenhat különböző országból, elsősorban az egykori Magyar Királyság és a Német Birodalom területeiről.

Szép tapasztalat a kollégiumban a fölszentelt papok és a szentelésre készülő papnövendékek együttélése is. A fölszentelt papok mindennapjait látva kicsit bepillantunk jövőnk hivatásunk rejtelmébe; cserébe fiatalos lendületünket, elképzeléseinket adjuk. Érdekesség, hogy az idei tanévben a kollégiumban a magyar ajkú diákság létszáma a legmagasabb, összesen huszonhárman vagyunk. Görögkatolikus egyházunk jelenleg négy fővel képviselteti magát. Dobos András atya, a Miskolci Egyházmegye papja doktori képzésen vesz részt, Szemán András a

licenciaképzés befejező, Orosz István Mokiosz az első, vagyis előkészítő évét végzi, Tóth Attila pedig a teológusképzés első évfolyamos hallgatója. Ők hárman a Nyíregyházi Egyházmegye növendékei.

Az itteni egyetemi életünk általában két cikusból áll. Az első három évig, a teológus diploma megszerzéséig, az úgynevezett baccalaureatusi vizsga letételéig tart. Ezt mi, a Hajdúdorogi Görögkatolikus Metropóliából érkező növendékek mindannyian a Pápai Gergely Egyetemen, a „jezsuiták egyetemén” végezzük, ami – római mértékkel mérve is – igen nagy létszámú egyetem, jelenleg kb. négyezer hallgatóval büszkélkedhet. A második tanulmányi ciklus már sokkal személyre szabottabb. Minden növendék választ egy szakirányt, és az ennek, illetve saját elképzeléseinek leginkább megfelelő egyetemet, és ott vesz részt az általában kettő-négy éves licenciaképzésben.

A kollégiummal kapcsolatos első élményünk a fentebb említett „Neugermanikerzeit”, azaz egyfajta előkészítő időszak, aminek keretein belül megismerkedünk a kollégium életével és „játékszabályaival”, valamint részt veszünk egy intenzív olasz nyelvkurzuson is. Ezt követi minden évben az egész kollégiumi közösség számára szervezett záródoklat, egy egyhetes lelkigyakorlat, majd a San Pastore-i templomunk búcsúünnep. Október első napjaiban beköltözünk Rómába, és kezdetét veszi az új tanév a maga sokszínű hétköznapjaival. Valóban nincs időnk unatkozni, a kollégium rengeteg program résztvevője vagy házigazdája. Növendéktársaink szentelése, az adventi készüllet, a karácsonyi koncertek az első; a farsangi, nagyböjti és pünkösdi környéki rendezvények a második félévet teszik igazán mozgalmassá.

Csodálatos tapasztalat ez, ha valóban olyan közösségben éljük meg, ami egyfajta biztonságot ad, amire tudunk otthonunkként tekinteni. Azt hiszem, mindkét kollégium növendékeinek nevében mondhatjuk, megtaláltuk ezt az itteni mindennapokban. Örömmel végezzük azt a feladatot, amiért itt vagyunk.

BÁRÁNYOS EDIT

Anya–lánya teaház

Főszerepben a kommunikáció

HABÁR NAP MINT NAP GYAKOROLJA MINDENKI, NAGYON KEVESEK KOMMUNIKÁLNAK ÚGY, HOGY AZ KAPCSOLATAIKRA NÉZVE ÉPÍTŐ, KONSTRUKTÍV, ÖRÖMTELI LEGYEN. MINDEZT MÉG CSAK NEM IS SZÜKSÉGES KUTATÁSI EREDMÉNYEKSEL ALÁTÁMASZTANI, ELÉG KÖRBENÉZNI A SAJÁT ÉLETÜNKBEN.

Még egy stabil alapokon álló, kölcsönösséget, bizalmat és tiszteletet hordozó kapcsolatban is nagyfokú rombolást végezhet a kommunikáció elégtelen minősége. Mindez hatványozottan igaz, ha az egyik fél éppen a kamaszkorát éli, a másik fél pedig nem igazán tudja, hogyan reagáljon a megváltozott helyzetre. Nem csoda, hiszen a kamaszkor elsősorban a változásról szól mind testileg, mind szellemileg és lelkileg: nemcsak a test megy át hatalmas külső átalakuláson, de belül tombolnak a hormonok, fókuszba kerül a nemi identitás kérdésköre, valamint a pszichoszociális fejlődés is fordulóponthoz érkezik. E többirányú változás hatásaival pedig együtt élnek a család fiatal és felnőtt tagjai is, ami általában számos addig ismeretlen helyzetnek és konfliktusforrásnak az okozója. Ha feltennénk a kérdést, hogy a kommunikáció

minősége hol építhet vagy rombolhat sokat egy kapcsolatban, akkor a kamasz–szülő helyzet biztosan dobogós helyet érdemelne. Éppen ezért osztottuk ki a kommunikáció kérdéskörére a jubileumi évi Anya–lánya teaházunk főszerepét.

Gyakorlás, gyakorlás, gyakorlás

Ahogy azt a tízéves magyarországi fennállásunk alatt megszokhatták a Pure Fashion Programban részt vevő lányok, nem elméleti szinten, hanem gyakorlatorientált és élményközpontú tudásátadás formájában kerültünk közelebb az Anya-lánya teaház témájához is. A kommunikáció témaköréből a következő pilléreket válogattuk ki a pároknak:

1. A kommunikáció legalapvetőbb funkciója: a jelenlét, azaz a kommunikáció segítségével ténylegesen jelen lenni és részt venni a másik életében.

Itt az egyik legfontosabb üzenet a következő volt: soha nem az a legfontosabb, hogy mi történt a másikkal, hanem az, hogy hogyan éli azt meg. Érdemes tehát a napi beszámolóknál tovább menni és arra rákérdezni, hogy a másik ezt vagy azt a helyzetet, amit elmesélt, hogyan élte meg. Mit okozott, milyen érzéseket váltott ki, hogyan tudott vele boldogulni?

A másik érintett pont az aktuális problémák és nehézségek nyomon követése volt. Itt érdemes megjegyezni, hogy egy kamasz problémája ugyanolyan fontos probléma, mint a felnőtteké. Lássuk meg, hogy az ő életében ezek a szintű

problémák jelentik az igazi kihívást, amit felnőtt részről nem érdemes elbagatelizálni. Mindez éppúgy igaz fordított helyzetben is: az, hogy valaki felnőtt, még nem jelenti azt, hogy sérthetetlen szuperhősként száguld át a problémák mezején; azaz fiatalként is érdemes meglátni, hogy a szülőknek is meg kell küzdeniük a maguk nehézségeivel, amit számba kell venni, és elfogadni, hogy ők is emberek. Mi több, fiatalként is tudunk segítséget adni, érzelmileg és lelkileg biztosan. Tudunk törődni egymással, megnyugtatni egymást a nehezebb élet-helyzetekben oda-vissza.

A téma további pillérei a következők voltak:

2. Tiszta elvárások, igények, kérések kommunikálása
3. Asszertív kommunikáció
4. Pozitív megerősítés
5. Értő figyelem

Minden egyes témakör elméleti részéhez kapcsolódott gyakorlat, ahol izgalmas és komoly kérdések megválaszolásával, valamint szituációs gyakorlatokkal kerülhettek közelebb az építő kommunikáció megvalósulásáig anyák és lányaik. Azzal, hogy mindkét fél külön-külön kapott feladatlapot, az volt a legfontosabb célunk, hogy tudatosítsuk, mindkét fél tehet lépéseket annak érdekében, hogy őszinte, tiszta, örömteli kommunikációjukkal mélyítsék kapcsolatukat a mindennapokban.

Elmélkedés az anya-lánya kapcsolatáról

Az élet ajándék!

Vegyük észre a hétköznapok hétköznapiságában, a legkézenfekvőbb dolgokban, helyzetekben, hogy azok nem is annyira magától értetődőek, sokkal többek annál: Isten ajándékai! Sőt, mi magunk vagyunk ezek az ajándékok.

A gyermek ajándék!

„Bizony, az Úr ajándéka a gyermek, az anyaméh gyümölcse jutalom.” [Zsoltárok könyve 127,3]

Mindannyian édesanyánk és édesapánk gyermekei vagyunk, mindannyian ajándékok vagyunk ebben a világban! Hogyan is lehet ennyi ajándékkal együtt élni? Rácsodálkozva! Hiszen az ajándékokat becsomagolva kapjuk, így a gyermekeket is, akiket Isten szeretetének rengeteg rétege „csomagol be”. A becsomagolt ajándéknak az a lényege, hogy kibontsuk és megláljuk!

Egy anya-lánya kapcsolatban ez a kicsomagolás egy egész életen át tart, sok-sok meglepetéssel, megrökönyödéssel, örömmel, csalódással, nem várt pillanattal.

Te, mint édesanya vagy lány, hogyan látod ezt?

FEDEZZÜK FEL EGYÜTT AZ ISTENI TITKOT!

Hangódi Dóra,

a Pure Fashion Alapítvány országos lelki vezetője

SZÖGECZKI SÁRA

Isten, ember, és egy kép...

EGYETEMI ÉVEIM ALATT SZÁMTALAN OLYAN EMBERREL ISMERKEDTEM MEG, AKIK NEM FELTÉTLEN VALLÁSOS NEVELTETÉST KAPTAK, ÉS MÉG TÖBB OLYANNAL, AKIK HOZZÁM HASONLÓAN, VALLÁSGYAKORLÓ SZÜLŐK GYERMEKEI. HIHETETLENÜL ÉRDEKES VOLT MEGFIGYELNEM A KÜLÖNBÖZŐ BESZÉLGETÉSEKEN KERESZTÜL, MENNYIRE MEGHATÁROZZA AZ ÖNMAGUNKRÓL, A VILÁGRÓL ALKOTOTT KÉPÜNKET AZ, HOGY „VALLÁSOSNAK” VAGY „NEM HÍVNŐNEK” TARTJUK MAGUKAT. S HOGY „VALLÁSOS” ÉS „VALLÁSOS” KÖZÖTT IS MEKKORA GONDOLKODÁSBELI KÜLÖNBBSÉGEK FEDEZHETŐEK FEL...

A valláspszichológia elsősorban azokkal az emberekkel foglalkozik, akiknek valamilyen hozzáállásuk, viszonyulásuk van a transzcendenshez. A vallásos emberek egzisztenciális kérdésekre – például: miért élek a földön?, mi lesz a halál után? – a magyarázatot mindig az általuk vallott hitrendszerben próbálják megtalálni, ez azonban hat életük számos másik területére is. Tehát ha például hiszünk Istenben, akkor az nemcsak a templom falai között lesz érvényes, hanem a munkahelyen, a közlekedési eszközökön, az iskolában, sőt még akkor is, mikor ebédet készítünk.

Mind, akik hiszünk valamiben vagy valakiben, mindannyiunk életében kifejeződik, megmutatkozik az az Isten, akiben bízunk. Ez a reprezentáció két „összetevőre” bontható: az istenfogalomra, illetve az istenképre. Az istenfogalmunk nagyrészt tudatos, tehát ha megkérdezzük valakitől, hogy „Te hiszel valakiben/valakiben?”, akkor nagy valószínűséggel pár másodpercen belül fog tudni rá válaszolni, hogy „Istenben”, „semmiben”, „Buddhában.” Ellenben ha azt kérdezzük meg valakitől, hogy „és milyen a te »istened«, milyen tulajdonságokkal bír?” – nos, ez esetben valószínűleg hosszas csend következne, és az illetőnek mindenképpen el kellene gondolkodnia a válaszon. Ez a második, nehezebb kérdés már az istenképünkre kérdez rá, ami a legtöbb esetben nem tudatos, és nehezen is vizsgálható, ugyanakkor van négy tényező, ami kétségtelenül hat az alakulására.

Nem is gondolnánk, de az Istenről alkotott képünk egészen kiskorunkban elkezdődik. Az első élményeink egy „gondviselészerű jelenlétről” a szüleinken keresztül jut el hozzánk: ha biztonságot kapunk, ha érezzük az állandó szülői jelenlétet, akkor ez az első tapasztalat fogja meghatározni vélekedésünket Istenről. Ellenben ha csecsemőkorunkban azt éltük meg, hogy nincs senki a közelünkben, ha nem elégítik ki az alapvető szükségleteinket (alvás, etetés) – tehát nem tapasztaltuk meg az állandó, figyelő jelenlétet –, ez esetben ezek a negatívabb, „magára hagyó”, esetenként szorongással teli érzések fognak dominánssá válni az életünkben.

Ám a lélektan megközelítőleg sem csak a csecsemőkorig tart! A későbbi évek során nagy hatással van képünkre, hogy milyen környezetben nevelkedünk. Hogy az iskolában (vagy akár a hittanórákon) tanult ismeretek mennyire egyeznek azokkal a tapasztalatokkal, amelyeket korábbi éveinkben megéltünk. Ha valaki aktívan gyakorolja vallását, sokat számít számára az, hogy környezete „jelentős másai” – rokonok, tanárok, iskolatársak, barátok, példaképek, és bárki, akinek a szavára egy kicsit is ad – is ezt teszik.

A fentebb említett tényezőkön kívül azonban még egy dolog hat az istenképünkre – mégpedig saját önértékelésünk. Az önértékelést azért érdemes külön kezelni az előbbi négytől, mert az istenkép és e között egy érdekes kap-

csolat áll: kölcsönösen hat ez a kettő egymásra. Tehát az alacsony és a magas önértékelés is hatással van az istenképünkre; de a negatív vagy pozitív istenképünk is hatást gyakorol önértékelésünkre.

Egy argentin pszichoanalitikus, Ana-Maria Rizzutto könyvében (The Birth of the Living God) a serdülőkorig tárgyalja az istenkép fejlődését, és valóban, sokszor gondolkodunk úgy önmagunkról, mint olyan emberről, akin már nem lehet változtatni. „Rossz volt a gyerekkorom, az iskolában kigúnyoltak, nem sikerült normális munkát találnom – én nem vagyok képes semmire, én ilyen vagyok, fogadjanak el; a múlton már nem lehet változtatni”. Valóban, a múlton nem is tudunk, ellenben a jelenen annál inkább!

Az istenképben – és önértékelésünkben is – az a jó, hogy nem fejeződik be a serdülőkor végeztével, hanem bármelyik életállapotban lehet rajta alakítani. Mindannyiunk életében vannak olyan pillanatok, amikor hihetetlenül nehezek a mindennapok, amikor úgy érezzük, egyszerűen nincs értelme felkelni. Ha ezekben a nehéz pillanatokban íránk össze egy lapra, hogy „milyen az én istenképem”, akkor minden bizonnyal sok „negatív tulajdonsággal” vértelnék Öt fel (például: az én Istenem – aki

elveszi azt, amit szeretek; az én Istenem – aki elviselhetetlen nehézségeket ad).

Csak rajtunk múlik, mit kezdünk ezekben a helyzetekben! Karl Frielingsdorf jezsuita pasztorálszociológus Istenképek című könyvében meghatározott úgynevezett „megbetegítő” istenképeket, amelyek legtöbbször az elfojtott érzelmeink, a szüleinkkel való konfliktusaink kivetítései erre a képre. Ilyen típusok például: a „könyvelő isten”, aki mindent striguláz, mindent megjegyez; bármit teszünk, annak jónak kell lennie, ugyanis enyhítő körülmény nincs nála. Egy másik típus a „túlkövetelő isten”, aki mindent feltételekhez szab, csak akkor szeret, ha teljesít; valamint ilyen megbetegítő kép például a „démoni bíró” típusa is, aki minden bűnt, minden hibát keményen büntet, akinél úgy mond „nincs kegyelem”.

Bárki bármikor megpróbálhatja összeszedni, milyen is az ő Istenről alkotott képe. Ha elkészült az ábra/lista, majd áttekintik azt, kérem a tisztelt Olvasókat, nehegy beleessenek abba hibába, hogy elkezdik hibáztatni önmagukat, a gyerekkorukat, a szüleiket. Ezeket a történeteket sokkal inkább el kell engednünk, örölnünk kell a felismerésnek, és törekednünk kell a változásra. Arra a változásra, amely egészen kicsinek tűnő lépésekből áll.

Például ehhez hasonlókból:

Eddig mindig féltem Isten büntetéseitől – de mostantól kezdve tenni fogok azért, hogy meg tudjak bocsátani önmagamnak nap mint nap. Vagy: eddig azt hittem, csak akkor fognak szeretni, ha mindig a maximumot nyújtom – de máától megpróbálom észrevenni, hogy a családom, a barátaim, az Isten akkor is szeretni fog, hogy ha véletlenül elrontok valamit, vagy valamit elfelejték. És egy idő után észrevehetjük majd, hogy nemcsak az Istenről alkotott képünk fog változni, de önmagunkkal is sokkal inkább elégedettek és elfogadóbbak leszünk.

Viktor Frankl egyik zseniális gondolata a következőképp hangzik:

„AZ EMBERTŐL MINDENT EL LEHET VENNI, CSAK EGYET NEM: AZT A VÉGSŐ EMBERI SZABADSÁGJOGOT, MELY SZERINT ELDÖNTHETI, HOGYAN ÁLLJON HOZZÁ AZ ADOTT KÖRÜLMÉNYEKHEZ.”

Kívánom, hogy akár önismeretről, akár istenképünkről legyen szó, tudjunk mindig amellet dönteni, hogy változtathatók önmagamon, jelenlegi helyzetemen.

...ha érezzük az állandó szülői jelenlétet, akkor ez az első tapasztalat fogja meghatározni vélekedésünket Istenről.

MAROSI ANITA

Kárpátaljáról jöttem, mesterségem címere: görögkatolikus pap

*Valóságos, két lábon járó
egyháztörténelem Szabó Konstantinnak,
az ungvári Boldog Romzsa Tódor
Görögkatolikus Teológiai Akadémia
és Papnevelő Intézet prefektusának élete.
Több száz évre visszamenőleg papcsaládból
származik, édesapja megjárta a Gulagot,
öt magát titokban szentelték pappá,
s évekig a földalatti egyházban működött.
Megélte a rendszerváltást,
a görögkatolikus egyház
legalizációját és újjáéledését.
Harmincegy éves papi pályája során
templomot és egyházközséget épített,
lelkeket gondozott, s
fiatal teológusokkal foglalkozott,
miközben tanúságot tett hitéről.*

Vele beszélgettem.

(Konstantin atyával tegeződünk, tizennyolc éve tisztelt meg velem, amikor papfeleség lettem.)

Hogy is van ez a papcsaládi vérvonal?

Apai és anyai ágon is papcsaládból származom. A Szabó oldalról egészen 1776-ig tudjuk visszavezetni a családfánkat. Édesanyám Kovács lány volt, az ő oldalán csak a dédszülőnkig ismerjük a felmenőket. Az egyik anyai nagymamám a Medveczky családból származott, ahol szintén több pap is működött. Egy papcsaládnál a többszöri áthelyezések és költözések miatt nehéz megmondani, hogy melyik helyről származnak a gyerekek. A nővérem például az Ungvári járásban, Felsődomonyán, a bátyám a Técsői járásban, Taracközön született, én pedig Beregszászban jöttem a világra.

Ez azonban nem azért alakult így, mert édesapám görögkatolikus pap volt.

Nálunk más volt a helyzet. 1947-ben szentelte Romzsa Tódor püspök görögkatolikus áldozópappá édesapámat, s Csontosra helyezte parókusnak. 1950-ben a szovjetek letartóztatták édesapámat, elítélték, és Karagandába vitték. Miután elhurcolták, édesanyámat kitétek a parókiáról, majd a faluból is elűzték. Hiába próbált állást keresni, ha fel is vették, miután kiderült, hogy ki a férje, elbocsátották. Végül Taracközön egy volt kispap adott neki munkát. Odaköltözött a nővéremmel, ott várta meg édesapámat, akit 1955-ben engedtek szabadon. Ott jött világra a bátyám 1956-ban. A születésem évében, 1958-ban költözött át a család Beregszászba. Édesapám a beregszászi Május 1. bútorkombinát feldolgozó üzemében kapott munkát, édesanyám a helyi szovhozban volt könyvelő.

Ica nővérem Taracközön ukrán iskolába járt, mert csak az volt a faluban. Amikor Beregszászba költöztünk, ő már tízéves volt, nem tudott váltani, ezért az 1. sz. ukrán tannyelvű középiskolában folytatta a tanulmányait, s a bátyámmal együtt engem is oda írtak be a szüleim.

Látszólag szokványos gyermekkorod volt: óvoda, iskola, játszótér stb. Mégis miben volt más az életed, mint az osztálytársaidé?

Egyfajta kettősség volt az életünkben. Ha édesapám nem is működhetett szabadon, akkor is papcsaládban nőttünk fel. Hittünk Istenben, még ha az iskolában mást is tanítottak. Ugyanakkor szinte minden tanárom tudta, hogy pap az édesapám. Egyszer a tornatanárom rám is szólt, hogy ne beszéljek csúnyán, mert az nem illő egy papgyereknek.

Minden papcsaládban – egyet kivéve –, ahol a férfiak lágerben voltak, s hazatértek, tovább folyt papi tevékenység, noha illegálisan. Az otthon végzett Szent Liturgia és az elsőáldozásra való felkészülés, a ministrálás számunkra a világ legtermészetesebb dolga volt. Néha elmentünk a római katolikus templomba is. A lágert megjárta Harajda Dezső atya látta el családunk lelki gondozását.

1972-ben, negyvennyolc évesen meghalt az édesapám, s az apai nagybátyám, Szabó Konstantin görögkatolikus pap (akit titokban püspökké szenteltek) vett a szárnyai alá. A 9. osztály után egy ungvári kereskedelmi technikumba vettek fel. Az Ungvárhoz tartozó Radvánra költöztem az apai nagymamához, akivel együtt lakott Konstantin nagybátyám és édesapám másik testvére.

Az iskola után, 1977 és 1979 között Magyarországon, a Kab-hegyi adótorony mellett, egy rakétatámaszponton szolgáltam tolmácsként. Hálás vagyok ezért az időszakért, sokat fejlődött az orosz nyelvtudásom, és világot is láttam.

1979-ben leszereltem, hazatértem Kárpátaljára, és még abban az évben megnősültem. A feleségemmel, Marikával, osztálytársak voltunk a kereskedelmi iskolában. Ő Unghosszúmezőről (ukránul Dovhe Pole – a szerk.) származik. A nagymamám ungvári házába költöztünk be. Ott született meg Adrienn lányunk 1979-ben, majd Katalin 1983-ban. A kereskedelmi végzettségemmel kerestem munkát. Először üvegbeszedő voltam, majd 1982-től egy leraktnál dolgoztam.

▶ Mikor jelent meg az életedben a papság kérdése?

Az áldozópappá válás lehetősége mindig is ott bujkált bennem. 1982 februárjában kezdtük a tanulást dr. Ortutay Elemér (a továbbiakban Elemér bácsi – a szerk.) görögkatolikus teológiai tanárral. Akkor még nem tudhattuk, hogy ez csak teológiai képzés lesz, vagy a végén pappá is szentelnek.

▶ Hogyan fogadta a feleséged a fejleményeket?

Még mielőtt hozzákezdünk a tanuláshoz, Szemedi János, titokban felszentelt püspök megbízta Elemér bácsit, hogy beszéljen a feleségemmel. Marika először nem is értette, hogy miért akarom ezt. Valamikor az udvarlás alatt beszéltem neki arról, hogy lehet, hogy egyszer még pap leszek, de aztán ez annyiban is maradt. Ugyanakkor tartottuk a kapcsolatot más papcsaládokkal, és vallásos életet éltünk: görögkatolikus esküvőnk volt, a gyerekeket is megkereszteltettük titokban, és eljártunk az otthon végzett Szent Liturgiákra.

Az Elemér bácsival folytatott beszélgetés után Marika is áldását adta a tanulmányaimra. Később kifejezetten örült, mert szerinte a tanulás alatt előnyömbre változtam meg.

▶ Mások is tudták, hogy mivel foglalkozol a munka mellett?

Sokan sejtették, hogy tanuló, és a papságra készülök. Már csak az is jelezte, hogy míg korábban mindenki Öcsinek szólított, egy idő múlva Kosztyú lettem. (Általában a legfiatalabb családtagot hívták így, de még is komolyabban hangzik, mint az Öcsi – a szerk.)

Végül 1986 augusztusában szentelt pappá Holovács József, titokban felszentelt püspök a felsődomonyai otthonában. Ő évfolyamtársa volt édesapámnak. Rajta kívül csak Vaszkó József, a spirituális atyám volt jelen.

▶ Ezek szerint a feleséged sem lehetett jelen a papszentelésen?

Azt ért tudni kell, hogy 1986-ban még illegálisan működött az egyház, nagyon óvatossá kellett lenni. Nem volt jellemző, hogy olyan fiatalon pappá szenteljenek valakit, mint engem. Marika épp külföldön tartózkodott, édesanyám vigyázott a gyerekekre. Ő tudta, hogy mi történik. Azt mondta nekem a szentelés előtt: „Fiam, meg ne bánd!” A halála előtt mesélte el, hogy ezekkel a szavakkal édesapámra gondolt, aki nem tántorodott meg, pap maradt a megpróbáltatásban is.

Augusztus 10-én volt az első Szent Liturgiám – a primiciám –, azon már ott volt a feleségem is, valamint édesanyám, Elemér bácsi és a gyermekeim is. Emellett öt pap értesült róla, hogy felszenteltek. A bátyám és a nővérem is csak évekkel később tudta meg, amikor édesanyám agyvérzést kapott, és azt kérte, hogy áldoztassam meg. Otthon, a betegágyánál végeztem el a Szent Liturgiát édesapám felszerelésével. Ő volt az első, akinek feladtam a betegek kenetét. Hála Istennek, utána felépült.

▶ Mi változott meg a szentelést követően?

1986-ban munkát váltottam, egy ungvári tervezőhivatalnál helyezkedtem el. A korábbi munkámat már nem tudtam erkölcsileg összeegyeztetni a papságommal. A munka mellett otthon titokban végeztem a szertartásokat az egyik szobában. A gyerekek is tudták, hogy ilyenkor „apu imádkozik”. Ez volt a jelszó, ha bekopogott a szomszéd. Ezen annyira nem is csodálkozhattak, hiszen tudták, hogy az összes rokonom pap. Nálunk szentkép is volt a lakásban, pedig akkoriban ez már nem volt divat.

▶ Honnan volt papi felszerelésed?

Kaptam egy régi antimenziont (ereklyekendő – a szerk.), rátettem az íróasztalra, a kehely egy kristálypohár, a diszkosz egy süteményes tálka volt. A vitrinben tartottuk a többi edény között. A liturgia menetét és szövegét egy sima füzetbe írtam le.

▶ Mikor és hogyan vettétek észre, hogy változások lesznek vallási és egyéb területen?

A gyülekezési szabadság gyakorlásával kezdődött. Ungváron 1989 tavaszán a görögkatolikusok minden szerdán és pénteken keresztutat végeztek a temetőben. Az első szertartás, amelyet nyilvánosan megtartottak, a nagypénteki sírbatételi vecsernye volt.

A galíciai papok még 1988-ban levelet írtak a központi pártbizottságnak, s azt kérték, hogy legalizálja a görögkatolikus vallást. Az ő kérésükhöz csatlakozott a mi egyik püspökünk, Szemedi János is.

▶ Mikor végeztél először nyilvánosan Szent Liturgiát?

1989 novemberében Máriapócsra, a kegytemplom címünnepén. Életemben először jártam ott. Kárpátjáról tizenhat áldozópap és két püspök (Margitics Iván, Szemedi János) vett részt ezen az eseményen. Ott éreztem először igaz papnak magamat.

Ugyanezt éreztem, amikor a következő évben Orosz László atyával (Atanáz püspök – a szerk.) a nagyheti szertartásokat végeztük a salánki templomban. Még reverendám sem volt, Vaszkó József atya adott nekem egy használt, gombos papi öltözetet.

▶ Mikor kerültél egyházközségbe?

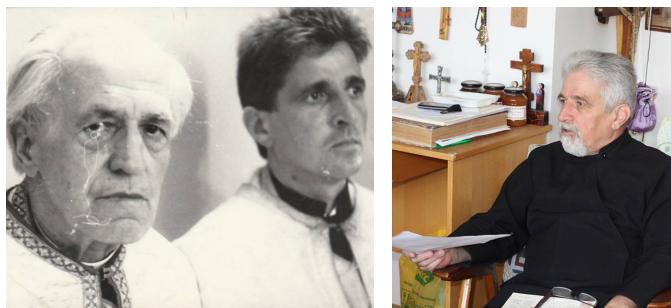
1990-ben sorra kaptuk vissza a templomainkat, Elemér bácsi ment átvenni őket. Beregszászban 1990 húsvétján a helyi temetőben már pászkaszentelést tartottak. Május 13-án pedig ugyanitt Szent Liturgiát végeztünk a görögkatolikus keresztnél. Júliusban otthagytam a civil munkámat, mert egyre több feladat hárult rám papként.

Ugyanebben a hónapban kaptam meghívást a dédai egyházközségbe. Az ottani hívek már korábban, a beregszászi szertartásokon „kinézték maguknak”, s kérték a püspököt, hogy helyezzen hozzájuk.

▶ Hogyan emlékszel vissza erre az időszakra?

Beregdedében először a templom melletti temetőben felállított sátorban végeztük a szertartásokat, majd 1990 szeptemberében kaptuk vissza a templomot. Ösztől már hittant oktattam az egyik háznál, Molnár Ilonka néninél. Következő év januárjától pedig az iskolában folytattuk a gyerekek vallási nevelését. Rengeteg teendőnk volt. Felújítottuk a templomot: kifestettük belülről, új felszereléseket – zászlókat, terítőket,

miseruhákat – kellett vásárolni. Nem voltak hittankönyvek, Szentírások, imakönyvek. Ezeket Magyarországról kaptuk. A régi útszéli kereszteteket a kommunisták lerombolták, helyettük újakat állítottunk. Emellett – mivel kevés pap volt – több egyházközséget is elláttam egyszerre: Búcsú, Macsola, Tiszacsoma, illetve később Nagybégány is hozzám tartozott. Minden vasárnap három liturgiát végeztem. 1997-től jöttek a Nyíregyházán végzett első kispapjaink, akkor átadtam néhány egyházközséget, nekem megmaradt Dédá és Nagybégány.

A család az első években Ungváron maradt, mert a gyerekek ott tanultak, illetve a dédai parókia lakhatatlan volt. Miután felújítottuk, a család is odaköltözött Dédába.

▶ Tizenhárom évig szolgáltál Beregedében.

2003-ban a püspök atya kinevezett esperesnek, s Nagyszőlőse helyezett. Ott is volt tennivaló: a pravoszlávok nem adták vissza a templomunkat, a régi parókián végeztük a szertartást. Közben építettük az új templomot, amelyet 2004 augusztusában szenteltünk fel.

2005 februárjában volt egy infarktusom. Ezután hónapokig lábadoztam, de éreztem, hogy nincs annyi erőm, amennyi Nagyszőlős ellátásához kell. Először az esperességről mondtam le, majd az egyházközségről. Ezután elvállaltam a prefektusi állást az ungvári Boldog Romzsza Tódor Görögkatolikus Teológiai Akadémia és Papnevelő Intézetben.

▶ Mennyiben más ez a tevékenység, mint a korábbiak?

Tizenkettedik éve vagyok a szemináriumban, mint a kispapok „nevelőtanára”. Én figyelek a fegyelemre, a rendre. Azért jó ez a munka, mert megoszlik a felelősség a prefektus, a rektor és a spirituális atya között. Ha nem érzem jól magam, ők besegítenek. Emellett a hívek pasztorálása is megmaradt. 2008-tól a szeminárium mellett felépített templom parókusa vagyok. A kispapokon kívül idejárnak a környékbeli hívek is. Keresztelek, temetek, hittant oktatok, elsőáldozókat készítek fel. Ebben segítenek a kispapok, ami számukra egyfajta gyakorlat. Mellettük én is fiatal maradok.

▶ Milyen terveid vannak?

A legnagyobb tervem az, hogy megírom a görögkatolikus egyház legalizációjának történetét, illetve lefordítom Elemér bácsi „...Holnap is felkel a Nap” című könyvének egy-egy részletét ukrán nyelvre az utókor számára.

A szerző a karpatalja.ma munkatársa, a kárpátaljai Nagybégányban él görögkatolikus pap férjével. A cikk a karpatalja.ma portálon jelent meg online formában.

MOLNÁR ÁDÁM

Taizéi találkozó Rigában

A taizéi közösség minden év végén ökumenikus ifjúsági találkozót (közismert nevén „taizéi találkozókat”) szervez európai nagyvárosokban, amelyek rendszerint fiatalok tízezreit vonzzák. A találkozók célja egy előre meghatározott tematika szerinti közös gondolkodás, közös ima, ezáltal a nemzetek közötti párbeszéd és bizalom erősítése – és természetesen, hogy közös mulatsággal búcsúztassák az óvet, köszöntsék az újat. Az idei évben a lettországi Rigában rendezték meg december 28. és január 1. között a találkozót, amelyre mintegy tizenötezer katolikus, ortodox és protestáns fiatal érkezett egész Európából.

Az idei rendezvényt is az ökumenikus lelkeség, a legutolsók iránti elkötelezettség, az egyszerű, énekekből és ismétlődő mondatokból álló imádságok, a sokszínűség jellemezték. Ugyanakkor minden találkozó más, mindig ad valami újat. Ferenc pápa december 27-én üzenetet küldött a 39. taizéi találkozóra: **„Ortodox, protestáns és katolikus fiatalok, akik ezekben a napokban a valódi testvériség jegyében éltek, ezzel kifejezésre juttatjátok, hogy a történelem főszereplői szeretnétek lenni, és nem hagyjátok, hogy mások döntsenek helyeteketek a ti jövőtökről.”** Rigában az esti imádságok elmélkedéseiben Alois testvér különféle nézőpontokból világított rá a hagyományos taizéi javaslatokra: maradjunk szilárdak a reménységben, amely teremtő erő; egyszerűsítsük az életünket, hogy meg tudjuk osztani másokkal; legyünk együtt, hogy kinyilatkoztassuk az evangélium dinamikáját; növeljük a testvériséget, hogy a békét építsük.

Egyházmegyéink támogatásával nekünk, görögkatolikusoknak is lehetőségünk nyílt, hogy részt vegyünk az idei találkozáson. December 27-én indultunk Budapestről mintegy harmincötven, hogy élményekkel gazdagodva és imádságban kezdhessük el a 2017-es évet. A huszonnégy órás út mindannyiunkat megterhelt, de amikor először pillantottuk meg a Riga városát jelző táblát, mintha senki sem lett volna fáradt. Megérkezve a város Arénájához, rövid tájékoztatást kaptunk. Sokan még először vettek részt ilyen találkozón, így nem tudhatták, mire is számítsanak. A találkozó szervezői számítottak az önkéntes segítségre, így a mi buszunkról is többen vállalkoztak ételosztásra, sorrendezésre, takarításra. Mivel a szállások különböző plébániákon voltak, minket is

három csoportra osztottak. Az én csoportom egy gimnázium tantermeiben kapott szálláshelyet, ahol a nagyon kedves segítők azonnal útbaigazítottak, és elfoglalhattuk helyeinket. Ezt követően visszaindultunk a városba, ahol részt vettünk az első közös imán. Mindenki nevében mondhatom, hogy fantasztikus élmény volt látni, ahogy több ezer fiatal imádkozik egy helyen.

A délelőtti programokon a saját plébániánkon vettünk részt, mi a gimnáziumban. Reggel egy közös imával kezdtünk, amibe minden nemzet bekapcsolódott. A mi szállásunkon rajtunk, magyarokon kívül franciák, lengyelek, szlovénok, spanyolok és norvégok voltak. Az imát követően kis csoportos beszélgetések adtak lehetőséget arra, hogy ismerkedjünk a más országokból érkezettekkel, és hogy jobban elmélyíthessük magunkban Alois testvér javaslatait.

Mindennap egy-egy déli imán vettünk részt különböző templomokban, amelyek olvasmányainak, könyörgéseinek felolvasásába mi, magyarok is bekapcsolódunk. A délután folyamán számos program adódott számunkra, hiszen lehetőségünk nyílt megtekinteni az

ortodox templomot, a Lett Nemzeti Múzeumot, illetve meghallgathattuk különböző lett és litván zeneszerzők műveit, valamint néhány pillanatkép segítségével betekintést nyerhettünk Roger testvér, a taizéi közösség alapítójának életébe.

Az esti program a közös vacsorával indult, ahol megkaptuk a másnapi ebédet, majd ismét az esti ima következett, ami még mindig hatalmas élményt nyújtott, látva a sok-sok ezer fiatal együtt. Minden este egy-egy testvér olvasta fel Alois testvér javaslatait, ezt követően pedig a kórus szolgálata, illetve a taizéi énekek nyújtottak lelki feltöltődést számunkra.

A hét csúcspontja a december 31-ei „Nemzetek Ünnepe” volt, ahol minden nemzet a saját plébániáján mutatott be egy rövid kis produkciót, saját országuk szokásairól. Mi a saját plébániánkon énekléssel, népdalozással emeltük az este hangulatát, végül pedig „limbó-lázat” varázsoltunk a gimnáziumba.

Természetesen a napok során jutott idő városnézésre, tengerparti sétára is. Azt gondolom, mindannyian remekül zártuk az óvet, és első-sorban lelki feltöltődéssel kezdtük el az újévet. Reméljük, a következő évben is részt vehetünk a találkozón a svájci Bazel városában.

TÓTH TEODÓRA

SEGÍTŐKÉNT EMBERI KAPCSOLATAINKBAN

Segítség! **BESZÉLGESSÜNK!**

HA A SEGÍTŐ BESZÉLGETÉS KIFEJEZÉST HALLJUK, AKKOR A LEGTÖBB EMBERNEK A SZOCIÁLIS SEGÍTSÉG, A PSZICHOLÓGUSI KAPCSOLAT, A GYÓNÁS, VAGY ÉPPEN A LELKI GONDOZÁS JUT ESZÉBE. SZOCIÁLIS MUNKÁSOK, PSZICHOLÓGUSOK, MENTÁLHIGIÉNÉS SZAKEMBEREK, PAPOK ÉS LELKI GONDOZÓK ELÉ GONDOLJUK MAGUNKAT, HISZEN SZÜKSÉGÜNK VAN RÁJUK. DE FELMERÜLHET A KÉRDÉS: VAJON ÉN IS LEHETEK EGY SEGÍTŐ BESZÉLGETÉSNEK RÉSZESE MINT SEGÍTŐ? A VÁLASZ EGYSZERŰ: IGEN. UGYAN MEGFELELŐ SZAKKÉPZETTSÉGE NINCS MINDENKINEK, DE NINCS OLYAN EMBER, AKI NEM VETT VOLNA RÉSZT EGY OLYAN BESZÉLGETÉSBEN, MELYNEK SEGÍTŐ HATÁSA VOLT.

A SEGÍTŐ KAPCSOLATRÓL

Nem is gondolnánk, de egy segítő kapcsolat kialakulhat egy egyszerű beszélgetésből is. Jó példa erre, amikor egy gyónás alakul át lelki beszélgetéssé, vagyis segítő beszélgetéssé.

Mikor beszélhetünk mégis segítő beszélgetésről? Az alapja a **segítségkérés**: az a pont, amikor tudatosan az emberben, hogy segítségre van szüksége. Többségében nem mondjuk ki tudatosan, hogy segítségre van szükségünk, de valamilyen módon jelezzük a problémánkat, és nyitottak vagyunk arra, hogy megoldást keressünk rá. A segítő pedig hajlandóságot mutat arra, hogy részt vegyen az egész folyamatban, elfogadja a segítő szerepét.

A lényeg a problémamegoldáson van. A segítő kapcsolatban a segítséget adó és a segítséget kérő között egyfajta munka alakul ki. A segítő nem ad közvetlen tanácsot, a hangsúly a **rávezetésen** van. A segítséget kérő feladata az, hogy rájöjjön, és megfogalmazza problémáját és annak megoldását. Ebben nagy szerepe van a segítő személyének is. Ő az, aki ebben tudja koordinálni a beszélgetőpartnerét. Érdemes megjegyezni, hogy senki sem tudja más problémáját megoldani, a segítség arra irányul, hogy segítségünk másnak abban, hogy ő tudja a megfelelő megoldást megtalálni.

A segítségkérőnek mindenekelőtt hitelesen kell látnia saját magát és az őt körülölelő problémát. Ebben a segítő úgy tud közreműködni, hogy – mint az adott problémától mentes külső személy – egyfajta **tükröt tart felé**. A jó segítő **meghallgatja**, aminek következtében megérti a segítségkérőt. Onnan tudjuk, hogy megérti a lényegét, hogy az elmondottakat valóságosan visszatükrözi a segítséget kérőnek. Ennél a pontnál már ténylegesen nagy segítségről beszélhetünk: a segítséget kérő hitelesebb képet kap a helyzetéről, tudatosabban fogja fel a történeteket, olyan tényezők is megvilágításba kerülhetnek, melyek addig elkerülték a figyelmét. A probléma átfogalmazódik. Lehet, hogy már nem is akkora probléma, mint ahogyan azt első kétségbeesésünkben hittük, másképpen tekintünk rá, talán készek vagyunk a megoldására is.

Másik módszere a segítő beszélgetésnek, amikor nem maga a probléma van előtérben, hanem a segítséget kérő személy. Ennek a küszködő embernek az élményvilágát kell

megérteni. A cél az, hogy az egyén azon erőforrásait mozgósítsuk, melyek ha megerősödnek, segíthetnek a problémát megoldani, ezáltal az egyén önállóvá válik.

A HATÉKONYSÁGRÓL

A segítő beszélgetés nagyon fontos összetevője az empátia. Amikor empátikusak vagyunk, beleéljük magunkat a másik lelki világába, megértjük érzéseit, indítatásait, törekvéseit.

A másik lényeges dolog a **feltétel nélküli elfogadás**. Egy segítő beszélgetés során elsőként arra gondolhatunk, hogy a segítséget kérő értékrendjét, gondolkodásmódját, az egész lényét kell csupán elfogadnunk. Ne felejtjük azonban el, hogy saját magunk elfogadása teszi hatékonyá a segítő beszélgetést.

Ami a hatékonyság szempontjából a legfontosabb, az a **hitelesség**. A segítő viselkedésének és érzéseinek fedniük kell egymást. Ha a segítséget adó magatartásában nem hiteles, akkor mondhat bármit, hiteltelenné válik, és ezáltal a segítő beszélgetés értelmetlen lesz.

MIÉRT VAN SZÜKSÉG MA SOK EMBERNEK BESZÉLGETÉSRE?

A segítő beszélgetés a segítő és a segítséget kérő szemszögéből is gyógyító hatású. A segítséget kérő reményt kap, elindul a „gyógyulás” útján, kiutat talál a probléma okozta szorongásból. A segítőt megérinti a segítségnyújtás élménye, érzi az elismerést, bizalmat, fontosnak érzi a személyét. Mindkettejük önbizalmának jót tesz.

Tömegkommunikációs eszközökkel
teli világunkban egy dolgot
felejtenek el az emberek:
EGYMÁSSAL BESZÉLGETNI.

Felgyorsult életünkben egy dologra nem marad időnk – ami pedig a legfontosabb lenne –, a másik emberre. Nem tudjuk kifejezni érzelmeinket, érzéseinket, nem tudunk gondolatokat közölni. Sok embernek kifejezetten örömet okoz, ha bárkivel tud beszélgetni. Ha van valaki, aki meghallgatja, akinek beszámolhat élményeiről, a vele történt eseményekről. Az okostelefon hangulatjelei soha nem lesznek képesek helyettesíteni egy jó beszélgetést, az igazi érzelmeiket.

Beszélgessünk másokkal! Legyenek hosszú és mély beszélgetéseink! Tárjuk fel egymásnak gondjainkat, problémáinkat, érzéseinket! Legyünk segítők és segítséget kérők! Kommunikáljunk minél többet másokkal, hiszen társas kapcsolataink alapja a kommunikáció. A kommunikáció segít abban, hogy megoldjuk konfliktusainkat, problémáinkat. Figyeljünk egymásra, és hallgassuk meg a másikat!

JÓ TANÁCSOK, HOGY JÓ SEGÍTŐ LÉGY

1. Védjük a segítségre szoruló önértetét, önbecsülését és önbizalmát!
2. A megértés sosem teljes. (Sem a másik megértése, sem önmagunké.) Ha magamat igyekszem megérteni, akkor mást is meg tudok érteni.
3. Létezik ellenvélemény, de ne értékítélet legyen! (Nem az a cél, hogy egyformán gondolkodjunk!)
4. Törekedjünk arra, hogy ne ártsunk se a segítséget kérőnek, se önmagunknak!
5. Titoktartás kötelez bennünket!
6. Helyesen mérjük fel korlátainkat! Ha úgy ítéljük meg, hogy valamilyen szakember (szociális szakember, pszichológus, orvos, pap, jogász stb.) bevonása szükséges, akkor ne féljünk azt jelezni.
7. Tudjunk nemet mondani!
8. Viselkedjünk úgy a segítő beszélgetés során, ahogyan azt a másiktól is elvárnánk!

ÖBBÁGY LÁSZLÓ

In memoriam Telenkó Miklós

Sokak által ismert, szeretett és tisztelt elhunytunk van.

Tolókocsija keresztjéről negyedszázadnyi krisztusi szenvedést követően magához emelte az irgalmas Isten Telenkó Miklós atyát.

Temetése január 20-án, talán nem véletlenül, éppen pappá szentelésének évfordulóján volt.

Telenkó Miklós, az ifjú papnövendék – ugrándozó, vadóc kicsikóként – nehezen viselte a korlátokat; a szemináriumi élet szabályait nem az ő egyéniségére szabták. Küzdött hát derekasan az iga ellen. Lázadó szívét szabadnak akarta, így húszas éveit arról szóltak, hogyan dajkálja Krisztus a vele, benne, érte lázadót, míg nem kiválasztotta az evangéliumi szabadság bűvöletében, de kegyelem és fegyelem együttesében hajtja le a fejét, s teszi oda az életét az oltárra.

Az ifjú egyházi ember – ma talán így fogalmoznánk – innovatív pasztorációt végzett. Rendkívüli módon tisztelte, őrizte, szerette a hagyományt, ugyanakkor nem ragadt le a múltnál, a tradicionál; kreatív módon épített rá. Lelkipásztori ötletessége, eredetisége, lelkesedése és alkotókészsége – a szó jó értelmében vett, mindig a valódi egyháziasság kebelén belül maradó extravaganciája – maivá, fiatalosan vonzóvá tette őt az örömhír közvetítésében. Életerőtől duzzadó egyénisége, hite, humora, a gyerekek, fiatalok iránti személyes szeretete, a betegek iránti figyelme, a minden korosztályt megszólítani tudó közvetlensége mind-mind azt jelezték: buzgó katekéta, tevékeny lelkipásztor, kiváló pap lesz ebből a fiúból.

Aztán jött a banális baleset, az emberileg érthetetlen fordulat, a válasz nélküli miértek és a negyedszázad a tolószékben. Megőrzött lángolással, munkával, „telenkómikis” kreativitással és tenni akarással, egyre érettebb, egyre tisztább gondolkodással. És olyan kínnal, olyan szenvedéssel, amelyről az őt „kivülről” látó embernek valójában fogalma sincs, fogalma sem lehet. Amelyről kenetteljes, szép szavakkal szólni bűn, blaszfémia lenne, visszaélés Miklós életével, állapotával, getszemánés veritékével, golgotás keresztjével.

Isten szuverén akarata, hogy melyikünkől hogyan formál szentet. Telenkó Miklós Jób volt nekünk, a Husz földjén élő szenvedő igaz. Ebed Jahve, Isten szolgálja, aki helyettünk és értünk szenvedett. Akinek halálával szentet veszítettünk. Akinek halálával szentet nyertünk.

Miklós atya, könyörögj érettünk!

KISLÉGI NAGY ÁDÁM

Gondolatok Telenkó Miklós halálára

Szegényebbek lettünk. Nem csak a görögkatolikus egyház. Olyan embert veszítettünk el, aki nem simul be a középszerűség szörnyű masszájába, a manapság globalizált üres tömegbe. Miklós minden porcikájában

Köztük nőtt föl, ott lett kamasz és felnőtt ember, ott lett olyan emberré, aki mindig magán hordozta a természet eredeti, hamisíthatatlan valóságát. Miklós ezeknek az élményeknek következtében vált hiteles személlyé. Nehéz ember volt, hibákkal, ahogy mi mindannyian. De még hibáival együtt is – melyeket olykor nekem is nehezemre esett megbocsátani – inkább közelebb állt hozzám az ő nyers, néha bárdolatlan szavú kereszténysége, mint sok finomkodó, nyegle hívőé. Ugyanakkor Miklós tudott bünbánatot tartani, tisztában volt hibáival, de az igazság mellett mindig szót emelt. Hatalmat, sőt jogot érzett arra, hogy kimondja a véleményét – arról is, ami neki nem tetszett. Erre a fajta szókimondásra fölhatalmazást érzett a betegségén keresztül. Ez olyan municiót adott számára, amit senki nem vitathatott el tőle. Valójában a mi élő lelkiismeretünk volt. Tükör. A szenvedéseiből készült tükör, amelybe mindnyájan féltünk beletekinteni.

töltött őszi estén én, mint tősgyökeres budapesti, VII. kerületi ember, rajta keresztül megéreztem a Zemplén levegőjét. Sosem felejttem el, hogy beszélte akkor arról, hogy ilyentájt, novemberben van egy nap, amikor a szél hirtelen lerántja az összes maradék lombot a Zemplén fáiról. Szinte magával hozta azt az illatot, szélzúgást. Volt egy kis háza ott, egy kis faluban, Hejccén. Ezt önzetlenül ideadta nekem és másoknak is, hogy belekóstoljunk a zempléni élet csodáiba. Én talán az elsők közt voltam, aki megkezdte ezt az iskolát járni és ott tanulni. Újra megtanulni, hogy mi az, hogy hideg, mi az, hogy csend, mi a meleg, mi a fapopogása a kályhában. Hogy sosem aludtam olyan jól és mélyen, ahogyan ott. Hejccéről visszatérve, a vonatról leszállva már nem értettem, hogy a villogó zöld lámpánál miért rohan mindenki. Majd két hét múlva már újra kértem a kulcsot, és ismét odautaztam. Hejce-függővé váltam. Pontosabban természetfüggővé. Már nem esett jól a belvárosi gázfűtés komfortja, mert már éreztem, és kezdett megfogalmazódni bennem a döntés, hogy otthagynom a metropoliszt, a székesfővárost, és feleségemmel együtt végleg elkötelezzük magunkat a természetközeli élet mellett. Köszönet ezért, Miklós, mert a te nagyszívűség és önzetlenség nyitotta föl szemünket többek közt arra, hogy a kétmillió főváros mennyire megnehezítheti a kapcsolatot köztünk és az Isten között. Hogy a természetközeli életben nagyobb hatalom létezik, mint a budapesti futkosás.

eredeti volt, a szó legnemesebb értelmében. Őszinte és tisztaszívű ember. Ahogy Kondor Béla mondja, jelet kell hagyni magunk után. Ezt Miklós alaposan megtette.

Mikit 1985 óta ismerem, és ma sem találok sok olyan barátot, mint ő volt. Olyan igazi barátot, szókimondó, egyenes beszédű embert, aki úgy marad meg barátnak, hogy nem rejt véka alá gondolatait, hanem őszintén beszél arról, amit kifogásol, ami számára elfogadhatatlan. Volt, aki így nevezte: a „földszagú” Telenkó Miklós. Én még továbbmegyek. Én a zempléni erdők leheletét érzem, ahányszor rá gondolok. Olyankor az ő személyén keresztül eszembe jut a rengeteg erdőség, a gombák, virágok, madarak, amelyek között ő magabiztosan közlekedett.

Amikor megismerkedtünk, még tanulmányvégzett papnövendék (szárazkáplán) volt, kereste a párját. Olyan feleséget, aki ugyanolyan őszinte és eredeti, mint ő. (Istennek hála, később megtalálta.) Az akkor még egyedül élő Miklós eredeti gesztusai, mozgása, öltözködése, még a cigarettázása is, olyan egyéniséget és színt hoztak az akkori Rózsák terei hittanos közösségbe, ami miatt mindnyájan, mint mágnes, tapadtunk hozzá. A földszinti, másfél szobás lakásban töltött esték mély nyomot hagytak mindannyiunkban. A jóízű beszélgetések – sokszor átalakulva heves vitákká – értéket hordoztak, meghatározó élményt jelentettek.

Az első dolog, amivel Miklós az életembe beleszólt, akkor történt, amikor egy nálunk, vele

Amikor Miklós balesete megtörtént, és először tudtam meglátogatni a kórházban, ajándékot vittem. A piacon vett friss, jó illatú szalonnát, amit annyira szerettem és sokat ettünk együtt, egy nagy szelet kenyérrrel és egy üveg borral. Láttam, hogy a szeme fölcsillan, de már észrevehető volt a változás, amelyen átment. Lassan, sok-sok remény ellenére el kellett, hogy fogadja, hogy amint Oszlopos Simeon egy oszlopon élte le az életét, ő is egy szűk területre korlátozva élhetett. De ÉLT! Mert az utolsó pillanatáig, amíg lélegzett, a feje, a szíve és a lelke élt. Mivel a testével már nem tudott magyarul, kifejezni, tanúságot tenni, ezért állandóan a száján keresztül, szavaival, töretlen erővel mondta, adta át a telenkómikis bölcsességeket.

Híányzik Miklós. Nem tagadom. És semmi nekem érzem azt, amit én tudtam neki adni ahhoz képest, amit ő adott nekem.

Az első alkalommal csupán interneten követtem az esemény szervezését, hirdetését, és akkor figyeltem fel arra, hogy a jelentkezők rendkívül magas száma miatt nagyobb helyszínt kell keresni. Lényegében ez keltette fel az érdeklődésemet: mégis mi lehet az az esemény, amely csupán társasjátékozni hív felnőtteket, de annyira keresett, hogy a januári esemény regisztrációját a helyszín befogadóképessége miatt százötvennél így is le kellett zárni. Valahogy már előre tudtam, ha alkalmam lesz rá, benézek.

Így jutottam el egy januári este az Ida utcai épülethez. A környék csendes, ide tényleg olyan emberek jönnek, akiknek kifejezetten itt van céljuk. Szóval nehezen elképzelhető, hogy valaki éppen arra járt, és így ugrott be társasozni. **Aki ide jön, az ide készül.** Ez nagyban hozzájárul ahhoz, hogy az ember akkor is könnyebben feloldódjon, ha nem az a típus, aki hamar elengedi magát. Hiszen aki idáig már eljut, az elhatározta, hogy ma este bizony olyanokkal fog találkozni, szórakozni, akiket előtte esetleg nem is látott még. És ez jól működik. Mikor megérkeztem, nem tudtam megállapítani, hogy vajon kik azok, akik előtte ismerték egymást, és kik azok, akik csak most találkoztak az asztalnál.

Ha ki kell emelni, hogy mi fogadja első ízben az embert, akkor egyértelműen a mosolygást tudom említeni. Mosolyogtak rám a bejáratnál, a regisztrációnál, aztán mosolyogva fel-felnézett egy-egy ember a játékból. Így üdvözölnek itt mindenkit. Nem érzi kívülállónak magát az ember, és ezt csak viszonzni lehet. Csupán két embert ismertem az egész közösségben, de belépéskor mégis voltak, akik biccentve üdvözöltek.

Több szobában volt két-három sörpad elhelyezve, ezeken zajlottak a különböző játékok. Válogatni bőven volt lehetőség. Ha a kíváncsiság terelt az eseményre, akkor mondhatom, hogy a boldogság vezetett az asztalok között. Egyszerűen örültem annak, hogy a 25-35 éves felnőtt korosztály ilyen, szinte példa nélküli alkalommal tud találkozni, ismerkedni, és minden más terhet letéve, boldognak lenni.

Nem terveztem, hogy sokáig maradok, de amikor láttam, hogy az egyik asztalnál hatan kezdtek volna el éppen a „Bang” nevű játékkal ismerkedni, akkor beálltam hetediknek (így teljes a létszám), és végül két óra múlva álltam fel az asztaltól. Az élmény szó szerint is magával ragadó. Így a táncház hangulatát is magamévá tehettem.

Végül számos kérdés és hatalmas tettvágy kavargott bennem. Ilyenből miért nincs több? Hogyan indul el egy ekkora kaliberű program? Mi kell ahhoz, hogy egy ilyen eseményt valaki a saját lakóhelyén is létre tudjon hozni? Kérdéseimre **Dobrai Zoltán**, a Panágia egyik „mindenese” készséggel válaszolt.

IEJ. TÓTH ELEK

Társasjáték?

Húsvéti számunk megjelenéséig már negyedszer került megrendezésre – egyre nagyobb érdeklődés mellett – a Panágia szervezésében a Facebookon is hirdett **TÁRSas Játék Est** Budapesten, melyet szilveszteri vagy éppen farsangi együttléttel is bővítettek már.

Miről is van szó?

A TÁRSas Est a Panágiában született. A Panágia egy püspöki jelvény, jelentése 'legszentebb', és a Szűzanyára vonatkozik. Másodsorban pedig a budapesti görögkatolikus fiataloknak és már nem annyira fiataloknak kialakított lelkiismereti találkozási pont, ahova a felelős és önkéntes segítők lelki egészséget szolgáló programokkal várják a látogatókat. Az egyik ilyen lehetőség a kéthetente keddenként megszervezett „Önismereti kortyoló”. A résztvevők háromórás, csoportos, interaktív beszélgetés keretében keresnek választ saját életük kérdéseire, és segítséget kapnak, ha valahol támaszra van szükségük.

Az egyik alkalommal egy fiatal számolt be arról, hogy nehezen talál párt magának, és hozzátette, hogy nincs olyan közeg, ahol nyugodtan és kötelezettségek nélkül ismerkedhetne keresztény fiatalokkal. Tehát párkeresési „piac” nincs elég. Meglepte őt az a felismerés, hogy érdemes

jó helyen, jó emberek között keresgélni és kimenni a „piacra”, különben nem fog becsengetni a várva várt Társ. A program után tovább gondolkodtunk. Arra jutottunk, hogy szerveznünk kell TÁRSas Esteket, ahová nem „ciki” eljönni, szabad ismerkedni, és szabad nem ismerkedni.

Szívügyünknek éreztük ezt a szolgálatot, így szívesen kezdtük a szervezést. Hirdettük az eseményt, díszítettünk, takarítottunk, játékokat vezettünk, és kedvesen fogadtuk a vendégeket. Az első és azóta is visszatérő „panágiás” élményünk, hogy „itt nincsenek idegenek, csak olyan barátok, akik eddig még sohasem találkoztak”, ezeken az alkalmakon nagyon kidomborodott.

A társasjátékok segítségül hívása fontos szerepet tölt be a találkozón. A játék olyan eszköz, ami közelebb hozza az idegeneket, és könnyebben meg is nyitja őket. Az első alkalommal a jelentkezők száma a kreatív munka és a személyes meghívások után egyszer csak ötven fő fölé ugrott. Ekkor elgondolkodott ötfős csapatunk, hogy mit is tegyünk. Jaczkó Sándor helynök atya örömmel hallotta a jó hírt, és így lehetősé-

get kaptunk, hogy a Helynökség új központjában, az Ida utca 2.-ben folytassuk az előkészületeket. Ekkor már a fantáziánk nem látott határokat. Bár az energiáink végesek voltak, igyekeztünk a fiatalok igényeit jól felmérni, és ezekre vonzó válaszokat adni. Így került be a programok közé a néptánc, társas tánc, a körjáték és a beszélgetősarok. Az első alkalmat vecsernyével kezdtük, és ez később rendszeressé vált. Boros András atya pedig az ima után mindig marad is velünk egy rövid ideig játszani. Mindig örömmel látjuk öt és családját.

A TÁRSas Est előfutára a szilveszter volt, ahol nagy meglepetésünkre hetvenen imádkoztunk, majd játszottunk és táncoltunk együtt. Egy héttel később, az első TÁRSas Esten már száznegyven, a következőn, három héttel később pedig már százötven vendégünk volt. A harmadik alkalmat, a TÁRSas Farsangot február 25-én rendeztük, amire kétszázötven vendéget vártunk.

Az Ida utcai épület szerencsére még sok térrel rendelkezik, ezért megnyitottunk egy másik szintet is a táncokhoz, és újra előadást is szerveztünk, közvetlenül a szokásos vecsernye előtt. Elekes Szende főiskolai tanár, pszichológus segített nekünk legutóbb megérteni a párkeresés és az önismeret összefüggéseit. Örömmel vettük, hogy elfogadta meghívásunkat a következő alkalmakra is. Mindenkit szeretettel fogadunk, nemcsak görögkatolikusokat, hanem más felekezetűeket és Istent keresőket is.

Szeretnénk megmutatni, hogy görögkatolikus egyházunk tud segítséget nyújtani a személyes kérdésekben is, amelyeket a mai társadalom gördit elénk. Tudunk és akarunk teret adni a személyes találkozásra, az Isten felé fordulásra. Szeretnénk a lehetőséget megteremteni arra, hogy jobban megértsük magunkat és egymást. Nem a saját szórakoztatásunkra szervezzük a programokat, hanem azt keressük, hogy mivel tudunk a fiatalok igényeire választ adni. A Panágiában működő Női imakör, a BakElit férfikör, Férfi ima, a Nyitvatartási idők, a lelkigondozói és terápiás találkozások egyéni kísérésre adnak teret, amíg a TÁRSas Est egy közösségi fórum, ami lehetőséget ad a találkozásokra és az együtt fejlődésre.

Remélem, egyrészt lesznek olyanok, akik most bátorságot kapnak, hogy részt vegyenek egy ilyen eseményen; másrészt olyanok, akik még tovább mennek, és megpróbálnak hasonló programot elindítani olyan településeken is, ahol még nincs lehetőség ilyen együttlétre. Csak bátorítani tudok mindenkit, mindkét dolog működik, és bőven megéri.

A Panágia Facebook-oldala:

<https://www.facebook.com/mentalsarok>

A különféle alkalmakat, eseményeket, lehetőségeket a Facebookon hirdetik meg. Érdemes követni az oldalt.

Elérhetőség:
1056 Budapest, Molnár u. 3.
panagiabudapest@gmail.com
+36 30 815 3988

LASKAY ANNA

Korszakok és változások

Hárman üljük körül az asztalt. Nők: feleségek és családanyák. Beszélgetünk. Sokszor csak elmesélve a saját történetünket, segítjük egymást tovább. Gondolatainkat közreadva, reméljük, sokan magukra ismernek, s „leülnek közénk”.

Anna: Mindannyiunk életében vannak olyan időszakok, amelyekre örömmel emlékszünk vissza, s csak a felidézésük is mosolyt csal az arcunkra. Nektek mik ezek?

Ildi: Azt gondolom, a gyerekkorunkra mindannyian örömmel gondolunk. Bennem ez boldog idill! Pedig átlagos családban, átlagos gyerekkorom volt, mégis az, hogy sokan és szeretettel vettek körül, máig nagyon megnyugtató. S az esküvő is egy nagyon szép mozzanat volt az életemben, de azt én egy pillanatként éltem meg, nem időszakként.

Anna: Nekem a jegyességem idején mondta azt egy papné, hogy ez a legszebb időszak egy pár életében. Azóta is hálás vagyok érte, hogy tudatosította bennem, hogy milyen jó is nekem! Számomra is öröm a gyermekkorra való visszaemlékezés, a párta találás, a bennem növekedett étellel való első találkozás. Azt gondolom, ez az, ami a többségünknek örömet jelent. Nektek van-e az átlagostól, a várhatótól eltérő emléketek?

Andi: Én nem szeretek a gyerekkoromra emlékezni, hiszen korán elvesztettem az édesanyámat, épp ezért nagyon fájó pontok vannak benne. A legboldogítóbb, amikor jött az az igazi, nagy szerelem a gimnáziumban: ő a férjem! Én már az elejétől éreztem, hogy megtaláltam azt, akivel le akarom élni az életemet. A másik időszak, amire visszamenőleg azt mondom, hogy nagyon szerettem, amikor megszülettek a gyerekeink. Minden fáradtságával, nehézségével együtt.

Ildi: Nekem a szülés öröme nem adatott meg. Ezt inkább az aggodás jellemezte, de aztán a gyerekekben nagyon sok örömöm volt, és van is.

Andi: Velem sem az történt, amire számítottam! A gyerekeim világra jötte nagyon vegyes érzéseket kelt bennem, hiszen az első fiunk császárral, hirtelen született, nem úgy, ahogy én elterveztem. Szerencsére sikerült ezt a későbbiekkel felülni, így csak az új kis életek felett érzett öröm maradt meg. Azt a boldogságot, amikor megpillantja az édesanya a gyermekét, aki szerelemből született, semmi sem képes feledtetni!

Ildi: Én a legjobb korszaknak azt érzem, amikor a kisfiam óvodás volt, és már visszamentem dolgozni. Volt egy gyönyörű nagylányom, már nagyobb volt a fiam, s úgy éreztem, hogy minden a helyén van. Tele voltam reménnyel, és minden nap hozott valami örömet a gyerekek által.

Anna: Bennem egy ideje jelen van az a tudatosság, hogy épp az aktuális időszakot, életszakaszt értékeljem. Hogy mindig lássam az életemben, hogy mi az, amitől éppen az az időszak jó.

Ildi: Én is törekszem rá, hogy minden napban legyen valami öröm. A jelenre nem tudok még visszatekinteni, nem tudom mérlegelni, de nem szeretnék elveszteni egy napot sem.

Kérdések a továbbgondoláshoz:

Melyik (volt) élete legboldogítóbb szakasza? Van-e az átlagostól eltérő élménye (ami másnak örömteli, Önnek nehézséget adó korszak, vagy súlyos élethelyzetben is tudott erőt meríteni, fejlődni, épülni)? **Igyekeznek-e tudatosan a jóra figyelni?**

Ha válaszait velünk is megosztaná, kérjük, írja meg nekünk!

Weboldalunk:

<http://noi-kerekasztal.hu>

LASKAY ANNA

Hápi és Hüpi kalandjai

Célegyenesben

Hápi és Hüpi a verebekkel való szívszorító beszélgetés után már csak arra tudott gondolni, hogy hamarosan otthon lesznek. Okosan igyekeztek előkészülni az útra, hogy aztán, ha nekilódulhatnak, gyorsan haladjanak. Mindenképpen meg kellett várniuk a reggelt, és kellően kipihenniük magukat. Épp ezért elhatározták, hogy egész délután csak eszegetnek és üldögélnék felváltva. Kímélik a lábukat, hogy másnap minél gyorsabban vigye majd őket. S szorgalmasan csipkedik a friss fűvet, hogy legyen majd elég erejük a gyalogláshoz, és minél kevesebbszer kelljen másnap az evés miatt megállni. Tisztogatják a tollukat, hogy a mamájuk büszke legyen majd rájuk.

S persze lélekben is készülni kell a hazatérésre! Ha nem akarták, s folyton elképzelték, ahogy a kacsamama a szárnya alá vonja őket. Szinte érezték azt a puhaságot és melegséget, amit a mamájuk közelsége jelentett nekik! A leleményes Hápi egy köszöntőt is költeni kezdett, hogy még örömtelibb legyen a viszontlátás. Így jobban telt az útra készülődés ideje.

Bár Hüpi volt a türelmesebb, most nagyon neheze esett nyugton maradni. Folyton figyelmeztetni kellett, hogy ne fárassza ki magát a járkálással, s lehetőleg ne akarjon semmi megerőltetést csinálni.

– Úgy is felfoghatjuk, hogy edzem a lábaimat az útra, hogy minél erősebbek legyenek és gyorsabban vigyenek! – jelentette ki határozottan Hápinak, amikor az, már sokadszor, türelemre intette.

– Kérlek, egyél valamit! – unszolta tovább Hápi a testvérét, tőle szokatlan békességgel.

– Hagyj már az evéssel, meg a pihenéssel – fakadt ki, most már mérgesen Hüpi. – Otthon akarok lenni, a mamát ölelni, az itatóban úszkálni, s a csibékkal enni, nem itt rostokolni – mondta ki egy szuszra. Közben körbematott a szárnyával, a szemeit forgatta unottan, és a lábával még toppantott is hozzá.

– Értsd meg, hogy azzal teszed a legjobbat, ha most pihensz, így holnap korán elindulhatunk, és akár haza is érhetünk – csitította tovább Hápi. De ez csak olaj volt a tüzre.

– Mondja ezt az, aki ész nélkül eliramodott a baromfiudvarból a nyitott kapun keresztül! – emlékeztette útjuk kezdetére testvérét a dühös Hüpi.

Szegény Hápi erre nem tudott mit felelni. Érezte ő is, hogy van igazság a kiskacsa szavaiban. Arrébb ment hát, hogy testvére megnyugodhasson, s elhatározta, hogy békén hagyja egész délután. Készüljön úgy a hazatérésre Hüpi, ahogyan ő akar. Hápi továbbra is üldögélt és eszegetett felváltva, gondolatban pedig a köszöntőt gyakorolta.

Egyszer csak azt látta, hogy lélekszakadva fut hozzá vendéglátójuk: a kiséger.

– Hol van Hüpi? Már vagy egy órája nem láttam! – kérdezte Hápit izgatottan.

– Nem tudom. Gondolom, dühöng vagy sétafikál – rántotta meg a vállát a kiskacsa.

– Lehet, hogy elindult egyedül – gyanakodott az egérke.

– Az kizárt, nem merné! – jelentette ki határozottan Hápi, de azért elkezdte körbejárni a kiséger lakását jelentő szénaboglyát.

– Mondom, hogy nincs sehol – bizonygatta az egérke, s kicsit sértődötten hozzátette: – Gondolod, hogy rád ijesztenek azzal, hogy elment a testvéred, anélkül hogy körülnéztem volna?!

– Nem hagyott itt – ismételtette magának egyre idegesebben Hápi. – Soha nem mozdult melőlem. Amikor még féltősebb volt,

akkor is követett mindenhová, hisz' testvérek vagyunk! Egyszerűen ez nem lehet!

– Márpedig nagyon úgy tűnik, hogy nem várt tovább – sóhajtott együttérzően a kiséger, s észrevétlenül összesodort egy levelet.

– Akkor utána megyek! – határozta el magát Hápi. S azon nyomban futni kezdett a falu felé.

– Várj, ezt vidd magaddal! – kiáltotta az egérke, s nekiiramodva kezébe adta a kis levélsomagot.

Hápi elhadart egy gyors „köszönöm”-öt, és futott tovább. Csak az járt a fejében, hogy mit sem ért a nagy előkészület, s csak remélheti, hogy viszontlátja testvérét és a kacsamamát...

Tavaszz van!

A hideg, vacogató téli időjárás után végre megérkezett a mosolygósan szép tavasz. Persze a télnek is vannak szépségei, a téli időjáráshoz is kapcsolódnak kacagató és vidám játékok, de azt gondolom, az kétségtelen, hogy jó idő esetén egyre többet lehetnek a gyerekek a szabadban, egyre többet játszhatnak az óvoda udvarán.

Most mégsem a játékok bemutatásával kezdeném, hanem a húsvéthoz kapcsolódó két locsolóverset szeretnék feleleveníteni, amelyet az óvodában is tanulgatnak a fiúk.

- Eljött a szép húsvét reggele,
Feltámadásunk édes ünnepe.
Ünneplő ruhákba öltöztek a fák,
Pattognak a rügyek, s virít a virág.
A harang zúgása hirdet ünnepet,
Egy kismadár dalol a zöld rétek felett.
Tündérország rózsái közt gyöngyharmatot szedtem,
Akit azzal meglocsolok, megáldja az Isten.
Az illatos rózsavíztől megnőnek a lányok,
Zsebeimbe beleférnek a piros tojások.
- „E háznak kertjében van egy rózsató,
Azt gondozza, azt öntözi a Jó Teremtő.
Vizet öntök a fejére,
Szálljon áldás a kezére,
Az Istentől kérem,
Piros tojás a bérem.”
Szabad-e locsolni?

NÓTINNÉ CSIKÓS MARIANNA

KREATÍV ÉS HASZNOS JÁTÉKOK GYERMEKEKNEK

Ha már a locsolóverseket felelevenítettük, és a fiúk piros tojásokat kérnek, folytatásként ismerkedjünk meg pár olyan egyszerűen elkészíthető képességfejlesztő játékkal, amelyet az óvodai tevékenységekben és otthon is bátran játszhatnak a gyerekek.

Az első ilyen lehet a papírból kivágott **TOJÁSFORMA DÍSZÍTÉSE**. Kisebb gyermekek a tojásformát tetszőleges technikával színezhetik, festhetik, míg a nagyobbak számára, az egyéni képességeiket szem előtt tartva, nehezítjük a feladatot. A tojásformát előre megadott szempontok alapján díszítsék. Egy ilyen szempont lehet például a soralkotással való díszítés: egy sor piros háromszög, egy sor kék háromszög, egy sor zöld négyzet stb.

A **tojástartó felhasználása** nagyon sok játékos tevékenységet kínál. Mire lesz szükség? Egy tojástartóra, egy képkártyára és színes tojásokra (műanyag).

A fotón is látszik, hogy a képkártyára színes korongokat helyezünk. A gyerekek feladata, hogy a tojástartó rekeszeibe úgy helyezzék el a tojásokat, ahogyan azt a képkártya számukra mutatja. Például: a második sor első rekeszébe kék színű tojást, az első sor második rekeszébe zöld, míg a második sor harmadik rekeszébe sárga színű tojást helyezzen a gyermek.

Nehezítés: olyan tojástartó, amelynek nem hat, hanem több rekesze van. Ebben az esetben a hozzá tartozó képkártyákat is így készítjük el.

Az utolsó olyan tevékenységet, amely még a tojásformák felhasználásához kapcsolódik, az iskolába készülő gyermekek számára ajánlom. A tojásformát kivágjuk, majd középen hosszában kettévágjuk. A tojás bal oldalán a felnőtt tetszőlegesen elhelyez különböző formákat. A gyermek feladata, hogy az ugyanolyan színű, méretű és alakú formákat a tojás jobb oldalára szimmetrikusan elhelyezze.

Tavasszal újjáéled a természet, virágok nyílnak, rügyeznek, virágba borulnak a fák is. Újra halljuk a madarak hangjait, felébredtek a téli álmot alvó állatok. Végre színek vesznek körül bennünket, a természet gyönyörű színei. Ha már virágok, ha már természet, és ha már színeket említettem, akkor nem maradhat el egy olyan vizuális tevékenység, egy olyan kreatív ötlettel fűszerezve, amelyet a hároméves gyermek is el tud készíteni, természetesen felnőtt segítségével mellett.

Semmi másra nem lesz szükség, mint tökmagokra, ragasztóra, temperára, ecsetre, ollóra és zöld színű dekorgumira.

Fessük be a tökmagokat különböző színűre temperával. Amíg megszárad a festék, addig dekorgumiból kivágjuk a virág szárát és leveleit, majd felragasztjuk egy vastagabb, színes lapra. Ha megszáradt a festék a magokon, ragasszuk föl a virág szirmait is. Ahogy a többi képen is látjuk, a festett tökmagokkal való alkotásnak csak a fantázia szabhat határt.

Zárásként egy egyszerűen megvalósítható ötletet szeretnék megmutatni. Készítsünk bárányt tortalapból! A sablonokat (bárány lábai és a fej) előre megrajzoljuk, az iskolába készülő gyerekek már megpróbálkozhatnak a sablon kivágásával. A tortaformát a képen látható módokon lehet felragasztani (előlnézetből és oldalnézetből), majd a hiányzó részekkel kiegészíteni. Virágokat a gyerekek az ujjakkal is pötyöztethetnek ujjfesték segítségével, de ha van virágformájú formalyukasztó, akkor azt is felhasználhatjuk. Ugyanígy más állatokat is készíthetünk, s ha papírtányért is használunk, még több lehetőség nyílik meg előttünk.

Kreatív, játékos napot kívánok!

Görögkatolikus Családtábor 2016

Ebben az évben ismét Siófokra megyünk nyaralni a Görögkatolikus Metropólia szervezésében

2017. július 17–22. között.

Szállás Siófokon, az Ezüstparton.

Jelentkezni a parókus atyákon keresztül lehet 2017. június 20-ig ezen a linken: hd.gorogkatolikus.hu/csaladtabor

Négyszáz fős a szállásunk, így a részvételi szándékot kérjük, minél hamarabb jelezzék. Az utazást mindenki egyénileg oldja meg. Akik személygépkocsival jönnek, hétfőn lehetőleg 15–17 óra között érkezzenek. A tábor területén van parkolási lehetőség, térítés nélkül. Vacsorát már kapunk a táborban. Az érkezést követően a főbejáratnál lesz az eligazítás, ezután keresi meg mindenki a helyét a táborban. A szálláshelyek elfoglalását a segítők koordinálják, de a létszám miatt nyilván türelemre és belátásra lesz szükségünk, hiszen időbe telik, míg mindnyájan a helyünkre kerülünk. A tábor szobabeosztását június 20-án véglegesítjük, ezt követően nem tudunk elfogadni sem lemondást, sem változtatást – sem a csoportok létszámát, sem összetételét illetően, és a beosztással kapcsolatos kérdéseket, esetleges kéréseket is csak eddig a napig fogadjuk el.

KÖLTSÉGEK

- 4 éves kor alatt ingyenes, de kérjük a létszámban az ilyen kicsi gyermekeket is jelezni, és ha lehet, számukra hordozható kiságyat hozni (ezt tavaly is megtette több család)
- **4–6 éves kor:** 15.000 Ft
- **6–14 éves kor:** 24.000 Ft
- **14–18 éves kor:** 32.000 Ft
- **18 éves kor felett:** 34.000 Ft

Ezek a költségek az utazást nem tartalmazzák, ahogy már fentebb említettük, azt mindenki egyénileg oldja meg, esetleg ismerőseivel egyeztetve.

A jelentkezésekkel együtt előlegként a költségek felét kérjük befizetni, a jelentkezés ezzel válik biztossá. Munkatársunk fog visszajelezni a családnak a megadott e-mail-címre a biztos jelentkezés tényéről. Az összegeket személyesen Rakaczkíné Vadász Viktóriánál (Görögkatolikus Metropólia – 4024 Debrecen, Szent Anna u. 57. szám alatt) lehet befizetni, a parókus atyákon, illetve a kerületi családfelelős papokon keresztül.

A tábor részvételi díjának **teljes összegét legkésőbb június 30-ig** mindenki fizesse be. Ezt is **készpénzben** kérjük befizetni.

A TÁBOR KEZDETÉIG FOHÁSZAINKBAN IS GONDOLJUNK EGYMÁSRA, KÉSZÜLVE ARRRA, HOGY IGAZÁN ÉRTÉKES NAPOKAT TÖLTHESSÜNK EGYÜTT. A TALÁLKOZÁST VÁRVA, EGY ÉLMÉNYEKBE GAZDAG HÉT (ÉS PERSZE A JÓ IDŐ) REMÉNYÉBEN A HÁROM EGYHÁZMEGYE VALAMENNYI MUNKATÁRSA NEVÉBEN IS SZERETETTEL KÖSZÖNTÜNK MINDEN RÉSZTVEVŐT.

A táborban ágyneműt és napi háromszori bőséges svédasztalos étkezést kapunk. A fogkeféken és egyéb mindennapi szükségletünkön túl ne felejtjük otthon a fürdőruhát, a naptejet, napszúrás ellen viseljük sapkát, és legyen sportfelszerelésünk! Hozzunk estére, illetve rossz idő esetére melegebb holmit és esőkabátot, sportcipőt, esetleg társasjátékot, labdát is. Szúnyogriasztó sem árt. A diákigazolvány mellett legyen nálunk a tb-kártya – vagy annak másolata – is. Aki valamilyen gyógyszert szed, ne felejtse otthon. Ha valaki lisztérzékeny, és az étrendjét ennek megfelelően kell összeállítani, előre jelezze, hogy erről időben tájékoztathassuk a konyhát.

Konkrét ügyekben a **Hajdúdorogi Főegyházmegei Pasztorációs Iroda** munkatársától, Rakaczkíné Vadász Viktóriától a hepi@hd.gorogkatolikus.hu e-mail-címen, vagy a **(30) 768 7821**-es telefonszámon lehet érdeklődni, illetve segítséget vagy eligazítást kérni.

ÉRTÉK

The image shows the interior of a church, likely a traditional Eastern Orthodox or Catholic church. The central focus is an altar area. Above the altar is a large, ornate golden chandelier. The altar itself is framed by a decorative archway. In the center of the altar, there is a golden background with two figures: a standing figure on the left and a seated figure on the right. To the right of the altar, there is a large mosaic of Christ the Pantocrator, holding a book. Two tall, ornate candle holders stand on either side of the altar, each holding a single candle. The walls are decorated with various religious paintings and mosaics. The overall atmosphere is solemn and reverent.

JEITEK, MERÍTSETEK FÉNYT,
A SOHA LE NEM ALKONYODÓ
VILÁGOSSÁGBÓL, ÉS DICSŐÍTSÜK
KRISZTUST, KI FÖLTÁMADT
HALOTTAIBÓL!

D. MOLNÁR ISTVÁN

A kárpátaljai görögkatolikusok szovjetunióbeli tragikus sorsáról

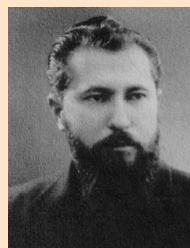
– három országban kiadott könyvek alapján

A II. világháború után a görögkatolikus vezetők közül kikényszerített, a Moszkva által irányított pravoszláv egyházhoz való csatlakozást „kérő” szinódus következményeként a szovjet birodalomban HIVATALOSAN MEGSZÜNT a katolikus egyház bizánci rítusú ága. Azokat a papokat, akik ezt nem fogadták el, bebörtönözték, politikai pereket indítottak ellenük, kényszermunkatáborokba hurcolták vagy meggyilkolták. Ez történt 1949-ben Kárpátalján is, ahol az immár 360 éves egyházi unió létrehozása óta élő görögkatolikusság „önként” egyesült az ortodoxokkal. Mint tudjuk, ezt az 1939–1945 között ismét Magyarországhoz tartozó területet a nagyhatalmak, mint Kárpátontúli területet, az Ukrán Szovjet Szocialista Köztársaságnak adták. Hasonló volt a helyzet Romániában, Csehszlovákiában és rövid ideig Lengyelországban. Az ottani hívek csaknem kivétel nélkül ukránok vagy a szlovák határ mentén élő népcsoportjuk, lemkek (vagy lemákok), az ukránok pedig a megszálló németekkel folytatott együttműködéstől várta független állama megeremtését. Ezért szétszórva áttelepítették őket a Németországtól elvett (tulajdonképpen visszakapott) nyugati és északi vidékekre – kárpótlásul a keleten a Szovjetunióhoz csatolt területekért. Csak hazánkban maradt meg népes görögkatolikus egyház, amely közvetlenül a Vatikánnak volt alárendelve, magyar görögkeletiek pedig alig éltek nálunk.

EGYIK KÖNYVEMHEZ ANYAGOT GYŰJTVE TALÁLTAM RÁ A KORÁNTSEM MAGYARBARÁT AMERIKAI BAZILITA SZERZETES, ATHANASIOS B. PEKAR KÖTETÉRE, AMELY A KÁRPÁTALJAI GÖRÖGKATOLIKUS LELKÉSZEK TRAGÉDIÁJÁT DOKUMENTÁLJA. ÁLTALAM KÉSZÍTETT FORDÍTÁSA 2003-BAN MISKOLCON JELENT MEG: „TANÚIM LESZTEK”. ADALÉKOK A KÁRPÁTALJAI GÖRÖG KATOLIKUS EGYHÁZ VÉRTANÚSÁGÁHOZ CÍMMEL. A KÖNYV MÁRTÍRJAINK ÉS HITVALLÓINK CÍMŰ FEJEZETE RÖVID ADATOKAT KÖZÖL ÖTVENNYOLC JELENKORI PAPHITVALLÓRÓL ÉS PAPVÉRTANÚRÓL – AZ ÖSSZES LELKÉSZNEK CSAKNEM EGYHARMADÁRÓL.

ROMZSA TÓDOR (Teodor) munkácsi segédpüspök vértanúságát mindannyian ismerjük: súlyos sérülésekkel ugyan, de túlélte a KGB teherautójának szándékos gázolását 1947-ben, de a kórházban gyógyuló püspököt egy

üagnök injekcióval megmérgezte. Utódját, **CHIRA SÁNDORT** (Alekszander, 1897–1983) koncentrációs táborba vitték, a kazah szovjetköztársaságban kellett élnie, és hivatalosan ott is csak az 1970-es évek

végétől, zömében német telepesek között melegepek között gyakorolta hivatását. **MURÁNYI MIKLÓST** (1911–1979), aki Romzsa püspök halála után 1949-ig a munkácsi egyházmegye vikáriusa volt, a titkosrendőrség lemondásra kényszerítette, szibériai légerben dolgoztatták, 1956-ban egészségileg tönkretéve hazatért Ungvárra.

FEDELES CIRILL (1881–1950) tiszteendő, „Kárpátalja legjobb pedagógusainak és polgári vezetőinek egyike” a jelenleg szlovákiai Zemplén megyei Kistopolján látta meg a napvilágot. Gimnáziumba Ungváron járt, ott tanult teológiát és filozófiát is. Hitoktató lett Budapesten, később a kárpátaljai Szőlösrosztoka (Velika Rosztoka), majd a Técsőhöz közeli Úrmező (Ruszke Pole) parókusa. Ruszint és latint tanított Ungváron, ledoktorált pszichológiából.

Ezután a beregszászi gimnáziumban oktatta a hittant és a német nyelvet. Mert a ruszinok autonómiájáért küzdött, „a magyar hatóságok letartóztatták és Varjúlapon internálták. Sztójka Sándor püspök élénk tiltakozására a magyarok végül beleegyeztek, hogy minden fogva tartott görögkatolikus papot szabadon engedjenek” – olvassuk. Lelkipásztori munkáját a Huszti járásbeli Lipcsén (Lipcsa) folytatta. 1946-ban antikommunista írásai miatt szovjet börtönbe került. Mivel nem tudták rávenni katolikus hitének elhagyására, Ukrajna belsejében kényszermunkatáborokban dolgoztatták. Éjjeliőri munkáját elviselhetetlen körülmények között kellett végeznie, halálra fagyott. Már az I. világháború után írt népe hagyományait és szokásait bemutató regényeket, történeteket, az alkoholistákat ostromozó szatírákat.

CSÉPES JÁNOS és DULISKOVICS VIKTOR

életüket adták hitükért. A négygyermekes Csépes a háború alatt lett a Nagybereznai járásban lévő Hajasd (Voloszjanka) papja. A szovjetek Szibériába deportálták, a lágerben másokkal együtt tiltakozott az embertelen bánásmód miatt, ezért 1953-ban agyonlőtték. Ugyanott és ugyanakkor Duliskovicsot is, aki 1941-től a Perecsény járásbeli Turjaremetén (Turji Remeti) volt lelkész. A munkácsi püspökség 2005-ben kezdeményezte Csépes boldoggá avatását. Puskás László pap képzőművész a krakkói „magyar kápolna falára alkotott mozaikként Csépes János vértanút is ábrázolja a magyar szentek, boldogok, valamint kárpátaljai görögkatolikus vértanúk és hitvallók között.

OROSZ PÉTER (1917–1953) kisgyermekként árván maradt, rokonai nevelték fel. Az ungvári szeminárium elvégzése után Nagykomjátón (Veliki Komjati), azután az Ilosvához közeli Bilkén (Belki) szolgált. 1944-ben Romzsa püspök titokban püspökké szentelte. 1949 után illegálisan, lakóhelyét változtatva, éjszakáit a hivek lelki gondozásával töltötte. Egy haldoklóhoz menet, Beregkisfalud (Szilce) állomásán vonatra ült, de egy milicista igazoltatta, a következő megállónál leszállította és agyonlőtte. Holttestét a helyi rendőrfőnök garázsába betonozták.

POPOVICS DEMETER (1899–1969) talán a munkácsi egyházmegye legképzettebb papja volt, több nyelven beszélt, pedagógiai tárgyú könyveket írt. A Nagyszőlős (Vinogradiv) járásbeli Nagykomjátón született. Jezsuita szerzetesek Kalocsán tanították, majd középiskolai tanári oklevelet szerzett. Az I. világháború után elhagyta Magyarországot, hogy

a már Csehszlovákiához tartozó Ungváron, saját népe körében dolgozzon. A városi tanítóképzőben, majd a huszti ruszin gimnáziumban volt tanár. Két kötetét már az 1920-as években püspöke javasolta tankönyvnek. „Popovics atya a ruszinok lelki fejlődését szívében viselve teljes idejét és minden adottságát vallási és kulturális életük előbbre vitelének szolgálatába állította” – állapította meg az amerikai szerzetes. Elbeszéléseket, verseket írt. „Buzgó, ruszin kulturális tevékenysége miatt nemkívánatos személy lett egyes magyar körök számára, amelyek az 1939-es magyar bevonulást követően nyomban letartóztatták és internálótáborba vitték” – állítja Pekar. A huszti főesperesnek köszönhetően kiszabadult, de csak később, Sztójka püspök közbenjárására kaphatta vissza tanári állását. Még magyar kritikusok is „kiváló ruszin prózaírónak” ismerték el. 1944-ben, Kárpátaljának a Szovjetunió általi bekebelezése után mindjárt letartóztatták, de csak akkor ítélték el, amikor nem volt hajlandó a pravoszláv vallásra áttérni. Több mint hét évet töltött szibériai munkatáborban. 1956-ban betegen hazatérhetett, és csatlakozott földalatti egyházához.

SZATMÁRI (eredetileg Szimkanics) **JÁNOS JÓZSEF** (1906–1982) az Ilosvai (Irszovai) járásban, Misztice (Imszticsevo) faluban jött napvilágra. Huszton járt gimnáziumba, majd belépett a bazilita rendbe, és letette első vallási fogadalmát Munkács-Csernekhegy monostorában. Teológiai tanulmányait Ungváron fejezte be, és felszentelését követően az ottani szerzetesek internátusának prefektusa lett. A magyarok bejövetele után monostori helyettes előjáróként folytatta tanári munkáját. Háromesztendő máriapócsi tevékenységét követően nevezték ki a munkácsi rendház irányítójának. A szovjethatalom már 1947-ben feloszlatta a bazilita rendet, és a Miszticében működő kis monostorban tartotta őrizetben az összes kárpátaljai szerzetessel és sok világi pappal együtt. Három évvel később ezt a rendházat is megszüntették, neki pedig kolhozban kellett dolgoznia. Élete nagy szegénységben és betegségben ért véget. **ZAVAGYÁK JÓZSEF BAZIL** (1911–1958) szerzetes szintén Kazahsztánban végzett kényszermunkát, 1956-ban térhetett haza Husztra. Köfejtőként dolgozott, illegális hivatásgyakorlása miatt többször ült szovjet börtönökben, végül „véletlenül” egy teherautó ütötte el.

Az 1943-as születésű **TERELYA JÓZSEF** művész pap orvosfeleségével együtt nyíltan elutasította a pravoszláv egyházhoz való csatlakozást, és járt a még engedéllyel működő római katolikus templomba. Írásait a kiadók elutasították vagy ócsárolták. A titkosrendőrség elérte, hogy 1968-ban szovjetellenes tevékenységért kényszermunkatáborba vigyék.

A következő esztendőktől 1981-ig pszichiátriai börtönkórház, majd különleges ideggyógyászati kórház foglya volt. Történetét a nyugat-németországi katolikus bizottság elnökének küldött leveléből ismerte meg a szabad világ, és egy másikban a Szovjet Kommunista Párt kijevi központi vezetőségét is tájékoztatta üldöztetéséről. Egy év múlva meggyilkolták öcsését, őt ismét letartóztatták, munkakerülésért akarták elítélni, házkutatást tartottak náluk, rágalmazták őket, anyjának megmondták, hogy most idősebb fián a sor. Védelmében egy orosz pravoszláv aktivista írt levelet II. János Pál pápának. Hogy ne legyen szem előtt, Lvovba (lengyelül Lwówba, ukránul Lvivbe, az egykori Lembergbe) költöztek, ám ott is elfogták. A lengyel egyházfő – a kommunizmust megbuktató stratégia fő kidolgozója – közbenjárására csupán egy évre ítélték el. Szabadon engedését követően rejtőzködött. Utószavamban ez olvasható: „E könyvnek minél több (...) magyar fiatalhoz kellene eljutnia. Általános emberi tanulságai miatt is, de azért is, mert Kárpátalja, azaz Ungvár, Munkács, Beregszász (a fordító szülővárosa) és Huszt környéke államiségünk kezdetektől a magyarsághoz kötődött, és máig kötődik.”

1994-ben jelent meg az ugyancsak üldözött **BENDÁSZ ISTVÁN** atya és fia, Dániel Helytállás és tanúságtétel. A munkácsi görögkatolikus egyházmegye hitvalló és meghurcolt papjai című könyve. Nem ismerték Pekar művét, de az övében az amerikai szerző által becsültekhez közelítő számú, 130 szenvedő lelkész adatait találjuk meg, „akik közül 30-40 főt megölték, vagy akik fogságban, kényszermunkában elpusztultak”.

MONDI MIKLÓS (1898–1986) keresztelte meg 1941-ben e sorok íróját. Tanulmányait Ungváron végezte, 1940-ig falvakban teljesített szolgálatot, a háború idején magyar kintünetéseket kapott. Fiatalon szépirodalmi tevékenységet is folytatott: három magyar nyelvű könyvet, köztük novelláskötetet adott ki Ungváron és a ma szlovákiai Rozsnyón, írt színdarabokat és ukrán nyelvű elbeszéléseket. 1946-ban a szovjet hatóságok letartóztatták, büntetésének egy részét 1954-ig lágerben töltötte, de szabadon engedése után, amikor különböző munkákból élt, sem engedték haza. 1975-től Beregszászon éjjeliőr volt, valamint egy kolhoz szőlőjében és gyümölcsösében, majd az ottani levéltárban dolgozott. Ez utóbbi munkát végezte 1964-es Magyarországra települését követően Sátoraljaújhelyen, végül a bodrogközi Dámócon telepedett le.

Az amerikai szerzetes könyvében hitvallóként szóba hozott **MISKOLCZY TIVADAR**-ról (1911–1976) Bendászék is megemlékezik, de nem említik, hogy Szibériából való szabadulása, 1956 után „a legtevékenyebb illegális papok egyike volt, és megbízható összekötő a Hallgatók Egyházának vezetése és a földalatti papság között.” Azt viszont a magyar szerzők közlik, hogy 1989-ben rehabilitálták. Kötetünkben ugyancsak szerepelnek Murányi Miklós, valamint Margitics Iván (János) adatai, akit a nyugat-ukrajnai Ivano-Frankivszk megyéspüspöke 1988-ban titokban püspökké szentelt, és informálnak **MELLES JENŐ JÁNOS**-ról, akinek munkatáborban töltött sokéves rabságát követően sikerült Magyarországra áttelepednie. Pekar **MARGITICS KRISTÓF** (1923–1983) szerzetes sorsáról is írt, akit a szovjet illetékesek 1966-ban deportáltak Üzbegisztánba, majd Kazahsztánba, és egy évtezzel később engedték „haza meghalni”.

KÓTYUK TIVADAR (Bendászék könyve szerint Ferenc) ungvár-ceholnyai segédlelkész szibériai kényszermunkatáborba vitték, ahol egyháza melletti kiállása miatt mártírhalállal végezte életét. **MATEJCSA/MÁTÉCSA GYÖRGY** a Nagyszőlősi járásban található Salánk lelkipásztorja volt. Elutasította a pravoszláv hitre való áttérést, ezért egy üzbeszítési lágerben végeztettek vele kényszermunkát, de tekintettel magas korára és rossz egészségi állapotára, hamar hazaengedték. Otthon titokban folytatta papi tevékenységét. **MÓZER MIHÁLY** (1915–1955) gimnáziumba szülővárosában, Munkácson, teológiára Ungváron járt. 1939–1949 között Kelecsényben, majd Tiszakirván (Kriva) volt lelkész. Az ortodoxokhoz való csatlakozás elutasítása miatt minden jogától megfosztották, és – Bendász Istvánnal együtt – raboskodott Lembergben, Kijevben és Moszkvában. Utána a kazahsztáni Karagandában végzett kényszermunkát, és mert fogolytársainak lelkét gondozta, lelőtték egy magas építőállványról.

ORTUTAY ELEMÉR 1916-ban született Kövesligeten (Drahovo), évszázados papi családban. Olmützben és Budapesten végezte teológiai tanulmányait. Ungváron káplán, a helyi cserkészcsapat vezetője, majd a papnevelő intézet teológia tanára. Szintén papédesapját tíz év kényszermunkára ítélték, ahonnan nem tért vissza: 1950-ben meghalt. Őt gyermekédesapjaként 1949-ben huszonöt év kényszermunkára ítélték. A hírhedt vorkutai szénbányában robotolt, ahonnan 1956-ban szabadult, papi tevékenységet nem folytathatott, a hatóságok folyamatosan megfigyelték és zaklatták. Tizenhét évig dogozott az ungvári kályhagyárban, majd két évig raktárosként. Mind ez idő alatt otthonában mindennap végzett Szent Liturgiát, folyamatosan szolgáltatott ki szentségeket,

és tizenhatsz kispapot készített fel a papi hivatalra, akiket Chira Sándor püspök szentelt fel titokban. 1989-ben léphetett papi díszben nyilvánosság elé. Mindvégig a magyarság és a katolikus hit kertelés és megalkuvás nélküli szószólója, védelmezője. 1993-ban jelentette meg visszaemlékezéseit *Holnap is felkel a Nap* címmel, rendszeresen publikált egyházi és kulturális lapokban, rendületlenül tanította a kárpátaljai magyar fiatalságot. 1997-ben hunyt el Ungváron.

Katerina Labinszka-Sznihur Mindvégig hűek. A XX. század vértanúi és hitvallói című könyvből negyven üldözött, köztük egy-egy feleség és apáca életútját ismerni meg. A kutató nem használta az eddig tárgyalt kiadványokat, csak nyugat-ukrajnai és ausztráliai forrásokat, és az ukrajnai görögkatolikus egyházzal írt. Az összúkrán nemzeti eszme híve, ruszinokat nem emleget. Az 1939-es magyar megszállást szóba hozva megfélemledik arról, hogy a nagyhatalmak Magyarországtól vették el Kárpátalját, és adták a mesterségesen létrehozott – hiszen háromnegyed évszázad után kettéoszlott – csehszlovák államnak. Itt művének azokat a részleteit veszem figyelembe, amelyek országhoz kötődő papokról szólnak.

Szerinte **AVHUSZTIN** (Ágoston) **VOLOSIN** (1874–1945) családjában ukránul beszéltek, ő magyarul csak Ungváron, a gimnáziumban tanult meg – noha édesanyja magyar volt. Teológiai tanulmányait Budapesten kezdte el, ahol nagy tudásra tett szert, és idegen nyelveket sajátított el. Az ungvári szeminárium elvégzése után az ottani székesegyházban szolgált, valamint hittant oktatott a tanítóképzőben. Matematika–fizika szakos tanári oklevelet szerzett Budapesten, majd Ungváron pszichológiát és pedagógiát is tanított, végül igazgató volt 1948-ig. Több száz újságcikket és számos tanulmányt közölt gazdasági, politikai, művelődési és vallási témákról, újságokat, folyóiratokat szerkesztett, ukránra fordította Szent Ágoston műveit és ledoktorált. Álnéven drámákat is írt, amelyek egyikét Prágában bemutatták. Fellépett a kárpátaljai egyházat a római szertartáshoz közelítő papok ellen. Miután Kárpát-Ukrajna az új cseh és szlovák államhoz került, bekapcsolódott a politikai életbe: kereszténydemokrata nemzeti pártot alapított és vezetett. Amikor „1938-ban Csehszlovákia a csehek, szlovákok és kárpátaljai ukránok föderatív államává alakult”, Kárpátalja miniszterelnöke lett, nemzeti gárdát hozott létre. A következő esztendőben a huszti gimnáziumban „megnyitotta Kár-

pát-Ukrajna Országgyűlésének első ülését”, amely egyhangúlag megszavazta Kárpát-Ukrajna függetlenségét.” Másnap a magyar csapatok bevonultak Kárpátaljára. Volosin Prágába menekült, felhagyott a politikai tevékenységgel, és az ottani ukrán szabadegyetemen tanított, amelynek aztán rektora lett. Az intézményt a szovjet hadsereg bevonulása előtt Münchenbe menekítették, ám ő maradt, mondván: „Amit tettem, Kárpát-Ukrajna hasznára volt, ezenkívül semmilyen kárt senkinek nem okoztam.” 1945-ben annak ellenére tartóztatták le, hogy nem volt a kommunista nagyhatalom állampolgára. Moszkvában belehalt a kínvallatásokba. **JOSZIF ZÁVÁDJÁK** szerzetes a kárpátaljai Novoszelicjában (Sósfaluban) született, Huszton járt gimnáziumba. Belépett a bazilita rendbe, monostorának igumenje lett, annak bezárását követően pedig illegális lelkészi tevékenységet folytató. Az 1940-es évek elején más papokkal együtt Romániába száműzték, visszatérése után titokban gondozta hívei lelkét, amiért 1950-ben közép-ázsiai munkatáborba vitték. Ő adta fel az utolsó kenetet a szeme láttára lelőtt Csépes János atyának. Őt évvel később őt is megölték.

A TÉMÁBAN AJÁNLT KÖNYVEK:

D. Molnár István: *Görög katolikusok Ukrajnában és Belorussziában* („Vigília”, 1994/10.)

D. Molnár István: *Vallási kisebbség és kisebbségi vallás. Görögkatolikusok a régi és mai Lengyelországban*, 1995

Athanasius B. Pekar: *„You Shall Be Witnesses Unto Me.” Contribution to the Martyrology of the Byzantine Catholic Church in Subcarpathian Ruthenia* (Pittsburgh, 1985)

D. Molnár István: *„Tanúim lesztek”. Adalékok a kárpátaljai görög katolikus egyház vértanúságához* (Miskolc, 2003)

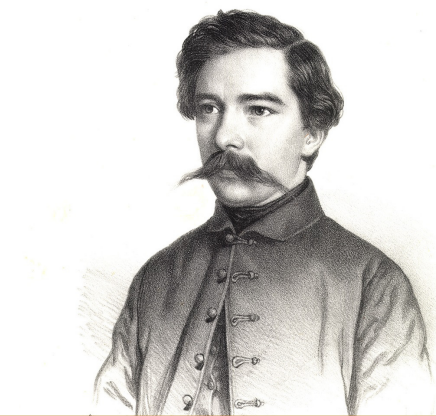
Bendász István, Bendász Dániel: *Helytállás és tanúságtétel. A munkácsi görög katolikus egyházmegye hitvalló és meghurcolt papjai* (Ungvár–Budapest, 1994)

Katerina Labinszka-Sznihur: *Virnidokincja. Mucseniki i iszpidnikiviri XX sztolittja. Mindvégig hűek. A XX. század vértanúi és hitvallói* (Lviv, 2016)

LEGEZA JÓZSEF

AZ IDÉN KÉTSZÁZ ÉVE SZÜLETETT **Arany János**

Vándor cipó

CÍMŰ KÖLTEMÉNYÉBEN AZ EVANGÉLIUMI TÉKOZLÓ FIÚ TÖRTÉNETÉT
IDÉZI FEL, ÖNMAGÁT NEVEZVE TÉKOZLÓ FIÚNAK

Arany szegény családból származó gyerekként került a debreceni kollégiumba. Kiválóan tanult, így gyorsan meghódította a tanárait. Úgy látszott, hogy szabaddá vált előtte az értelmi pálya, ami lehetőség volt a szegény sorból való kiemelkedésre is.

Egy napon azonban Debrecenben megjelentek a vándorszínészek, és a még gimnazista Arany Jánost elkápráztatta a színház világa. Otthagyta a kollégiumot, és beállt közéjük. Néhány hétig együtt járt velük az országot, eljutottak egészen Máramarosszigetig.

Arany személyiségétől azonban távol állt a vándorélet, az állandó kiszolgáltatottság érzése, a komédiás lét romantikája. Végül rájött, hogy nem neki való mindez. El is köszönt a színészekről. Még búcsúzóul kapott tőlük valami kis pénzt, és gyalog visszaindult Nagyszalon-tára a szüleihez. A pénzen egy cipőt vett, amit az úton eszegetett. Debrecen is útba ejtette, de a kollégiumba nem ment be, nehogy meglássák tanárai vagy a diáktársai, és megtudják, hogy ő a tékozló fiú, akinek gyorsan véget ért a még el sem kezdődött karrierje. Azt hitte, minden összeomlott.

A költő amiatt is hazafelé tartott, mert egyik éjjel azt álmolta, hogy az édesanyja meghalt. Az asszony néhány hónappal később valóban elhunyt, de fia hazatértkor még élt. Az önmagát tékozló fiúnak nevező Arany várakozásával ellentétben nem apja, hanem az anyja az, aki megbocsát neki, és vigasztalja, hogy nem történt semmi jóvátehetetlen. A későbbi költői átlátta a teljes megsemmisülés érzését, amiből kiemelte édesanyja irgalmas szeretete. Arany János egész életében Biblia-olvasó ember volt, és visszaemlékezve az életére, párhuzamot látott a tékozló fiú és az ő fiatalkori története között.

VÁNDOR CIPÓ

Kinek nyúlfarknyi a reménye

S többé se kér se vár sokat:

A multban él, ez ócska lom közt

Tesz-vesz, keresgél, rakogat.

Emlékeimmel olykor én is,

– Mint rongya közt egy vén szipó –

Elbíbelődöm: ilyen emlék

Ama fentírt vándor cipó.

A tékozló fiú regéjét

Sokan csináltuk újra már:

Én nem vagyont, kincset pazarlék,

(Apámnak is lett volna bár!)

Hanem jövendőt, biztos állást,

Meg ami erre útnyitó,

Légyvárak-, ábránd- s délibábért...

Tanulság: egy vándor cipó.

Hogy aztán a goromba élet

Jeges zuhannyal önte le:

„Megyek – kiáltám – vészes út ez,

Vissza megint bölcsöm fele!”

Ma fizetés-nap; húsz forintra

Jut húsz krajcár „proporcio”:

Harminc gyalog mérföldre abból

Kifutja... egy vándor cipó.

(...)

Az elfogyott, erőm is elfogy;

Már útban egy egész hetem; -

Itt pap lakik, tán könyörül is:

Bezörgetek – nem tűrhetem!

Elborzadék... ha rám riválna:

„Pusztulj, csavargó, naplopó!”

S lekaptam újjom' a kilincsről:

„Adj lelket még, vándor cipó!”

Élérem végre a szülőhont;

Fedd és gunyol rokon; barát,

Csak egy nem: az anyai szívnek

Érzem üdítő sugarát.

Ezt nem felejtém soha, ámbár

Lettem suhancból nagyapó,

Ezért méltattalak dalomra

Téged, szerény vándor cipó.

(1877. aug. 11.)

Eszembe jut Kosztolányi Dezső Öreg pap című novellája, amiben az író egy vele történt eseményt ír le. Vasárnap van, a gyerekek a diákmisszióra készülnek, és közben háborúdit játszanak, püfölik egymást. Egyszer csak megjelenik köztük az osztályfőnök és gyorsan rendet tesz. Észreveszi, hogy a kis Kosztolányinak elszakadt a zakója. Magához inti: „Gyere velem.” A gyerek teljesíti az utasítást, s közben végig arra gondol, hogy milyen iszonyú büntetésben lesz majd része. Tanára biztos elveszi tőle a kabátját, lefoglalja mint bűnjelet, és eljárást indít ellene. Ám az öreg nevelő meg sem szólal. Leülteti diákját egy székre, leveteti vele a kabátját, tüt és cernát vesz elő, és megvarrja a ruháját, hogy ne rongyosan menjen haza.

A gyerek pedig így tűnődik Kosztolányi leírásában: „Közben gondolkozhattam arról, hogy mi történik. Először is megdöbbszem, hogy közösséget vállal egy nebulóval, és cinkostársaként leplezi azt, amit büntetnie kellene. Másrészt vasárnap tilos varrni. Ezt a napot pihenéssel, elmélkedéssel, Istennek tetsző cselekedettel kell megszentelni. Aki ilyen a bünt követ el. Azon tépelődtem, vajon nem jut-e bűne miatt a pokolba, az örök kárhozatba. Ma már tudom, hogy nem. Azóta ha szentekről, földi angyalokról hallok, mindig tüvel-cérnával képzelem el őket és foldozófával.”

KANYÓ ÁRPÁD

LITURGIKUS SZÍNEK

KELETEN

1. rész

A „liturgikus szín” fogalma

A „liturgikus szín” kifejezés az istentiszteletek során az egyházi szolgáltatók által használt szent ruhák, illetve a templom – mint „liturgikus tér” – díszítésére szolgáló egyéb textilek (terítők, zászlók, kendők, függöny) színét jelenti. Az adott szertartáson használt szín kifejezi az ünnep főbb témáit, annak lelki jelentőségét („epifánikus karakter”), ugyanakkor az egyházi év egyes időszakait (pl. böjti időszakok) is jelzi.

A színhasználat kezdetei és szabályozása

Nincs egyértelműen pontos, kézzelfogható történelmi bizonyosság a liturgikus színek használatának kezdő időpontjáról. Általánosságban mindenütt arról tesznek említést, hogy az első liturgikus szín – minden bizonynyal – a fehér volt. Ha a Jelenések könyvét úgy tekintjük, mint a korai egyház számos liturgikus elemének szimbolikus leírását tartalmazó könyvet, az abban szereplő sok fehér, illetve arany szín adhat némi alapot e feltételezés igazolására.

Egyes liturgikus szakemberek szerint a fehér szín egészen az 5. századig dominált, és a 6. századtól lettek elfogadottak más (pl. piros) színek. (Azért ne feledjük, hogy már a Jelenések könyvének színszimbolikájában a vörös is ott szerepel, mint a vér jele...) Két német szerző még érdekesebbet állít: szerintük a fehér szín egészen a 9. századig kizárólagos volt, a vörös és még néhány szín pedig négy évszázaddal későbbi eredetű a nyugati egyházban.

A színek használatát a latin egyház a 13. században szabályozta először (náluk ezek kánonja a 12. századra tisztult le), majd az 1712-ben szentté avatott V. Piusz pápa tette kötelezővé a megfogalmazott előírásokat (a Római Miskönyv megjelenésével) a 16. században.

Keleten a színek használata sosem képezett központi kérdést, így sokkal nagyobb szabadságot láthatunk a színek használatában. A fő megkülönböztetés a „fényes” (világos) és a „sötét” színek között található.

Isten számunkra „kifejezhetetlen szépség”

(Nagy Szent Bazil)

Sokszor még az emberi szavak is csak „homályosan” mondhatnak Róla valamit. A Titokhoz való közeledést az emberi szavak mellett viszont érzeink, az építészet, a színek, a mozgások és más egyéb liturgikus gesztusok is segítik.

Azért indul útjára a liturgikus színekkel foglalkozó sorozatunk, hogy a mostani bevezetést követően egy-egy szín jelentésének jobb megismerése is előmozdítsa a „kimondhatatlan” és „kifürkészhetetlen” Istennel való találkozást.

(Ez már az ószövegségi színértelmezésben is általánosságban megfigyelhető: a színek vagy „komorak”, vagy „fényesek”). Olykor nemcsak a görög vagy a szláv tradícióban (utóbbit nyugati befolyás is érte), hanem néhol még egyházmegyénként is eltérően kialakult helyi hagyományokkal találkozhatunk a színhasználat tekintetében.

A keleti liturgikus öltözetek sokszínűségében (ami már a patrisztikus kornak is fő jellemzője volt) olykor mégis születnek előírások: 2012. július 5-én például a román ortodox egyház Szent Szinódusa adott ki határozatot a színek használatát illetően. Emellett ez a szinódusi dokumentum egy másik táblázatában még arra is külön kitér, hogy az egyes szertartásokon vagy egyéb liturgikus alkalmakon a főpapoknak milyen püspöki ruhadarabokat kell viselniük.

A környező görögkatolikus egyházakban szintén található kisebb vagy nagyobb terjedelmű meghatározások: létezik leírás a romániai görögkatolikusok gyakorlatáról, vagy említhet-

jük a Munkácsi Görögkatolikus Egyházmegye 2006. évi 16. számú (júniusi) körlevelének 2. mellékletét, itt is olvasható utasítás a színek alkalmazásáról. Ezeket áttekintve megállapítható, hogy még a görögkatolikus egyházak liturgikus színhasználatában is vannak eltérések.

Az egyházi évhez igazodó és metropoliai eparchiái részére évről évre útmutatóként megjelenő Görögkatolikus Szertartási Utasítás az általános keleti gyakorlathoz igazodva röviden így fogalmaz: „A bizánci rítust követő egyházakban nincs a liturgikus színeknek egyetlenes érvényes rendszere. Nálunk a »világos« jelzésnél használható: fehér, arany, ezüst, sárga, kék, zöld; a »böjti« jelzésnél használható: piros, bordó, lila, fekete.”

A jelen meghatározás megszületését megelőző időszakokban is voltak már előírások görögkatolikus egyházunkban a szent szolgálatok végzését segítő Szertartási Utasításokban, 1918-ban például elég részletesen magyarázva, 1941-ben a napok alá zárójelben rövidítéssel beillesztve, ám évenként folyamatosan a heti napokhoz illesztetten csak 1997-től kísérhetjük nyomon (a 2009. év kivételével) mindmáig, 2010-ig az elején található magyarázatban némileg eltérő megfogalmazásban. Emellett néhány egyházmegyei körlevélben található püspöki rendelkezés is beszél a színekről (pl. „gyászmise feketében” mikor végezhető, vagy a piros szín temetéseken való bevezetése az 1983/II. 831. szám alatt, stb.).

Sorozatunk későbbi írásaiban a jelenleg érvényes meghatározás mentén haladva tekintjük majd át az imént nevesített liturgikus színeket.

A sokrétű bizánci színhasználat

A bizánci világban – ahol az egyház is megteremtette a saját kultúráját – a színek sajátos atmoszférát teremtenek. Ebben a különleges légkörben formálódott ki egy bonyolult és többjelentésű, ámde nagyon kifinomult szín-szimbolika, mely az 5-6. századra valamelyest megszilárdult, és nyomai felfedezhetők már Ál-Areopagita Dénes írásaiban.

A bizánci császári udvar szertartásaiban – éppúgy, mint a „régii Rómában” is – a színek használatának nagy jelentőséget tulajdonítottak. Amikor Jusztiniánosz császár felépítette a konstantinápolyi Szent Bölcsesség templomát (Hagia Szophia), abba nemcsak sok aranytárgyat és díszes ruhákat készítettek, hanem Prokópiosz tanúsága szerint – aki a császári építkezésekről beszámolt – az uralkodó terve az volt, hogy még a falakat és a padlót is arannyal boríttatja be. A későbbi századokban pedig nemcsak a görögök vallását feltérképezni érkező orosz küldöttek, hanem a széles látókörű, a 10. században Bizáncba küldött követ, Cremonai Liutprand is ámuldozott a trónteremben lévő sok arany holmi láttán. Ha színekről beszélünk, érdekességképpen azt is említhetjük, hogy épp Jusztiniánosz uralkodása alatt még az egymással vitatkozó – no meg a másik tábor tagjait gyűlölő – pártok is a cirkuszi fogathajtó versenyzők színéről magukat „kéknek” és „zöldnek” nevezték. (E kettőbe olvadt a korábban létező „vörösek” és „fehérek” pártja.)

A díszítés bősége a templomokban is sok látnivalót eredményezett. Amellett, hogy az ikonográfia is megalkotta színhasználatának saját szabályrendszerét, kánonját, igaz ez az egyházi díszöltönyök és egyéb textilek használatára is. Mindez annak a gondolkodásnak az eredménye, ami a templomban az egész világ-mindenség, a kozmosz minden szépségének koncentrációját és az isteni üdvöngözés gazdagságának megmutatkozását látja. Keleten a színre úgy is tekintenek, mint a „szép” egyik fő módosulására, és az egyházi értelmezés mellett a mindennapos színhasználatban társadalmi, kultúrtörténeti hatások, filozófiai eszmék is jelentős hatással bírnak.

Az istentiszteletre érkező klerikusok és hívek a liturgikus cselekmények – melyek a Szent Eukarisztia köré csoportosulnak – minden eleme (ének, mozgások, színek, gesztusok) által beléphetnek és részesedhetnek az üdvösség nagy titkában. Ebben az értelmezésben a színek nem pusztán az emberi érzékeltést segítik, nem különféle érzelmi hatások kiváltása a fő céljuk, hanem még többre hivatottak: „láttatják” a misztériumot; így a liturgikus szín is egyfajta „nyelvezet”, mely az istentiszteletek

precízen kidolgozott koreográfiájával együtt szimbolikus üzenetet hordoz a templomban imádkozók felé. Ezért is különös, hogy a liturgikus irodalom kisebb utalások és megjegyzések kivételével szinte hallgatásba burkolódik a színek jelképességét illetően.

A papi ornátusok díszessége, ezek liturgikus színe – a kultusz minden elemével együtt – sohasem öncélú; nem egyházi „nagyozás”, vagy hierarchikus „kivagyiság”, hanem az esztétikai élvezet, a szemek gyönyörködtetése mellett lényeges üzenet hordozója: a hívő ember lelkének felemelése által már bepillantathat az üdvösségbe.

Az ég és a föld egyesülését szimbolizálva a bizánciak szerint minden (!) bekapcsolódik a liturgikus cselekménybe. Ezáltal érthető az egykori gázai püspök csodálkozása: „Ha már ez a múlt földi pompa is ilyen csodálatosan káprázatos, milyen csodálatos lehet az a pompa, amely a mennyekben várja a jámborokat?” Számunkra se legyen mellékes dolog, hogy liturgikus ruháink, templomi terítőink és zászlóink ízlésesen szépek és ápoltak legyenek!

IVANCSÓ BAZIL

Papírkutyák, Etiópia, kereszténység...

ABEBE DÁNIELT – talán túlzás nélkül mondhatjuk – az egész ország ismeri már a Back II Black együttesből, igaz, művésznevén: **Bebe**. Jelen beszélgetésünkben igyekeztem vele olyan témákat is körüljárni, amelyekről korábbi interjúiban talán még nem volt szó.

Rendhagyó interjú Bebével

Gyermekkorod Csongrád megyében telt. Hogyan indult a zenei pályafutásod?

Hétéves kisgyermek voltam, amikor megalakult az első zenekarom, az American Clever. Gyakorlatilag semmit nem jelent, csak felcsaptuk valahol a szótárt, és körülbelül a clever szónál nyílt ki – hát gondoltuk, akkor jó lesz úgy. Meg egy sílécnek a logója is közrejátszott a névválasztásban. A szüleim akkor már látták (és utólag visszanezve a régi fényképeket, már én is látom magamon), hogy ebből még „baj lesz”, vagyis: ennek még lesz folytatása. Hangszereken próbáltam zenélni, mindenféle hangszert szívesen vettem a kezembe. Már ettől kezdve, hét-éves koromtól folyamatosan a zene irányította az életemet.

A Back II Black együttes hozta el neked a hírnevet. Talán túlzás nélkül elmondható, hogy a legnagyobb dalaidnak legalább a refrénjét bárki el tudja dalolni: Papírkutyák főcímdal, Zene nélkül mit érek én, Micsoda nő ez a férfi (Egy szoknya, egy nadrág főcímdal), és lehetne még sorolni... Hogyan élted meg a zenei sikereidet?

Apám mindig ezt mondta: „Fiam, lehetsz nagyon gazdag vagy szegény az életben, csak az égiek tudják, mikor mi fog történni velünk; de egyet ne felejts el: hogy honnan jöttél.” Ez mind a mai napig nagyon fontos számomra. Ennek az útmutatásnak az eredménye, hogy nem érzem magamat semmivel különbnek bárki másnál, aki velem szemben jön az utcán. Azért, mert koncerteket adok, közéleti személyiség vagyok

ugyan, ha már valahogyan kell magamat hívni, de a sztár szót egyáltalán nem szeretem. Allűröktől mentes előadóművész szeretnék lenni. Próbálok az az ember maradni, aki kisgyerekként is voltam.

A sztár szó értelme amúgy is eléggé felhígult mostanára...

Ennél csak egy szót utálok jobban, ez a celeb. Nem akarok sem sztár, sem celeb lenni. Ezek számomra olyan fogalmak, amik a semmiből jöttek, és a semmibe tartanak. Tudod, kik a sztárok? Madonna, Eric Clapton, Tina Turner, akikkel nem találkozol mindennap az utcán. Óriási csarnokokban vagy stadionokban adnak koncerteket. Én előadóművész akarok lenni, aki közel áll az emberekhez. Nekem megadta az élet azt, hogy köztéri nagyszínpadokon léphetek fel, mindmáig zenéből tengetem az életemet.

Említetted, hogy az embernek mindig hűségnek kell maradnia a gyökereihez. Édesapád etióp. Mikor és hogyan került mihozzánk?

Már több mint negyven éve él Magyarországon. Nagy szerelem volt neki a bokszt. Afrikai bajnokságokon dobogós helyezéseket is elért. Karrierje csúcsán azt mondta, hogy ő is Papp Lacitól szeretne tanulni, azért jött Magyarországra. A találkozó létrejött ugyan, de folytatása nem volt. Magyarországot viszont annyira megszerette, hogy itt maradt, és orvos lett. Sőt, három szakvizsgát is tett, mert igen szorgalmas volt: általános, baleseti és érsebész.

Jártál már Etiópiában?

Igen. Nagyon fáj, hogy volt olyan időszak, amikor évekig nem tudtam menni. Nehéz lett volna a zenekarral úgy egyeztetni a dolgokat, hogy egy-két hónapra elvonulok. Először az Afrikai Magyar Társaság segített hozzá, hogy ki tudjak utazni. Igazán jó élmény volt. Egy percig sem éreztem magamat idegennek. A foglalkozásomból adódóan elég sok helyen jártam a világban. Máshol mindig azt éreztem a reptéren a leszállás után, hogy külföldi vagyok egy idegen országban. Etiópiában azonban úgy éreztem magam, mint aki otthonról hazajött: egyik hazájából a másikba. S úgy is fogadtak az ottaniak.

Milyen élményeket szereztél, merre jártál, hánszor látogattál oda?

Azt gondolom, kevés lenne néhány oldal ahhoz, hogy beszámoljak mindazokról az élményekről, amelyeket ott szereztem. Sokáig sajnos egyszer sem tudtam maradni, mert a zenei életem, a koncertek, rendezvények miatt csak rövidebb időre, egy-két hétre tudtam kiutazni. De amit tudtam, magamba szippantottam Etiópiából.

Mennyire tartod magad magyarnak, és mennyire etiópnek?

Született magyar vagyok, és ugyanennyire etióp. Szüleim miatt teljesen úgy érzem, két hazám van. De nem is szeretek túlzottan különbséget tenni a kettő között. Bár nem éltem huzamosabban Etiópiában, mindkét országot hazámnak tartom.

Bár a magyar mindig is befogadó nemzet volt, Csongrád megyében töltött gyermekéveid óta éreztél-e bármikor is elutasítást, ellenszenvet vagy akár nyílt rasszizmust?

Sajnos igen, ebben a sorrendben. Több problémám is volt ebből adódóan, de lelkileg mindig ki tudtam szállni belőle, fölé tudtam emelkedni. Azonban reggelente, amikor belenézek a tükörbe, nem gondolkodom el azon, hogy nekem más bőrszínem van, és számomra egyébként is csak kétfajta ember létezik: jó és rossz ember.

Az etióp kereszténység a legkülönlegesebb formája a kereszténységnek. Hol kezdődtek ennek gyökerei?

Az őszövetségi zsidók Etiópiáig ismerték Afrikát. (A görögök ekkorra már többször körülhajózták, és meglepő pontosságú térképeket készítettek.) Sába királynője (vagyis az etióp királynő) értesülve Salamon király legendás bölcsességéről, felkereste őt, hogy meggyőződjön arról, csakugyan olyan bölcs-e a király,

amilyenek mondják. Ezzel kezdődtek a diplomáciai kapcsolatok. Azonban ez több volt diplomáciánál, mert miután a királynő több hónapot töltött Salomonnal, a királytól várandósan tért haza [vö. Krónikák II. könyve 9,1-9; Királyok I. könyve 10,1-10]. Ezután már rendszeres volt a kapcsolat Izrael és Etiópia között. Ma is vannak néger zsidók, akik ebből a kapcsolatból származtatják magukat (!). A Kongó című film is Salamon király egyik gyémántbányáját emeli témává a mai Kongói Demokratikus Köztársaság (korábbi nevén Zaire) területén. Ez persze már mese, de jól illusztrálja Salamon király gazdagságát és kapcsolatait.

Hol kezdődött az etióp kereszténység?

Egyértelműen Kandakének, az etióp királynő kincstárosának megtérésével, melyről az Apostolok cselekedeteiben részletes leírást találunk [ApCsel 8,26-39]. Ez a kincstáros Jeruzsálemből hazatérőben Izajás prófétát olvasta a kocsián (az ókorban mindenki hangosan olvasott), és nem értette a Messiás szenvedéseit. (Az, hogy egy etióp ember elzarándokol egy zsidó ünnepre, csak megerősíti már abban a korban is a néger zsidók létét.) Mellé szegődött Fülöp diakónus, és elmagyarázott neki mindent, majd egy útba eső tóban megkeresztelte. Így ez az ember vitte a keresztény örömhírt etióp földre. Azonban ő még csak egy keresztény volt, semmi több. És kereszténység nem létezik (vagy legalábbis a reformáció koráig nem létezett) hierarchikus papság nélkül. A püspökök az apostolok utódai, a papok és diakónusok pedig tőlük nyerik a megbízásukat a szent rendben. Tehát az egyházi szervezet is meg kellett teremteni valamelyik apostolnak. Ezt pedig Szent Máté apostol és evangélista tette meg, ő volt az etiópok térítő apostola. Őtöle és őáltala tehát keresztényekké lettek az etiópok, ám a keresztény hit továbbéléséről sajnos semmilyen adatunk nincsen egészen a 4. századig. Egyesek ezért azt feltételezik, hogy csak ekkor vették fel máig tartóan a kereszténységet.

Az rendben van, hogy az etiópok keresztények. Azt azonban igen kevesen tudják, hogy létezik etióp rítus is, amely a keleti kereszténységnek egy ritka és különleges formája, egészen különleges sajátosságokkal.

Valóban. Mivel a zsidó vallásból nőtt ki, ma is rengeteg, zsidóságtól örökölt sajátosságot mutat. Bibliájukba belefoglalták Hénok könyvét, Ezdrás apokalipszisé, valamint egy őkeresztény iratot, Hermász Pásztorát is. Hitük szerint ők birtokolják az őszövetségi frigyládát, amelyet Akszumban őriznek, és különleges tiszteletben részesítenek. A gyermekeket már a születés utáni nyolcadik napon megkeresztelik, és a kisfiúkat körülmetélik.

Sok levitai törvényt, táplálkozási tilalmat és tisztulási szertartást tartanak, a szombatot ugyanolyan szent napnak tekintik, mint a vasárnapot. Ezzel együtt természetesen a keresztény tanítást is teljes egészében a magukévá tették: vallják Krisztus megváltó keresztáldozatát, a háromszemélyű egy Istent; különleges tiszteletben részesítik Szűz Máriát, és tisztelik a szenteket. Az ország népességének kétharmada keresztény. A vallásgyakorlásban is példaadóak az etiópok. Egyébként az etióp egyház 1961-ig az alexandriai pátriárka (vagyis a kopt ortodox egyház) alá tartozott, s csak ekkor váltak önállóvá. Létezik etióp katolikus egyház is, hiszen közülük is voltak, akik elfogadták a Rómához csatlakozást és a Rómával való hitbeli egységet, ám szám szerint nincsenek sokan: ez az etióp kereszténységnek mintegy egy százaléka.

Meglepően érdekes mindez. Szent Pál apostol igencsak sokat ír arról (több levelében is), hogy a keresztények számára nincs többé értelme a körülmetélésnek és a zsidó törvények betartásának – és erre itt van egy olyan változata a kereszténységnek, amely számára mindez nem jelent ellentmondást. Hogy pedig a frigyládájuk valóban az elvesztettnek hiitt őszövetségi frigyláda-e, igen jó kérdés. Azt sem tudja senki, hogyan került oda, amennyiben tényleg az.

Igen, ettől különleges az etióp kereszténység.

A kereszténység az új Izrael, Isten új, választott népe. S mi, görögkatolikusok (és a görögkeletiek, tehát a bizánci rítus) nagyon büszkék vagyunk arra, hogy ez a gondolat igen sok liturgikus szövegünkben helyet kap (a római katolikusoknál kevesebbszer); emellett a liturgikus nap az alkonyattal (alkonyati zsolozsmával) kezdődik (ez úgy-szintén zsidó örökség), az oltárunkon pedig helyet kap a hétágú gyertya, a menóra. – Lehet, hogy ezek után akár át is lehet értekelni ezeket a tényeket, hiszen az etióp kereszténység sokkal több zsidó örökséget tud felmutatni?

Érdemes elgondolkodni ezen.

A rítusukban viszont vannak olyan sajátosságok is, amelyek teljes egyezést (vagy legalább hasonlóságot) mutatnak a többi keleti és nyugati rítussal.

Az összes keresztény rítus egyazon töről származik: Jézus Krisztusról. Ezért előfordulhat, hogy a kevésbé lényeges részekről kissé másként gondolkodunk, vagy másként éljük azokat meg, a leglényesebbekről azonban nem gondolkozhatunk másként. Ezért ugyanúgy arccal kelet felé imádkoznak és végzik a Szent Liturgiát; ugyanúgy megvan a szentmise-áldozat kenyérral és borral; a nyugati rítusokhoz és a keleti rítusok többségéhez hasonlóan ők is kovácsztalan kenyeret használnak.

Mit érdemes tudnunk Etiópia 20. századi történelméről?

Etiópia az egyetlen afrikai ország, amely nem lett soha gyarmat. Mussolini, Olaszország megerősödésekor, ezt látva, 1935-ben megpróbálta olasz gyarmattá tenni, ám sokáig nem örülhetett neki, mivel Olaszország vesztésként került ki a II. világháborúból. Jelenleg a Föld tizenharmadik, Afrika második legnépesebb országa. Lakható területei kb. 2500 méteres tengerszint feletti magasságban fekszenek, ezért az ország jelentős része magassíkság. Az 1980-as években óriási aszály és ennek nyomán éhezés volt Etiópiában és több helyütt Afrikában. Ezért az akkori leghíresebb (fehér és fekete) amerikai énekesek és énekesnők álltak össze, hogy a We Are The World dalukkal hívják fel erre a figyelmet és segítsék az adakozást. Számomra elég rossz érzés, ha a televízióban és a híradásokban csak erről az oldaláról mutatják be Etiópiát – bár most már van egy tendencia, amely nem csak erre az eseményre fókuszál. Etiópia azóta sokat fejlődött, Európával (és benne Magyarországgal) is szoro-

sabbra fűzte a kapcsolatait, ám a problémák nem oldódtak meg teljesen: ma Etiópiában még mindig négymillió embernek nincs tiszta ivóvíze. Az ország mai fejlődése az ázsiai „kis tigrisekét” is felülmúlja.

Jó tudni ezekről is – annál is inkább, mert a magyarok többsége sajnos olyannyira nincs mindezzel tisztában, hogy csak annyit tud Etiópiáról, hogy van egy ilyen ország valahol Afrikában; no meg az izléstelen vicceket ismerik.

Valóban, ma már komoly gazdasági fejlődés van. Igaz, Eritrea 1993-ban elszakadt Etiópiától. Az elszakadás oka a kőolaj volt, amit pont a határon találtak; mégis az, hogy két ország lett a korábbi egyből, sem Etiópia, sem Eritrea gazdaságára nem volt kedvező hatással. Eritrea Afrika második legszegényebb országa lett, és Észak-Korea után a Föld második legszegényebb országa. A lakosságnak itt már csak a fele keresztény, a másik fele muszlim. Etiópia pedig elveszítette a tengerpartját és a tengeri kikötőit, s ezzel a vasúti szállítás is nehézkessé vált és visszaesett. 1993 óta már eltelt egynéhány év, és Etiópia talpra állt. Olyan mértékű építkezések vannak, hogy az ember bizony forgathatja a fejét. Az egyik kiutazásom alkalmával egy forgató stáb is jött velem, és a riporter hozott magának annyi konzervet, amennyi az egész utléte idejére elegendő volt. Azt hitte, nem lesz mit enni. Aztán jöhetett a rácsodálkozás: ülünk a Hilton tetején és pizzát eszünk, sőt, bármi rendelhető az étlapról. Addig elképzelni sem tudta, hogy ott így is kinézhet az élet. Ez is azt erősíti meg, hogy az európaiak sajnos mind a mai napig nagyon keveset tudnak mind Etiópiáról, mind Afrikáról.

Mit tudsz a hitedről elmondani?

Hinni és Istenhez imádkozni nem csak akkor kell, amikor az ember segítségre szorul – mert akkor már baj van. Az embernek akkor is táplálnia kell(ene) a lelkét, amikor nincs baj az életével. A másik fontos dolog – azt hiszem, mindenki számára, de az én életemben különösen is –, hogy akit nem érdekel a múltja, annak nincs jövője. Mindenkinnek ismernie kell a népe történelmét, családjának múltját és saját származását. A harmadik dolog, amit mindenkinek javaslok: soha ne add fel! Amit az ember megálmodott magának, azt igyekezzen elérni minden nehézség ellenére is. Kell, legyen ennyi kitartása. A végpont felé mindenkinek kacskaringós az út, jön egy-két saller, de jó az, ha az ember igyekszik rajta maradni a maga útján.

SZABAD BOGLÁRKA

Merre száll a páva?

A Duna Televízió Fölszállott a páva című tévés vetélkedője napjaink népi kultúrabeli „talent show-ja”, vagyis az MTVA által készített népzenei tehetségkutató műsor, melynek szakmai háttérbázisa a Hagyományok Háza. Dr. Sándor Ildikóval, a Hagyományok Háza munkatársával s egyúttal a műsor szakmai felelősével beszélgettünk a „show” további céljairól, a kihívásokról, kritikákról, kudarcokról, veszélyekről, zsűrizésről és népi hagyományról.

Túl vagyunk a negyedik pávás évadon. 2012-ben milyen célok motiválták a Hagyományok Házát és a műsor készítőit egy ilyen rendhagyó tehetségkutató műsor elindításában?

A célok és az álmok sokkal korábbiak, hiszen például Sebő Ferenc és Kelemen László – az intézmény jelenlegi főigazgatója – már évekkel ezelőtt is többször szorgalmazták, hogy nagyobb hangsúllyal jelenjen meg a népzene és a néptánc a közszolgálati médiában. Végül a 2012-es első szériát megelőzően jött el az a pillanat, amikor ez a kérés, ötlet kedvező fogadtatásra talált. A televízió oldaláról Balogh Júlia volt az, aki hatalmas hittel és erővel állt a törekvés mellé, mindemellett értette, hogy mit szeretne a Hagyományok Háza. Ebből a közös akaratból kétszer egymás után felnőtteknek szóló, majd újtásként két alkalommal gyerekszenesítőknél meghirdetett műsor jött létre. Természetesen a legfőbb cél az volt, hogy a széles közönség csodálkozzon rá arra, hogy manapság eleven módon, fiatal emberek testében hordozva milyen minőségben és milyen gazdagságban van folklórincünk. Ez egy egészen páratlan dolog. Azt gondolom, nem csak attól vagyunk folklórnagyhatalom a világban, hogy Kodálynak és Bartóknak köszönhetően a zenében vagy Martin György révén a néptáncban hihetetlen mennyiségű és kiváló minőségű zenei, táncos és szöveges – de akár a tárgyalkotó kultúrát is említjük –, esztétikailag értékes anyagot sikerült összegyűjteni. Ez a magyar nemzeti műveltség részét képezi akkor is, ha erről tudomása van valakinek, és akkor is, ha nincs. A mai korban a stilizálatlan néphagyomány már nem apáról fiúra öröklődik, hanem táncgyűtéseken vagy művészeti iskolákban lehet tanulni, tudatosan. Ebben a tekintetben is gondolhatjuk magunkról, hogy folklórnagyhatalom vagyunk. Az volt a cél, hogy erre nyíljon rá az ország szeme, és hogy mindenki gyönyörködjön ebben a kincsben, illetve az, hogy a versenyzők váljanak ismertté, és legyenek – jó értelemben véve – a folklór csillagai, és legyenek olyanok, akikről beszélgetnek a közértben vagy a buszon az emberek.

Interjú SÁNDOR ILDIKÓVAL,
a Fölszállott a páva
szakmai felelősével

fotó: Váradi Levente

A műsor kapcsán hol válik el az MTVA és a Hagyományok Háza szerepe, és mely pontokon ér össze?

A Hagyományok Háza feladata elsősorban az általunk képviselt szakmaiság közvetítése. Mi rendelkezünk azzal a kapcsolati hálóval, hogy ha egy felhívást közléstünk, akkor elérjük azokat, akik vélhetőleg érintettek, és szeretnék indulni egy ilyen versenyen. Nagyobb részt mi határoztuk meg a versenyfelhívásban a kritériumokat, melyek között nagyon hangsúlyos és fontos volt, hogy a magyar népzenei kívül (ami a Kárpát-medencén belüli és kívüli magyar hagyományt jelenti) megjelenhessen a mai magyarországi nemzetiségek népzeneje is. Ez ott is van a kiírásban. Ugyanakkor fontos volt, hogy határokon túli nem magyar anyag ne legyen benne ebben a versenyben. Abban is megegyeztünk, hogy ne lehessen feldolgozott vagy stilizált – például világzene – módon népzenei előadni. Arra törekedtünk, hogy a táncok is a hagyományhű előadásmódról szóljanak. Amikor a gyerekszenesítőt írtuk ki, sokat gondolkodtunk az optimális életkori határok megállapításán (hiszen a táncosoknál talán hamarabb felbukkannak a nagy tehetségek, de a hangszereseknél ez több tanulást, hosszabb folyamatot vesz igénybe). Javaslatot tettünk a zsűritagok és a televízióban látható felkészítő mesterek személyére, s mi határoztuk meg, hogy mi legyen a feladatuk. Ez az a szakmaiság, amit mi képviselünk. Természetesen a televíziós műsorok előtti válogatókat és a gyerekeknek a nyári tábort is mi szerveztük meg, a televízió dolga pedig az, amihez ő ért: hogy mindebből egy jó minőségű, nézhető, hallgatható műsort készítsen.

Mi minden változott az első évad óta, ha a versenyzők életkorát nem számítjuk ide?

Talán a legfontosabb változás, hogy széles nézői körhöz jutott el a köztudatban addig alig méltányolt, nem annyira híres néphagyomány. Ezt hatalmas áttörésnek gondolom. Példaként említhetem az unokahúgomat, aki ezzel hívott fel: „Nem hiszed el, mit csinálok, ülök a tévé előtt hétről hétre, és nézem a pávát”, holott ő nem volt nagy rajongója korábban a néphagyománynak. De sokféle módon érzékelttem, hogy a műsor áttörte az ingerküszöböt. Azt tudjuk, hogy a médiának értékközvetítő és normaképző szerepe van, s hogy amit a média megmutat, az az emberek számára fontossá és értékessé válik. Tehát ha nem mutatja a tévé, akkor

„nincs néphagyomány”, ha mutatja, akkor egészen máshol helyezkedik el a közgondolkodásban.

Ugyanígy, jogosan volt a lehetséges versenyzők részéről fenntartás. Voltak, akik az első évadra nem jelentkeztek, de a másodikra már elindultak, tehát megszavazták a bizalmat a látottak alapján. Ugyanezt tapasztaltuk a gyerekeknek: a második alkalommal már olyanok is küldték a tanítványait, akik az első évad alatt kivártak, vagy gondolkodtak; és ezek a gyerekek nagyon szépen szerepeltek, tehát volt egy második, új „merítés” is. Ez azt jelenti, hogy a két év alatt körülbelül 4-5 ezer

fotó: Váradi Levente

gyereket, táncost, zenészt, produkciót néztünk meg a területi válogatókon. A televízióban csak a jéghegy csúcsa látható, de mögötte egész mozgalom áll.

Ugorjunk a műsor utolsó két évadához! Miért volt szükséges a versenyzők életkori határait megváltoztatni, mi indokolta a műsor gyerekkiadásának elkészítését?

Amennyire tudom – hiszen az első két évad előkészületeiben nem volt közvetlen érintett –, a kezdetektől volt olyan terv, hogy gyerekek számára is hirdetnek Pávát. Hadd említsem meg az Örökség Gyermek Népművészeti Egyesületet, hiszen az elmúlt két évben nagyon fontos szakmai partnerünk volt, a televízió és a Hagyományok Házának egyaránt. Ez egy országos civil ernyőszerkezet, amely mindegyik régióban jelen van, és tapasztalataival, tudásával hozzájárult ahhoz, hogy ez a két év sikeres és hatékony legyen. Az első évben tizennégy évnél húztuk meg a felső korhatárt, hat évnél pedig az alsót. Az iskolába lépés idejét láttuk megfelelő életkornak, ennél kisebbekre nem gondoltunk, itt nincs „cukiság faktor”. Valódi tudást szeretnénk közvetíteni, és a kicsinyeket is védeni szeretnénk a szerepléssel járó lehetséges ártalmaktól. Voltak olyan kezdeményezések, hogy vigyük lejjebb az életkori határokat, de mi nagyon határozottan ellenálltunk, hiszen felelősen kellett döntenünk. A jelentkezők és a résztvevők visszajelzései azonban elgondolkodtattak: kisebb települések táncgyűjtései vagy művészeti iskolái arra kényszerültek, hogy néhány tanulót otthon hagyjanak, mert egy-két vagy épp három idősebb gyerek is táncolt az adott csoportban. Ez sokszor szívfájdalmat vagy széthúzást okozott, és ezeknek a kis településeknek rontotta a versenyzési esélyeit. Szerettük volna – hangsúlyozottan a falvak vagy a kisebb városokban lévő csoportok számára is – megadni a lehetőséget, hogy teljes tagságukkal kiálljanak. Ez az idei évben meg is történt, nem kellett senkit „otthon hagyni”. Ilyen csoport volt például az Iglice táncgyűjtés Szécsényből, amely az idén már minden táncosát el tudta hozni.

A műsorban sok bejátszást láthattunk a pávatáborból. Hogyan született a táborok ötlete, illetve miért van ezekre a táborokra szükség?

A felnőtt páváknál nincs tábor; ez kifejezetten a két gyermekévad különlegessége volt. A területi válogatók a tavaszi időszakban lezajlottak, és már tudtuk, hogy kik lesznek azok, akik versenyezni fognak ősszel az élő adásokban. A kettő közötti időszakra iktattuk be azt a nyári tábort, amelynek három fontos célja volt. Az első, hogy ezek a gyerekek –

előtt egymással versenyeznének a tévékamerák előtt – első benyomásként az együttlét örömét tapasztalják meg, és egy élménygazdag hetet kapjanak. Nagyon szerettük volna, hogy ők egy olyan homogén, szakmai alapon álló baráti közösséggé váljanak, hogy elsőként ne a legyőzendő versenytársat lássák egymásban, hanem olyan cimborákat, akikkel már sok-sok közös élményük van. Ez nagyon jól működött, a táborban semmiféle rivalizálás nem volt. Sokat tettünk azért, hogy ezt a fajta élményhátteret tudatosan megerősítsük. A másik fontos dolog volt, hogy a gyerekeket szerettük volna a szerepléshez, a kamerához hozzászoktatni. A táborban négy stáb forgatott, mindenütt ott voltak, gyakran kérdezték a táborozókat, akik így rutint szerezhetek a megszólalásban is. A körülmények sokkal szabadabbak voltak, mint a stúdióban, ami segítette a későbbi kamerálás kezelését. A harmadik cél – mint mindig, ha népművészeti tábort vagy gyerekeknek szóló programot szervezünk a Hagyományok Házában –, hogy a néphagyományból a táncos ne csak a táncot, a zenészt ne csak a zenét lássa, hanem a kézművességet, a mesét, a népszokásokat, és sorolhatnám. A néphagyomány egészéből szeretnénk minél többet megmutatni nekik, bővíteni az ismeretüket, a tudásukat, és fontos, hogy ezt élményközpontúan tegyék. A tábor erre kiváló munkaforma volt.

A táborról készült film, amit látott ország-világ, bemutatta azt a hangulatot és környezetet, amellyel a 21. századi Y generációs gyerekek életébe örömteli módon vittük be a néphagyományt.

Említetted, hogy nem cuki, hanem tehetséges gyerekeket akartatok a műsorban látni. Milyen szempontokat kellett még figyelembe venni a tehetségkutató műsor készítésekor?

Olyan kort élünk, amikor a tehetségkutató show-műsorok – elsősorban a kereskedelmi televíziókban – szászámra mennek, és nézők millióit ültetik a képernyők elé. Ezt a műfajt alapvetően nem szeretem, és sokat gondolkodtunk, vitatkoztunk azon, hogy ha mi a néphagyományt ilyen keretek közé helyezzük a televízióban, annak milyen pozitív és negatív oldala lehet. Végül elfogadtuk, hogy ezt munkafórmának tekintjük, amit lehet tisztességesen, igényesen csinálni. Nagyon fontos az, hogy a mi esetünkben azok a szereplők, akik a képernyő elé kerültek, sok év komoly munkájával szereztek meg azt a tudást, amit megmutattak a nézőknek. Valóságos tehetség van mögöttük, és nem talmi, álságos, föltupírozott, fölnagyított, poénkodós és pünkösdi királyság típusú celebsiker, ami tart egy vagy két napig. Sok-sok munka látható az ő pro-

fotó: Váradi Levente

dukciójukban, s mögöttük az a művészeti iskolai rendszer, ami a világon is egyedülálló. Unikum az is, hogy milyen sokan hozzájutnak, és az is, hogy milyen módszerekkel dolgoznak ezekben az iskolákban, s most láthatta a televízió képernyőin keresztül mindenki, hogy milyen eredményeket érnek el. Az eredményeknél sokkal fontosabb, hogy **sok tízezer gyereket** – akik nem voltak a televízióban, és néptáncot vagy népzénetet tanulnak – ebben a fogékony életkorban **ért olyan hatás, amit az együtt táncolás, a közös muzsikálás közvetít.** Ez nem fog nyom nélkül elmúlni. Ezek az évek olyan kedvező összetett hatással vannak ezekre a kicsi emberekre, hogy ha nem is lesz mindegyikükből népzénesz vagy néptáncos, de igényesebb, szebb lelkű, okosabb és jobb ember lesz belőlük, mint e nélkül a hatás nélkül lenne – ez meggyőződésem.

Sok pozitív visszajelzést és sok negatív kritikát is kapott a műsor. Beszélj kicsit ezekről, kérlek!

A pozitívumokról már elég sokat beszéltem. Egy kicsit az árnyoldalokról is szólok. Nagyon nehéz zsűrizni, és nagyon nehéz igazságosan zsűrizni. Mint minden művészet megítélése, ez is szubjektív, és ha gyerekeknek mondunk véleményt, vagy gyerekeket pontozunk, akkor ők azt súlyos kritikaként élik meg. Az első pillanattól szerettem volna, ha nincs pontozás ebben a versenyben, hanem egy sajátosan gyerekekre szabott értékelési móddal dolgozunk. Más tehetségkutató versenyekben láttunk már erre példát. Egy szóbeli értékelés, ahol nem a pontok dominálnak, nemcsak a gyermekek számára, de a nézőknek is jó, hiszen őket ezzel lehet művelni. Egy gyerek számára az, hogy ő egy ponttal csúszott le, vagy kettővel a továbbjutásról, már-már feldolgozhatatlan. Ők máshogy látják a világot, mint a felnőttek, és nekünk erre tekintettel kell lennünk. Egy gyermek nem lehet eszköz egy ilyen műsor készítése során, ő ennek az alánya.

Talán az is az árnyoldalak közé tartozott, hogy nem mindig sikerült szemléletben vagy izlésben azt megjeleníteni a televízióban, amit a népművészeti szakma egésze látni szeretett volna. Akár az animációs hátterek esetében, akár – nem a mostani, hanem az előző évadban – a vendég- vagy sztárprodukciók esetében. A vita mindig arról folyik, hogy mi hoz nagyobb nézettséget – ami nagyon fontos szempont –, illetve, hogy a nézettséggel esetleg hogyan romboljuk az izlést, vagy visszük félre azoknak a gondolkodását vagy szemléletmódját a népművészettel kapcsolatban, akik ezt mélységében éppen csak most ismerik meg. Az idei évben, azt gondolom, hogy a vendégprodukciókon sikerült pozitív irányba változtatni. Olyan hiteles, példaértékű műsorszámok és előadók személyiségek kerültek adásba, akik lehet, hogy nem ismertek annyira az országban, de most majd ismertek lesznek attól, hogy láthatóak voltak ebben a tévéműsorban.

Milyen lélektani hatással lehet a műsorban részt vevő gyerekekre a vereség, a reflektorfény és a médiavisszhang?

Ez az egyik legfontosabb kérdés, amivel a műsor után is foglalkozni kell. Az a negyvennyolc produkció, 2015-ben és 2016-ban is (ez 400-400 gyereket jelent évente), ami a televízió képernyője elé került, mind tehetséges gyerekeket jelent. Mindenki ott van az a lehetőség, hogy felnőttként művészeti karriert fusson be. Ha csak egyet is azért veszítünk el, mert olyan kudarcélményt, olyan rossz visszajelzést kaptunk, amitől elmegy a kedve, és a tehetsége nem tudja „kifutni” magát, azt nekünk veszteségként kell megélni, és a saját felelősségünknek kell tekinteni. Amikor saját felelősségünkről szólok, akkor a Hagymányok Háza és a Magyar Televízió mellett a szülőket és a felkészítő pedagógusokat is ide sorolom. Több olyan konzultáción vagyok már túl, ahol – akár a győzelem után, akár kisebb-nagyobb kudarcok után – hozzám fordultak a pedagógusok vagy a szülők, és megbeszéltük, hogyan lehet ezen átsegíteni a gyerekeket. Igyekszünk figyelni, követni a gyerekeket,

hogy hogyan alakul a további karrierjük. Itt még várat magára egy olyan tehetséggondozó program megvalósítása, amely a Páván részt vett gyerekek követését és szakmai mentorálását jelenti. Ez messze több annál, hogy újabb műsorokat hozunk létre, és hogy újabb szereplési lehetőséget kapnak a gyerekek; sokkal inkább egy pedagógiai átgondolt folyamatként kell kezelni, mindenben segítve a felszínre bukkant tehetségek kiteljesedését a következő években.

Szakmai felelősként mi volt a legkedvesebb feladatod?

Az első gyerekevadban a nyári tábor minden perce katartikus élmény volt. Négyezer gyereket és az őket kísérő pedagógusokat táboroztatni, a táborozást megszervezni, kisebb botlásokkal ugyan, de alapvetően sikeresen megoldott feladat volt. Sok pozitív visszajelzést kaptunk a gyerekektől, és a velük érkező kollégáktól is. Ott állni a tábor utolsó napján, és a nagyszínpadon elbúcsúzni a fiataloktól – biztos, hogy életem egyik nagy pillanata volt. Ugyanilyen szép pillanatok voltak a televíziós műsorok készítésekor is: együtt izgulni a gyerekekkel és látni, hogy nem mindenáron legyőzni akarták egymást, hanem őszintén szorítottak a másik sikeréért, látni, ahogy egymás nyakába ugranak – felemelő érzés volt. Ilyenkor arra gondolok, hogy tíz-húsz év múlva ők lépnek a mi helyünkbe, a mi munkánkat ők fogják végezni. A második legkedvesebb dolog számomra az, hogy részese lehettem annak a folyamatnak, melyre a Pávához kapcsolódó gyermekkori élményeken és kapcsolatokon alapulva az ő majdani tevékenységük épülni fog.

Lesz-e következő évada a Fölszállott a pávának? Ha igen, akkor gyermek vagy felnőtt kiadásban?

Hivatalosan nem tudok arról, hogy mikor lesz a következő Páva, de azt tudom, hogy a folytatás szándékával fejezte be karácsonykor a Hagymányok Háza és a televízió is ezt a mostani, negyedik évadot. Az biztos, hogy a gyermekmozgalmat most pihentetni kell, mert ez az intenzív felkészítő időszak nagyon megterhelő, nemcsak a gyerekszereplőkre, hanem a mögöttük álló háttérintézményekre nézve is.

Bizánci zene és „Bartókiadás”

Zenével szolgál a **Szent Efrém férfikar**

DOBOS KLÁRA

A TIZENÖT ÉVES SZENT EFRÉM FÉRFIKAR ELSŐSORBAN BIZÁNCI ZENÉT ÉNEKEL, S HA MONDHATJUK, GÖRÖGKATOLIKUS „SZÍNEKBEK”. BÁR NEM MINDENKI EHEZ A FELEKEZETHEZ TARTOZIK AZ EGYÜTTSEBEN, DE TERMÉSZETESEN MINDANNYIAN VALLÁSOSAK – MONDJA BUBNÓ TAMÁS MŰVÉSZETI VEZETŐ, AKIVEL EGY KÜLÖNLEGES KONCERTJÜK UTÁN BESZÉLGETTÜNK: BARTÓK BÉLA FÉRFIKARAIT ADTÁK ELŐ.

Szinte minden róluk szóló írásban olvasható, hogy névadójukat, Szír Szent Efrémet (306–373) már kortársai a „szentlélek hárfajaként” emlegették, s feljegyezték, hogy énekei, himnuszai sok embert vezettek vissza az „igaz útra”. Természetes is, hogy nem marad ki ez a momentum, hiszen – nomen est omen – olyan szentet sikerült találniuk névadónak, aki „találón” határozza meg az együttes zenei irányvonalát, az imádságos, énekes szolgálatot. A Szent Efrém férfikar fő célja a bizánci rítusú kereszténység vokális örökségének kutatása, bemutatása és népszerűsítése, a bizánci zene szépségének és misztériumának megismertetése, elsősorban a magyar, valamint az európai közönséggel. De Európán túl is ismertek, ebben az évben például már egy sikeres indiai koncertet is maguk mögött tudhatnak.

Béres legény és Ángyom asszony

Nagy hangsúlyt helyeznek a magyar férfikari hagyomány (Liszt, Bartók, Kodály, Ligeti) ápolására is. Különleges vállalkozásként a tavalyi Bartók-émlékévben feldolgozták a zeneszerző férfikarait.

Bartók zenei hagyatékában a legkevésbé ismert területet kórusművei jelentik – hat férfikara különösen ritkán hallható. Ezen szeretnénk változtatni, egy régi tervet megvalósítva: a Bartók-évforduló kapcsán a férfikari műveket parasztzenei környezetbe helyeztük, s Szokolay Dongó Balázs népzeneész közreműködésével szólaltatjuk meg – mondja Bubnó Tamás. Az anyagot már CD is őrzi, melynek tartalmát koncerteken is népszerűsítik. Szerecsés a közönség, hiszen „előadóként” is jelen lehet, élmény együtt énekelni a kórustagokkal, hogy *béres legény, jól megrakd a szekered, vagy ángyom asszony kertje, bertje*. És élmény hallgatni a Bartók-műveket élvezetes, szívhez szóló interpretálásban.

Elsősorban egyházi kórusnak ismerjük a Szent Efrém férfikart. Hogyan született ez az izgalmas bartókos kirándulás?

Valóban, mi az alapítástól, 2002-től egészen 2007-ig kizárólag bizánci zenét énekelünk. 2007-ben kezdtünk külföldön is koncertezni, s egy rangos német fesztiválra kérték, hogy vigyünk magyar zenét is. Próbáltam mondani, hogy mi bizánci zenével foglalkozunk, de beláttam, hogy tényleg elfér egy-két magyar zeneszerző is a repertoárban, ha már magyar kórus volnánk. Az egyik Bartók-férfikart vittük, és nagyon nagy sikerünk volt. A világban sok Bartók-mű ismert, ám a férfikarai kevésbé. Úgy gondoltam, itt az idő, hogy minél szélesebb körben hirdessük, hogy ilyet is írt az egyik leg-híresebb zeneszerző. 2007-ben vettem fel Szokolay Dongó Balázs népzeneésznek, hogy érdekes lehetne beleágyazni a Bartók gyűjtött darabok közé a férfikarait. Aztán elaludt ez a dolog, s csak 2014-ben jelentkeztem újra Baláznál. Kiderült, hogy ő már az első beszélgetés után összeállította az anyagot, a telefon mellé tette, s várta a hívásomat – ami hét év után következett be.

Létszámában elegen vannak ezekhez a kórusművekhez?

Van, aki szerint nem, de szerintem igen. Kamarafarmában szólaltatjuk meg a dalokat. Ketten éneklünk egy szólamot, vagy előfordul, hogy valaki egyedül, ilyen módon más erényei jönnek elő a daraboknak, mint egy negyven-ötven tagú nagy férfikar előadásában. Mármint, ha előadnák – de nem teszik. Hiszen nagyon nehéz nem professzionális – képzett hangú, kottaolvasó – embereknek megtanulni például az *Elmúlt időkből* valamit. Nemcsak az intonációs nehézségek miatt, de azért is, mert egy Bartók-koncertet végig kell bírni hanggal, ami sokkal nagyobb erőfeszítést kíván, mint mondjuk, egy bizánci egyházzenei koncert... Bartók nagyon igényes volt, szerette a tisztaságot: híres mondása, hogy „csak tiszta forrásból”, amit teljesen komolyan gondolt, nem tűrt megalkuvást sem a saját művészetében, sem máséban. Ha ilyet tapasztalt, finom úriember lévén nem üvöltözött, nem kiabált, hanem elment onnan, még ha emiatt el is esett bizonyos kedvezményektől, elismerésektől...

Azért csak találunk egy kis egyházi vonatkozást is, még ha nem is megfoghatóan, hiszen a leírásban szerepel: a téma a férfiember helye a világban, imái, vívódásai, érzései, gondolatai. Az egyik kulcsszó tehát az ima...

Ezt a legjobban egy kedves pap barátom, Balogh Piusz gödöllői premontrai perjel atya – Zeneakadémiát végzett kiváló zongorista –

fogalmazta meg. Miután Gödöllőn, a Szköla tábortan elénekeltek a műveket, ezt mondta: „Na, most mondja valaki nekem, hogy Bartók nem imádkozott!” Lehet, hogy nem az imaszövegeket, a templomi vagy liturgikus szövegeket dolgozta fel, de hogy istenhívó ember volt, az kétségtelen, többször le is írta. Egyébként római katolikusnak született, aztán választott magának egy vallást, unitárius lett. Ismertem a fiát, aki az unitárius egyház főgondnoka volt, ami azt jelenti, hogy a hitet a nevelésben is átadta. Voltam ifj. Bartók Bélával a Hőgyes Endre utcai unitárius templomban, és ennek az előadásnak a CD-jét is ott vettük fel. Az egyházközség Bartók Béla nevét viseli, s nagy tisztelet övezi a zeneszerzőt.

TRANZSCENDENCIA NÉLKÜL: SZOLFÉZSÓRA

A férfikar minden tagja görögkatolikus?

Nem. Most négyen vagyunk görögök, de mindenki istenhívó. Van, aki jobban, van, aki kevésbé... Nem egyformán éljük meg a hitünket mi, görögkatolikusok, vagy a római kollégák, vagy akár református tagjaink... A műfaj, amit éneklünk, nehezen képzelhető el hit nélkül. A repertoárunk kilencvenkilenc százaléka egyházi zene, s miért énekelne valaki ilyen sokat ebből, miért áldozna erre ilyen sok időt, ha nem érezné belülről azt a készletést, hogy ezt csinálnia kell – és jó ezt csinálni.

Ha hit nélkül kerülne valaki a kórusba, elképzelhető, hogy az imádságos zene hatna a lelkére, formálná a világnézetét?

Biztos vagyok benne... Nem is tudom, melyik nagy zenész mondta a múlt század közepén, hogy nem lehet úgy zongorázni, mintha nem hinnék... Aztán persze lehet, hogy néha nem hiszek, meg néha nehéz, de nagyon materialis, nagyon „szürke” alapon nem lehet művészetet „csinálni”, előadni, megformálni vagy belehelyezkedni... Kell valamiféle transzcendencia, mert ha valaki „2x2 módon” áll hozzá, akkor az szolfézsóra. Ami persze fontos, hiszen tudni kell az alapokat a kiteljesedéshez, de az még nem művészet.

azért akar jól énekelni, mert ezzel szolgálatot teljesít, hanem azért, hogy tessen az ott lévő embereknek.

A templom a liturgikus alkalmak, az áhítat, az imádság, az elcsöndesedés helye. Persze, vannak olyan áhítatok, amelyekhez illik a – szintén szolgálatként értelmezett – hangverseny, ám manapság sajnos a templomokba sok olyan produkciót beengednek, melyeknek nem lenne ott helyük. Ezért fontos, hogy a papság művészileg kellően képzett legyen: ismerjék a zenét, a filmeket, képzőművészetet, otthon legyenek a kultúra területén. A nyíregyházi Szent Atanáz Görögkatolikus Hittudományi Főiskolán kispapokat és kántorokat oktatók,

Óriási élmény volt nemrég, mikor a sajópálfalai kegykép könnyezésének 300. évfordulója alkalmából tartott ünnepi Szent Liturgián énekeltek, tovább „emelve” a jelenlévőket az Úristen felé.

Én is ezeket a „fellépéseket” szeretem a legjobban...

Amikor kifejezetten liturgián énekelnek, nem válik a liturgia koncertté?

Ez rendkívül nagy veszély, vigyázni kell. Úgy szoktam mondani, hogy akkor van baj, mikor a művész-kollégák előrébb tolják magukat, mint ahol lenniük kellene, legyen szó akár egy orgonistáról, kórusról, zenekarról. A szolgálat arról szól, hogy el kell fogadni, hogy az emberek nem a művészért mennek oda, hanem imádkozni, a művész pedig azért megy oda, hogy szolgáljon az Istennek. Nem csoda, hogy II. János Pál pápa és mások is megfontolás tárgyává tették, mi hangozhat el a templomban. Teljesen igazuk van! A templom az imádság helye. S az tévút szerintem, ha ott bárki nem

s mindig hangsúlyozom, hogy a művészettel nagyon sok mindent el lehet érni, de visszajára is fordulhatnak, még a jó elképzelések is. A művészet tényleg nagy erő, mert a művész sok mindent tud adni a közönségnek, amit az elhíz – akár a jót, akár (még ha nem is direkt) a rosszat...

Sokat próbálnak?

A „csillogás” meg a siker csak kis része a kórus életének, sokkal több az utazás és a próba. És nem is maga a koncert az igazán fontos, sokkal fontosabb a felkészülés. Az „Efrém” is mindig lesz jó csapat, amíg a műhelyarculatot őrzi. Abban a pillanatban, hogy fontosabb lesz, hol és hány koncertet adunk, elvész a zenészlét lényege: a műhelymunka, az együttgondolkodás. Persze koncertezni is szeretünk, hiszen olyankor ajándékozhatunk valamit a közönségnek, ám **mindenfajta koncertet szolgálatnak kell tekinteni.**

A szerző fényképeivel

IVANCSÓ BAZIL

Az utolsó magyar király

DECEMBER 30-ÁN VOLT SZÁZ ÉVE, HOGY MEGKORONÁZTÁK AZ UTOLSÓ MAGYAR KIRÁLYT, IV. KÁROLYT. EZ ALKALOMBÓL ÉRDEMES NÉHÁNY GONDOLATTAL ÉRTÉKELNI KORONÁZÁSÁT ÉS RÖVID URALKODÁSÁT.

MIÉRT Ő?

Ferenc József és Erzsébet királyné házasságából három lány és egy fiú (Rudolf) született. Rudolf koronaherceg 1889-ben öngyilkos lett, miután szeretőjét megölte a mayerlingi vadászkastélyban. Az uralkodó fiú utód nélkül maradt, ezért az örökös sorrendben a király testvérei következtek: legidősebb öccse, Ferdinánd Miksa ekkor már nem élt; őt III. Napóleon segítette Mexikó trónjára, ám 1867-ben a felkelők kivégezték, gyermeke nem született. A császár következő öccse, Károly Lajos, 1896-ban bekövetkezett haláláig volt a trón örököse. Ekkor az ő fiai jöttek szóba, először Ferenc Ferdinánd. A király nem ápolta jó viszonyt unokaöccsével, mivel annak túlzottan heves és radikális jelleme volt. A magyarokat és a szerbeket is maga ellen hangolta, mivel teljesen át akarta szervezni a Monarchia közigazgatását, úgy, hogy azok a magyar érdekeket durván sértették volna. A feltételezés meglehetősen történelmietlen, mindenesetre, ha ő lett volna a következő uralkodónk, az a magyar nemzetre a boldog békeévek után valószínűleg nem lett volna kedvező hatással. A trónörökös szarajevói látogatásakor, 1914. június 28-án Gavrilo Princip szerb nacionalista diák meggyilkolta. Hivatalosan ez volt az I. világháború kirobbantó oka. Az öreg királynak új trónörökösre lett szüksége. Ferenc Ferdinánd öccse, Ottó főherceg már 1906-ban meghalt, ezért az ő legidősebb fia, Károly főherceg lett a trónörökös, és – Ferenc József király 1916. november 21-i halála után – Ausztria császára, Magyarország és Csehország királya.

Öfelsége IV. Károly király eskütétele.
(Eidesleistung)

Magyarországi 1916
26.

A KORONÁZÁS

Magyar királlyá 1916. december 30-án koronázták a budavári Mátyás-templomban, fényes külsőségek közepette. A koronázások történetében először énekelték a magyar himnuszt, s nem az osztrákot. A templomi koronázás után a Szent Koronát és a koronázási palástot viselve lovagolt fel sok ezer ember előtt az ország minden vármegyéjének földjéből épített koronázódombra a Várban, hogy a négy égtáj felé vágva kardjával esküt tegyen országa védelmére. Az eseményen hat görögkatolikus püspök vett részt: Miklósy István hajdúdorogi, Papp Antal munkácsi, Novák István eperjesi, Radu Demeter nagyváradai, Frentiu Traján Valér lugosi, valamint Drohobeczky Gyula körösi megyéspüspökök. Magyarországon az 1910. évi népszámlálás szerint 2.025.508 görögkatolikus vallású személy élt, és a létszám növekvő tendenciát mutatott (tíz év alatt csaknem 200 ezer fővel nőtt), így a koronázáskor még több görögkatolikus alattvalója köszönthette Károly királyt. Magyar görögkatolikus püspökeink híresek voltak királyhűségükről.

A VILÁGHÁBORÚS ESEMÉNYEK

Rövid, alig kétévnyi uralkodását nem is jellemezhetette semmi más, mint a világháborúban előbb erős, majd meggyengült Monarchia egyben tartásának kísérlete, illetőleg véget vetni a háborúnak és ezzel népei szenvedéseinek. Egyik sem sikerült neki, mégis óriási tisztelet övezi emlékeit.

Kezdetben úgy tűnt, az új uralkodó egyáltalán nem vállal lehetetlent. Az Erdélybe a nyár végén betört román csapatok megsemmisítő vereséget szenvedtek, a magyar huszárok pedig 1916. december 6-án vonultak be Bukarestbe (ekkor még átmenetileg üres volt a magyar trón). Károly király tisztában volt azzal, milyen rettenetesen nehéz helyzetben örökölte meg a trónt. A hat isonzói csata és a Bruszilov-offenzíva során sikerült meggátolni a döntő és ellenséges áttörést, de ezzel a két és fél éve négy fronton harcoló Monarchia ereje végéhez érkezett. Ekkor nyilvánvalóvá vált, amiről Károly király már trónra lépése első pillanatától meg volt győződve: a teljes összeomlás csak a mielőbbi békével kerülhető el. Mivel a németek hallani sem akartak békéről, kénytelen volt titokban, a hátuk mögött kapcsolatot keresni az ellenséges antanthatalmakkal. A következő esztendő azzal kezdte, hogy januárban elfogadtatta a kormánnyal, hogy a Monarchia hadicélja mindössze területi egységének megőrzése és a Ferenc Ferdinánd elleni merényletben kompromittálódott szerb uralkodóház leváltása legyen. Tavasszal rokonán, Sixtus pármái hercegen keresztül titkos tárgyalásokat kezdeményezett a franciákkal. Az antant kezdetben hajlandó volt szóba állni vele, ám később kiderült, hogy csak alattomos játékot űztek a királlyal. Amikor 1918 elején megfordult a hadiszerencse és Oroszország összerokkadt, illetőleg az olasz fronton is sikereket ért el a Monarchia, Clemenceau francia miniszterelnök felajánlotta a különbéke lehetőségét. Ám a Monarchia külügyminisztere, Czernin gróf (aki hazáját elárulva, szándékosan játszott össze a németekkel) nyilvánosságra hozta Clemenceau levelét, aki így iszonyatosan kellemetlen, megalázó helyzetbe került. Ekkor határozta el bosszúból Ausztria és Magyarország feldarabolását. Károly király elfogadta a különbéke tervét, és válaszában beleegyezett abba is, hogy Elzász-Lotaringiát csatolják Franciaországhoz. Károly levelét viszont (bosszújának részeként) Clemenceau hozta nyilvánosságra. A lehetetlen helyzetbe került uralkodót ettől kezdve Berlinben megbízhatatlan politikusként, potenciális árulóként kezelték: Vilmos császár azonnal magához hívatta, és ordibált vele. Ha ez nem lett volna elég, Károlynak és Czernin grófnak is volt egy magánbeszélgetése, amelyben Czernin is ordított Károllyal, és megzsarolta, lemondását követelve. Zita császárnétól tudjuk, hogy férje szívrohamot kapott az eset után, és csak az ő győzködésének hála, nem írta alá lemondását. Czernin gróftól végül menesztették pozíciójából. A levélváltás nyilvánosságra kerülésével minden lehetőség megszűnt a Monarchia kiugrására a háborúból. A román támadás és a Bruszilov-offenzíva megállítása már eleve elképzelhetetlen lett volna német segítség nélkül, s ezután már politikailag is teljesen

kiszolgáltatottá vált Vilmos császárnak és tábornokainak.

Károly számára innentől kezdve már csak az volt a fontos, hogy birodalmát egyben tartsa. A nemzetiségi és társadalmi feszültségeket mindenképp orvosolni kellett, és pedig gyorsan. Széles körű választójogi reformot szeretett volna elérni, ám ezt a parlament nem szavazta meg. A népek önrendelkezésére épülő föderatív rendszer kidolgozásán is gondolkodott, ám a nemzetiségek ekkor már az antant győzelmét várták. Európában elsőként állított fel szociális minisztériumot, ám a háborúban kimerült birodalom nyomorgóin nem tudott segíteni.

1918-ban bekövetkezett az összeomlás. A forrongó nemzetiségeket a háború alatt csak megfélemlítéssel, megtorlással, sortűzekkel lehetett volna féken tartani – de az is lehet, hogy mindez olaj lett volna a tűzre, és belháború is kialakul a világháborús szenvedések és vérveszteségek mellett. A lelke mélyéig vallásos, népei iránt őszinte szeretetet érző uralkodó azonban képtelen volt a fegyvertelen tömegekre lövetni.

1918. november 13-án kiadta az eckartsauai nyilatkozatot, amelyet ő csak a hatalom ideiglenes átadásának tekintett, ám kortársai végleges lemondásként értékelték. Horthy Miklós kormányzó ugyan hangsúlyozta az uralkodónak tett esküjéhez való hűségét, ám a szomszédos országok fenyegetéseinek hatására és tartva az antant retorziójától, kénytelen volt a király két visszatérési kísérletét (1921. március, 1921. október) megakadályozni. Nehéz megmondani, hogyan folytatódott volna történelmünk, ha Károly király ismét elfoglalhatja trónját. Az azonban tény, hogy az összes utódállam elégedetlen volt még a trianoni békediktátummal is, és talán sikeres további területi követelésekkel léptek volna fel, netán fegyverrel is. Erre a II. világháború után is adó-

dott példa: 1945-ben Csehszlovákia területi követelésekkel lépett fel, és Pozsonyot délre három falut csatoltak el tőlünk (Oroszvár, Horvátjárfa, Dunacsún), így ezen a területen a Duna teljesen csehszlovák folyó lett, nem pedig határfolyó.

Károly király 1921 novemberében a Dunán hajózva hagyta el az országot, hogy – a Fekete- és a Földközi-tengeren átkelve – a Portugáliához tartozó Madeira szigetén, száműzetésben töltsen további életét. A király ott sem töltött sok időt, mert 1922. április 1-jén (az egész Európában sok millió áldozatot szedő) Spanyolországba hunyt el családja körében, dr. Zsámboky Pál udvari papja által szentségekkel megerősítve, mindössze 34 évesen. A rengeteg lelki szenvedést átélt király sírján a következő felirat olvasható: „Fiat voluntas tua” („Legyen meg a te akaratom”).

A fiatalon megözvegyült Zita királyné nem ment férjhez újra. A II. világháború alatt erejéből fakadóan rengeteget tett népeiért. Az észak-amerikai kontinensről 1952-ben hazatérve idős édesanyját ápolta, emellett minden idejét 28 unokájának szentelte. 1989-ben hunyt el, 96 évesen. Sajnos nem férje mellett temették el: Károly király Madeira szigetén nyugszik, Zita királyné Bécsben. Hogy mennyire szerette birodalmát és népeit, jól jellemzi egy amerikai riportban megjelent hitvallása. **„Harminc éve egyetlen perc sem volt, hogy nem gondoltam volna Európára, harminc éven át nem volt olyan nap, mikor ne lettem volna Bécsben vagy Budapesten”** – válaszolta arra a kérdésre, hogy Amerikából milyen a kapcsolata Európával.

EMLÉKE, TISZTELETE

Károly királyt nemcsak röviddel a halála után, a Habsburg-hű körökben övezte mély tisztelet, hanem mind a mai napig. Nagyon rossz időben, lehetetlen helyzetben került a trónra, mindazonáltal birodalmának integritását minden eszközzel meg akarta védeni, egyben népeinek sorsát is szíven viselte, minden erejével megpróbálta összebékíteni őket, s a világháborúból való kilépésünket megkísérelni – az egész Monarchia határainak, területi integritásának megcsonkítása nélkül. Jóságos király volt tehát, aki a legszegényebbek, legeseletettebbek sorsát is igyekezett mindenkor szíven viselni.

Utolsó királyunkat 2004-ben avatta boldoggá II. János Pál pápa. Emléknapjának – más szentektől és boldogoktól eltérően – nem halála, hanem Zita hercegnővel való házasságkötése napját, október 21-ét jelölte ki, ráirányítva a figyelmet példás házasesetére, ezzel is hangsúlyozva, hogy a szentté válás egyik lehetséges útja a házasság. Szenttéavatási eljárása jelenleg is folyik.

Görögkatolikusok a nyugati határszélen

KELET-MAGYARORSZÁGRÓL A RENDSZERVÁLTÁS UTÁN, A JOBB MUNKALEHETŐSÉG REMÉNYÉBEN INDULTAK EL SOKAN A DUNÁNTÚLRA, ÉS TELEPEDTEK LE GYŐRBEN. A HÍVEKNEK LELKIPÁSZTORRA IS SZÜKSÉGÜK VOLT, EZÉRT KERESZTES SZILÁRD PÜSPÖK ATYA FEKETE ANDRÁS ATYÁT KÜLDTE GYŐRBE, HOGY ÖSSZEGYŰJTSE AZ OTT ÉLŐ GÖRÖGKATOLIKUSOKAT. ERRE AZ IDŐSZAKRA Ő ÍGY EMLÉKSZIK VISSZA:

„A növekedést az
Isten adta”

[1Kor 3,6]

Dr. Pápai Lajos püspök úrnak köszönhetően, 1991-ben kezdődött a győri görögkatolikus egyházközség léte. Ő ajánlott egy üresen álló plébániát és a Szent Erzsébet-templomot, hogy egy oda költöző pap kezdje meg a városban és a környékén élő görögkatolikusok megkeresését, közösséggé szervezését. December elsején volt az első Szent Liturgia, amelyen tizenhatan vettünk részt, főként a Pregun és Ulicsák családok, s még páran. (A hívek megtalálásában segítettek a plébános atyák, akik kihirdették, hogy a városba költözött egy görögkatolikus pap, és lesz Szent Liturgia.)

A Szent Erzsébet-templom majdnem hét éven át volt az „otthonunk”. Eközben a parókia joghatósági területe kiterjedt a Győri és a Szombathelyi Egyházmegyék területére. Szombathely bizonyos szempontból megelőzte Győrt, mert Szaplanczay György atya Nyírcsászárírból havonta lejárt Szombathelyre Szent Liturgiát végezni. Egy „filia” tehát már adva volt, ehhez jött Pannonhalma, ahol akkor még 30-35 görög fiú tanult.

Nem volt robbanásszerű fejlődés. Emberről emberre, családról családra járva találtuk meg egymást. Volt, hogy egy idős asszony másfél órát várt a hideg templom előtt, mert úgy hallotta, hogy lesz Szent Liturgia. Máskor egy fiatal pár csengetett be, hogy házszentelést kérnek, mert nemrég költöztek a városba. (Ezek hihetetlenül lélekerősítő élmények.)

Egyre erősebb lett az igény, hogy legyen saját templomunk. Remélni sem mertük, hogy az ötvenes évek óta üresen álló szerb ortodox templom a miénk lehet, más megoldásokat kerestünk. Az ügyet Dudits Gábor mozgította ki a holtpontról, amikor elment Szentendrére, a szerb ortodox püspökségre, és elkérte a templomot. Óriási szó és felfoghatatlan öröm volt, hogy a szerb ortodox egyház átadta nekünk a templomot. Nem sokkal előtte a városból megkaptuk a régi – 200 éves – parókia épületét, melyben addig szociális szükséglakások

voltak. Műemlék volta miatt nem volt egyszerű a felújítás. A templom 2000-re készült el. Még lepusztult állapotában is áhitatra indított, ám végül újra visszanyerte régi szépségét.

A közösségépítés fontos lépése volt, hogy családoknál voltak a hittanórák. Gyermekeink és barátai alkották azt a csapatot, mely két országos hittanversenyt is nyert, s mert focizni is szerettek, hazahozták a Szent György-kupát is. A máig is emlegetett nagy kerékpáros zarándoklatunk – Győrből Máriapócsra –, azt hiszem, életre szóló barátságokat alapozott meg.

András atya elhelyezése megtörte az egyház-köztség lendületét. Utóda, Tóth András atya igyekezett újjászervezni a közösséget. A nagycsaláddal járó elfoglaltságok és megromlott egészségi állapota miatt munkáját nem tudta befejezni. Megszervezte a szeretetszolgálatot, mely révén ismertebbé vált a közösség a városban, s az Őt templom fesztivál rendezvény-sorozatnak is tevékeny résztvevője volt. Ennek eseményei is jó hírért vitték a görögkatolikus-ságnak Győr városában.

2014-ben, amikor átvettem az egyház-községet, első nagy munkám a filiák újjászervezése volt. Hatalmas terület tartozik a győri egyház-községhez. Jelenleg Sopronba, Szombathelyre, Tatára és Pannonhalmára járok rendszeresen. Három filia egy-egy meghatározó személyisége ír most a saját közösségéről.

Pannonhalma

Káplár Bazil Benedek: Kilencedikes gimnazista vagyok Pannonhalmán, ahová immár harmadik éve járok. Debrecenből származom, ott lakik a családom. Sokak számára furcsa lehet, hogy az ország másik felén tanulok, de nekem evidens volt, hogy ide fogok jönni, mert édesapám és két bátyám is Pannonhalmán végzett, és az egyik bátyám jelenleg is ide jár.

Pannonhalmára már régóta járnak görögkatolikus diákok, a nyolcvanas-kilencvenes

években különösen sokan voltak egyszerre. Az említett időszakhoz képest most kevesebb a létszám, de lelkesek és összetartóak vagyunk. Havonta egyszer van Szent Liturgia a diákkápolnában, és minden szombaton vecsernye. Egy Szent Liturgián 15–25-en szoktunk lenni, vecsernyén pedig 3–7 fő. Legfőbb célunknak tekintjük, hogy ebben a kicsit másabb közegben is megéljük görögkatolikus hagyományainkat, jobban megismerjük rítusunkat, és minél jobban összeismerkedjünk egymással.

Sopron

Elek Antal: 2012-ben kezdtük el a görögkatolikus szertartások szervezését jó hangú, nagyrészt római katolikus, zeneszerető énektanár barátokkal és ismerősökkel a sopronbánfalvi Mária Magdolna-kápolnában a római hívek számára, először paraklisszal, akathisztosszal, vecsernyével. Ekkor még alig 3-4 görögkatolikus volt közöttünk. Szertartásaink szépsége, dallamai hozták össze közösségünket, és töltötték meg a 13. századi kis templomot. 2013-tól a gyógykezeléseken időszakosan Sopronban tartózkodó Sereghy János balsai parókus atya buzdítására és segítségével tudtunk Szent Liturgiát is végezni, ami ittlétei alatt, három-négy havonta néhány szertartást jelentett. Az ő közbenjárására tartós otthonra találtunk a soproni Szent György-plébánián. Henczel Szabolcs plébános atya évek óta rendelkezésünkre bocsájtja a fűtött, Krisztus-ikonnal és az Istenszülő ikonjával díszített, altemplomi kápolnát.

Sopron, mint a görögkatolikusok legfiatalabb misézőhelye Polgári László atya aktív támogatásával mostanra havi két alkalommal, 10-22 hívő részvételével stabil mikroközösséggé vált. Az elmúlt négy évben közel 150 görögkatolikus fordult meg szertartásainkon, a családtagokat

is beleszámítva. Nyugdíjasaink mellett főleg iskoláskorú gyerekek és fiatal családok, fiatal házások a résztvevők. Már a kezdetektől minden szertartás után agapét tartunk a közösségi teremben, ahol további beszélgetésre, katekézisére van mód, többek között szertartásainkról, a keresztyén gyermeknevelésről, keleti hagyományainkról. Néhány felnőtt keresztségre, házasságra való felkészülése, gyermekek elsőáldozása tett egy-egy időszakot intenzívebbé, amikor hónapokig elmélyedhetünk a szentségekre való felkészítésben.

Közel fél éve heti rendszerességgel végzünk vecsernyét szombat este, és egy-egy hétköznapi nagy ünnepnap előestéjén, illetve Szent Liturgiát vasárnap öt órakor. Állandó pap hiányában természetesen csak az említett szertartások szövegének és dallamaink szépségével tudjuk az itteni hívek szívét felmelegíteni és megerősíteni. Eleinte havonta helyeztünk ki a plébániákra plakátokat, cikkek jelentek meg a közösségről helyi lapokban. Mostanra már a plébániákon is tudják, hogy minden hónap 2. és 4. vasárnapján van Szent Liturgia a Szent György-plébánia altemplomában, amíg ez a győri szervezőlelkesség részéről tartható.

Szombathely

Oroszné Koleszár Mária: Történetünk 1990-ben kezdődött, amikor Szaplonczay György atya elkezdett Szent Liturgiát végezni a városban, az ún. Zárdatemplomban – tudtam meg a nyírségi Gávavencsellőről származó Mesteri Lászlóné Marika nénitől, aki már a kezdeteknél oszlopos tagja volt a közösségnek. Elmondta, hogy az atya akkor mintegy száz főt tudott összeírni Szombathely-Kőszeg térségében. Mindenki messziről származott: a Nyírségből, Borsodból vagy Kárpátaljáról. A közösség tagjainak nagy része mára sajnos lemorzsolódott a költözések, illetve halálozások miatt.

Jelenleg minden hónap harmadik vasárnapján van Szent Liturgia, melyeken 25-30 fő szokott részt venni. A helyszín még mindig a Zárdatemplom, hivatalos nevén Szent Norbert-templom. Jelenleg Polgári László atya jár hozzánk Győrből, akit mindig nagyon várunk. A kis csecsemőktől az idős házaspárig minden korosztály megtalálható a hívek sorában. A Szent Liturgia után kicsit elbeszélgetünk egymással, olyanok vagyunk, mint egy nagy család. Marika néni a liturgia napján délelőtt telefonon is felhívja a „feledékenyebbeket”, mert a vasárnapok sorszámát könnyű összekeverni. Jómagam csak az utóbbi pár évben csatlakoztam családommal együtt a közösséghez, amikor Szombathelyre költöztünk a fővárosból munkahelyváltás miatt. Két fiunk, Marci és Miksa alkotják a ministránszecskeit. A közösség létszáma nem túl magas, de bízunk abban, hogy ez a szám emelkedni fog. Kértük a hittantanárok segítségét további görögkatolikusok felkutatásában, a helyi római katolikus lapban is írtak rólunk, sőt honlapunk is van, ahol minden fontos információt megosztunk az olvasókkal (szombathelyigorokat.wordpress.com). Örülünk, ha a következő alkalommal e cikk hatására néhány új család is megjelenne a húsvéti Szent Liturgián, s létszámunk előbb-utóbb akkorára duzzadna, hogy saját parókusunk lenne, és nem kellene mindig egy hónapot várni a szentmisékre.

Mindenkit szeretettel várunk!

Győr

Győrben az utolsó népszámlálás szerint kb. 400 görögkatolikus él. Ebből vasárnaponként 60-80 hívünk jut el Szent Liturgiára. Legtöbbjük a város 30 km-es vonzáskörzetében lakik. A nyugdíjasok száma 10 fő alatt van, az általános iskolás és kisebb gyermekeké 45 fölött. Rendkívül fiatal a közösségünk, ennek minden előnyével és nehézségével. Nagyon kicsiny létszámú az a törzsgárda, amely minden vasárnap itt van a templomban. Gyakori a családoknál a havi egy, esetleg két vasárnapi templomba járás.

A vasárnapi liturgiák előtt az utrenye állandó részeit énekeljük. Minden ünnepnap este végzünk Szent Liturgiát. Szerdánként parakliszt, nagyböjtnben előszenteltek liturgiáját végzünk, szombaton vespernyje van. A hétköznapi szertartásokra kevesen jutnak el. Hétköznapi csak felnőtt és ifjúsági hittant tudunk tartani, mert nagyon sok a családok, a gyermekek elfoglaltsága, hétköznapi nem jutnak el sem hittanra, sem szertartásra. Ezért is kezdtünk el két éve az iskolákban hitoktatni. Ma már nyolc iskolában huszonegy hittanóránk van. Ezenkívül a parókián vasárnap a Szent Liturgia előtt és után próbáljuk oktatni a gyermekeket. Hétköznapiakon a dolgozóknak, illetve a nyugdíjasoknak van bibliaóra, a középiskolásoknak, felnőtt fiataloknak ifjúsági hittan.

A filiákban nagyon szépen fejlődik a hitélet, köszönhetően a helyben élő szervezőknek. Sopron és Szombathely lassan megérik arra, hogy önálló szervezőlelkességgé váljon. Minden vasárnap délután valamelyik filiában töltöm. Szombatonként igyekszünk családi napokat, adventi koszorúkészítést, gyertyamártást, húsvéti tojásfestést, kirándulást szervezni. Ezeknek a programoknak a lebonyolításához közösségi teremre lenne szükségünk. A parókia pincéjét szeretnénk egyfajta „pinceklubba” kialakítani. Terveink és pályázatunk már van, reméljük, sikerül a megvalósítás is. Az udvaron tervezzük egy többfunkciós rendezvényter kialakítását. Ennek is elkészültek a tervei, bízunk abban, hogy kapunk hozzá támogatást is!

Az egyházközségben lassan formálódnak a csoportok, de még sok idő, amíg önjáró, erős, imádkozó szeretetközösségekké válnak. Szépen fejlődik a liturgikus élet, van képzett kántorunk, szép templomunk. Az oltár hiányzó felszerelését most egészítjük ki ripidionokkal és kereszttel. Nagy lendületet adott a győri görögkatolikus hitéletnek a máriapócsi kegykép ittléte. Ma is érezzük jótékony hatását, és kérjük is minden héten az Istenszülő oltalmát és segítségét egyházközségünkre!

Pászka
(orosz recept)

HOZZÁVALÓK: 0,5 kg finom, jóféle túró • 150 g magas zsírtartalmú tejföl • 4 tojássárgája • 100 g cukor • 100 g vaj • 1 vaníliarúd/1 zacskó vaníliás cukor • 1 citrom reszelt héja • 75 g mazsola • 50 g kandírozott narancs (vagy más gyümölcs)

ELKÉSZÍTÉS:

A mazsolát legalább 15 percre beáztatjuk, de ha nagyon száraz, akár egy órára is lehet. A kandírozott gyümölcsöt apró kockákra vágjuk.

A túrót szitán áttörjük úgy, hogy teljesen csomómentes legyen. Szita helyett áteresztethetjük húsdarálon (kétszer), vagy széttörhetjük botturmixszal.

A cukrot a tojássárgájával habosra keverjük, és hozzáadjuk a szoba-hőmérsékletű vaját. Ha azzal is elkevertük, és dús masszát kaptunk, adjuk hozzá a tejfölt, azzal is jól elkeverjük.

Beleszórjuk a vaníliát (vagy vaníliás cukrot), majd ismét áttörjük szitán a krémet egy kis lábasba, amit gőzfürdőbe állítunk. Folyamatosan kevergetjük, amíg forni nem kezd. Ekkor levesszük a tűzről.

A masszát hűlni hagyjuk, és egy-két órára hűtőbe tesszük. Belekeverjük a mazsolát, a kandírozott gyümölcsöket és a citromhéjat. Alaposan elkeverjük.

A formát belülről kibéleljük gézzel, beleöntjük a masszát, a tetejére pedig egy kis súlyt helyezünk (pl. egy félliteres flakont vízzel töltve). Ha nincs pászkaformánk, tetszőleges formát használhatunk, pl. salátástálat. Hűtőszekrénybe tesszük három napra. A formát egy tálba állítjuk, hogy a folyadék abba csöpöghessen.

Amikor a formából kifordítjuk, az ünnepi asztalunk közepére állítjuk, a tetejébe gyertyát szúrunk.

Fordította: **Király Veronika**

Sült
báránygerinc

HOZZÁVALÓK: 1,5 kg báránygerinc • 6 dkg zsír • só • liszt • 1 kiskanál paradicsompüré

ELKÉSZÍTÉS:

A húst megsózzuk, tepsibe tesszük, az olvasztott zsírral leöntjük, időnként meglocsolva puhára sütjük. Sütési ideje kb. 35-40 perc. Ha megsült, kivesszük a tepsiből. A zsírából kevés paradicsompürével és egy kevés liszttel pecsenyelevet készítünk. Hasáburgonyával és párolt szilvával vagy vajos zöldségekkel tálaljuk. Száraz vörösbor illik hozzá.

JÓ ÉTVÁGYAT KÍVÁNUNK!

Kecskesajtos-diós célnyaló
kapros-fokhagymás öntettel

HOZZÁVALÓK: 5-6 kisebb cékla • fél citrom leve • 2 alma • néhány marék zsenge salátalevél • fél csokor petrezselyem • 2 marék dió • 1 evőkanál olívaolaj • 1 evőkanál almaecet • só, bors • 1 marék kecskesajt/feta sajt

ÖNTET: 50 ml joghurt • 50 ml majonéz • 1 gerezd fokhagyma • 1 evőkanál apróra vágott kapor

ELKÉSZÍTÉS:

A főtt céklát lereszeljük, sózzuk, borsozzuk, olajjal, ecettel leöntjük, összekeverjük a petrezselyemmel, és egy órára hűtőbe rakjuk. A diót néhány percig magas hőfokon pörköljük. A kockázott almát meglocsoljuk a citromlével. Összekeverjük az öntet hozzávalóit, majd hozzákeverjük a céklát és az almát. Rászórjuk a diót, majd a kecskesajtot.

NÉMETH CSABA

Megszállt ország, megszállt egyházak

MAGYARORSZÁG 1945. ÁPRILISI SZOVJET KATONAI MEGSZÁLLÁSA ÉVTIZEDEKEN KERESZTÜL TABUTÉMA VOLT, NEMCSAK A KÖZBESZÉDBEN, HANEM A CSALÁDOKON BELÜL IS. AZ AKKORI ESEMÉNYEKSEL KAPCSOLATBAN EGÉSZEN A RENDSZERVÁLTÁSIG KIZÁRÓLAG A HIVATALOS, KOMMUNISTA TÖRTÉNETÍRÁS NÉZŐPONTJÁT LEHETETT CSAK HANGOZTATNI, ÍGY „A DICSSÉGES, FELSZABADÍTÓ” SZOVJET HADSEREG VALÓDI TEVÉKENYSÉGÉRŐL ÉS SZEREPÉRŐL HOSSZÚ ÉVTIZEDEKIG NEM SOKAT LEHETETT TUDNI. EZ A HOSSZÚRA NYÚLT, KÉNYSZERŰ CSEND A KOLLEKTÍV EMLÉKEZET TORZULÁSÁHOZ IS VEZETETT, AMINEK A HATÁSAI EGÉSZEN NAPJAINKIG ÉREZHETŐEK. MINDÖSSZE AZ UTÓBBI NÉHÁNY ÉVBEN, TÖBB MINT HÚSZ ÉVVEL A RENDSZERVÁLTÁS UTÁN KEZDŐDÖTT CSAK MEG A TÖRTÉNEK VALAMIFÉLE TÁGABB KÖRŰ KIBESZÉLÉSE, FELDOLOGOZÁSA.

Ebben a kérdésben a történelemtudomány lemaradása is jelentős. Egyrészt azért, mert 1990 után a kutatók figyelmé elsősorban más, addig elhallgatott témák (mint például 1956) felé irányult. Másrészt jelentős gyakorlati problémát jelentett, és jelent mind a mai napig a korszakból származó írott források csekély mennyisége. Erre a problémára reflektál a 2015-ben megjelent „Törvényes” megszállás. Szovjet csapatok Magyarországon 1944–1947 című forráskötet (szerkesztette: L. Balogh Béni), amelynek forrásanyagát a Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltára, valamint további húsz megyei levéltár munkatársai gyűjtötték és válogatták össze. A terjedelmes (567 oldalas) könyv egy klasszikus dokumentumkötet, amely valójában a források közlésén túl, de azok felhasználásával, az időszak egészének történetét igyekszik bemutatni. Bár ezt, a már említett korlátok miatt természetesen nem tudja teljeskörűen elvégezni, mindenképpen hasznos és jó lépés múltunk ezen fejezetének alaposabb megismerése és tudományos feldolgozása felé.

1945

A kötetben közölt dokumentumok Magyarország minden szegletéből tudósítanak politikusok, katonák, közemberek, valamint az egyházak életéből. Olvashatunk jelentéseket, kérvényeket, jegyzőkönyveket, leveleket, panaszokat, kis és nagy ügyekben egyaránt. Ami a közös mindegyikben, az a veszteség, fenyegetettség, bizonytalanság, a hiány és a tragédia. Nem volt ez másképp az egyházi közösségek esetében sem. Az alábbiakban ezekből közlünk rövid szemelvényeket.

Az egyházak a „törvényes” megszállás idején

Bár Budapest ostroma után a katolikus templomok azonnal kinyitották kapuikat, még ezekben a napokban is, a megszállás során sokan veszítették életüket. Marcell Mihály pesti érseki biztos Serédi Jusztinián bíboros-hercegprímásnak küldött jelentésében (1945. március 27.) számol be Hummel Kornél hitoktató haláláról, aki „az Ajtosi Dürer sori vakok intézetében a leányok érintetlenségének védelmében orosz puskaölyöktől találva halt meg”. A biztos említést tesz a Hermina úton meggyalázott, kifosztott apácákról is. A túlélők sorsa sem könnyű, mint írja: „máról holnapra koldusok lettünk. Sok pap éhezik és a népkonyhán étkezik.”

A vidéki városokban is hasonló volt a helyzet. „Jártam a bunkereket, óvóhelyeket, vigasztaltam, bátorítottam a csüggedt embereket, segítettem, ahol tudtam – írta 1945. július 23-án Raáb Alajos balassagyarmati plébános –, nagybetegeket láttam el, sőt, kereszteltem és temettem is, mert a sűrű aknavetések és gránátűz miatt az emberek a plébániatemplomba elmenni sem nem mertek, sem nem tudtak. Gyóntattam, áldoztattam lakáson is. Három hónapig még ostyát is sütöttem többedmagammal a plébániatemplomnak is.” Raáb beszámolója rámutat az orosz lélek kettősségére is, a szovjetek közül ugyanis sokan tisztelték a papokat: „Még a vad kozákok is. [Szemtől] szemben csak az ezüstórámat vették el. A többi holmimat csak akkor, amikor nem láttam.” Az egyik orosz tiszt a karácsonyi ünnepek során több alkalommal eljárt a kápolnába zenét és az éneket hallgatni. Ahogy a plébánosnak mondta egy alkalommal: „Milyen jó is lehet, ha valaki igazán hinni tud és élni a vallása szerint. [...] Én nem járok annyit otthon a templomba, de azért jó szívem van”, majd hozzátette: „Nem akarom a háborút.” A katona egyébként két vödör petróleumot is ajándékozott a kápolnának, hogy legyen mivel világítani.

Csak kevés helyen volt azonban ilyen zavartalan a helyzet. Ahogy Drahos János esztergomi káptalani helytartó a Vallás- és Közoktatásügyi Minisztérium számára írt levelében (1945. szeptember 22.) olvashatjuk, Márianosztrán az oroszok lefoglalták a plébánia egész épületét, ráadásul betiltották még a harangozást is, mondván, hogy „a harangszó zavarja a betegek és az orvosok nyugalmát”. Mint írja: „be akarták szüntetni az istentisztelet tartását is, de hosszas tárgyalásaimra annyit engedélyeztek, hogy naponta 7-8-ig mehetünk a templomba, olyképpen, hogy az egyik utca sarkán kell gyülekeznünk és együttesen kell indulnunk, és [a] szentmise végeztével együttesen kell elhagynunk a templomot. Napközben senki sem mehet a templomba.”

Lágerek – szovjet módra

Közismert a mód, ahogy a szovjetek az utcán, válogatás nélkül fogdosták össze „egy kis munkára” az ártatlan, civil embereket. A szovjet megszállás így még azoknak is csak újabb szenvedést hozott, akik talán a legjobban várták a németek elűzését. 1945. március 6-án Bányász Gyula az alábbiakat írta a Pesti Izraelita Hitközség elnökségének: „Ezen foglyok között Cegléden tudomásom szerint kb. 600-650 zsidó vallású vagy származású egyén is van, kikre igazán nem fogható az, hogy az egyesült (orosz, angol-amerikai) nemzetek ellenségei lennének, ellenkezőleg, csak azért bujkáltak a németek és vazallusai, a nyilasok elől, hogy életüket a felszabadítás utánra átmenthesék. Most mégis a foglytáborokban sínylődek testileg és lelkileg, teljesen ártatlanul.” Ekkor már két hónapja a táborban volt Bányász Gyula két fia is. Kérte, hogy a hitközség járjon közben a szovjet katonai parancsnokságnál az ügyükben. Hogy végül mi lett velük, az természetesen a kötetből nem derül ki, de sejthető.

Hasonló esetről számol be Kálmán Sándor hajdúböszörményi református lelképásztor levele is (1945. július 2-án), melyet Teleki Géza vallás- és közoktatásügyi miniszternek címzett. Eszerint mintegy tucatnyi diakónus, tanító és tanuló elhurcolása mellett további kétszáz ártatlan személyt raboltak el a szovjetek. „Bent van a teljes névsoruk a Külügyminisztériumban, politikai igazolással együtt, semmi

válasz.” Civil emberekként, munka mellől ragadták el őket 1944. október 30-án „pár órai vagy napi robot” ürügyén. November 19-én szállították el őket vasúton, azóta nincs hír róluk: „Hol vannak azok a nyomorult, megrokkant, 50-60 év körüli napszámos, iparos, gazdálkodó férfiak és a fiatalabbak? Irtózatossá ezért lakosságunk körében a felháborodás. Megértik azokat, akik harcoló katonák voltak, és most hadifogolyként távol vannak. Megértik azokat, akiket politikai múltjuk miatt vagy német származásukért elszállították. De nem tudja megérteni a nép, hogy a Szabók, Nagyok, Kisek, akik soha nem politizáltak, nyilas vagy fasiszta tevékenységben részt nem vettek, több mint 8 hónapja egyetlen életjel nélkül miért is ragadtattak el családjuk és gyermekeik köréből, munkájuk színhelyéről ebben az igazságon felépülő újabb világban.” Teleki Géza a válaszlevelében azt írta, a hasonló ügyek a Külügyminisztérium munkatársainak hatáskörébe tartoznak, akik szintén csak a Szövetséges Ellenőrző Bizottsághoz (SZEB) tudnak fordulni. Addig is kérte a lelképásztort, hogy készítsenek pontos listát az elvittekről. A békeszerződésig azonban választ nem remélhetnek: „Felkérem ezért Nagytitiszteletű Urat, intse gyülekezetének tagjait erejéhez mérten türelemre, iparkodjék velük megértetni, hogy a személyek elszállítása Magyarország veszített háborújának következménye.”

A tehetetlen hercegprímás

Mindszenty József, aki 1945 áprilisában szabadult a német fogságból, október 18-án, mint frissen beiktatott esztergomi érsek, az Alvary Federick Gascoigne angol követnek küldött levelében újabb incidensekről számolt be. A jelentés szerint Devecserben részeg orosz tisztek negyvennyolc síremléket és kriptát döntöttek össze, a főtéren található emlékművet pedig lerombolták. Később fényes nappal kifosztottak egy házaspárt, az asszonyt tarkón lötték, a férjnek ezt követően sikerült elmenekülnie: „Láttam azt az orosz teherautót tele embervérrel, amelyen két orosz tiszt és az orosz sofőr részegen haladtak.” A kocsi felborult, a tisztek meghaltak. Ajkán a a szovjet katonák „osztottak a nőkön a plébánia felszen-

telt épületében”. Amikor pedig zalaegerszegi diákok egy politikai gyűlésen „Éljen a győztes amerikai hadsereg!” feliratú tábla alatt vonultak, kitepték a kezükből, mondván: „ide nem jön vissza a reakció.” Mindszenty a közelgő választások tisztaságával kapcsolatban is az aggályait fejezte ki a követnek.

A dokumentumok tanúsága szerint egyébként a hercegprímás igen aktívan tartotta a kapcsolatot az ország vezetőivel is, folyamatosan felhívta a figyelmüket a – nem csak a római katolikus – személyeket ért atrocitásokra. Dálnoki Miklós Béla miniszterelnök mellett Gyöngyösi János külügyminiszternek is rendszeresen jelentett ezekről az esetekről, igyekezett közbenjárni az áldozatok érdekében. Az 1946. január 19-én kelt levelében például arról a Vencsellő alföldi községből elrabolt kétszázhetven polgári személyről tesz említést, akiket azért hurcoltak el, hogy ukrainja szénbányákban dolgozzanak. A családtagok értesülései alapján addigra a rossz körülmények miatt már meg is haltak harmincan. A válaszlevelben Gyöngyösi biztosította Mindszentyt, hogy megpróbál közbenjárni a SZEB-nél. A tényleges hatalma és az eszközei azonban korlátozottak voltak.

Ezt a hercegprímás is jól tudhatta, valószínű, hogy emiatt tartott szoros kapcsolatot a nyugati diplomatákkal. Természetesen folyamatosan tájékoztatta a helyzetről XII. Piusz pápát is. 1946. február 4-én arról számolt be Őszentiségének, hogy Magyarországon egyre több az orosz katona, immár a nyugatról visszaáramló alakulatok miatt is. Mint írja, az országban „növekszik a nyomorúság, a nélkülözés és az éhezés”. A megszállók erőszakkal követelik a nagyobb mértékű ellátást. „A közügyek is tovább romlanak. Előkészítik most az államkormányzat megváltoztatását, az 1000 éves királyságot köztársasággá akarják formálni.”

Mindszenty jól látta a közelgő jövőt, és mivel minden erejével igyekezett is tenni ellene, nem csoda, hogy hamarosan újra börtönbe került – ezúttal nem német, hanem orosz fogságba. Csakúgy, mint a civil áldozatok, csakúgy, mint Magyarország.

„Törvényes” megszállás. Szovjet csapatok Magyarországon 1944–1947 között.

Szerkesztette: L. Balogh Béni.

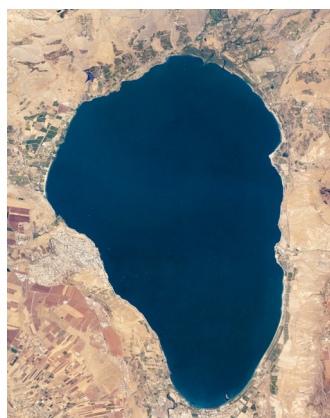
Magyar Nemzeti Levéltár, Budapest, 2015.

IVANCSÓ BAZIL

A Szentföld érdekességei III.

A Genezáreti-tó

AZ EVANGÉLIUMOKBAN GYAKRAN OLVASHATUNK A GENEZÁRETI-TÓRÓL, MELY JÉZUS FÖLDI ÉLETÉBEN ÉS NYILVÁNOS MŰKÖDÉSÉBEN IS FONTOS SZEREPET JÁT-SZOTT: SZÁMTALAN CSODÁJA KÖTŐDIK A TÓHOZ VAGY KÖRNYÉKÉHEZ. AZT AZONBAN CSAK KEVESEN TUDJÁK, HOGY EGYÉB OKOK MIATT IS FÖLDÜNK EGYIK LEGÉR-DEKESEBB TAVA.

A Föld legalacsonyabban fekvő édesvízű tava, 209 méterrel a tengerszint alatt. (Ennél mélyebben már csak a Holt-tenger fekszik – mint abszolút rekordtartó, 420 méterrel a tengerszint alatt, de az már nem édesvízű tó.)

A Szír-Jordán-árok az afrikai és az arábiai kőzetlemezek távolodásával alakult ki egykor, ezért a környéken gyakoriak voltak a földrengések, és aktív vulkáni tevékenység is jellemző volt a múltban. Erről a tó környékén magmás kőzetek tömegei (pl. bazalt) tanúskodnak. A kontinensek – ha nagyon lassan is – ma is mozognak, ami azt jelenti, hogy ha tovább távolodna egymástól az említett két kőzetlemez, s így dél felől betörne a mélyföldre a Vörös-tenger, akkor a Holt-tenger, a Genezáreti-tó és települések egész sora kerülne víz alá mindörökre.

Jézus korában a Jordán még három tavat táplált: a Hula-tavat (mely mára sajnos teljesen kiszáradt, 61 méterrel volt a tengerszint fölött), a Genezáreti-tavat (–209 m) s végül a Holt-tengert (–420 m). A Hula-tó és a Genezáreti-tó közötti távolság mindössze 17,3 km, a szintkülönbség azonban 270 méter, ezért itt igencsak „siet” a Jordán.

Fő táplálója a Jordán folyó, ám tőfenéki források is beleömlenek, ráadásul ezek sós források. Korunk mezőgazdasági termelése miatt az elmúlt évtizedekben sok vizet vettek ki a tóból öntözési célokra. A Jordán édesvize azonban egyensúlyt tartott fenn, mely könnyen megbillenhet, és a tó hosszú időre vagy végleg sóssá válhat, ha túl sok vizet vesznek ki. Ezt felismerve egyre kevesebb vizet szivattyúznak belőle, és törekednek a vízszint teljes helyreállítására.

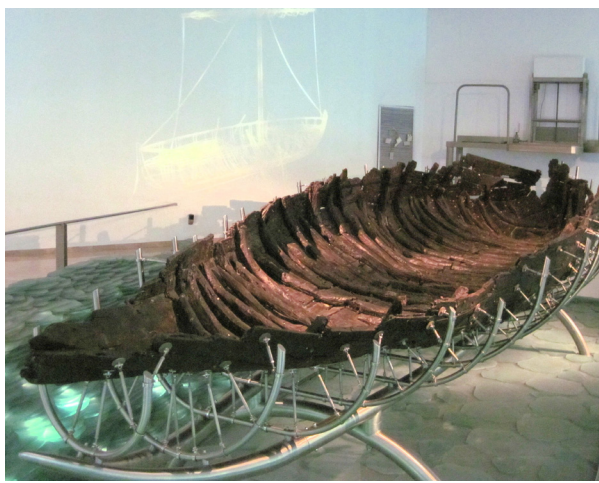
A Genezáreti-tónak több neve is van. Héber neve, a Kinneret a kinner ('hárfa') szóból eredhet, utalva a tó alakjára. A János-evangélium Tiberiás tava néven említi, ezt a partján fekvő, rómaiak által alapított pogány városról, Tiberiásról kapta, melyet Tiberius római császárról neveztek el. Szent Máté, Márk és Lukács evangélisták Genezáreti-tó néven [Mt 14,34; Mk 6,53; Lk 5,1] emlegetik a tó nyugati oldalán fekvő termékeny síkságról, azonban gyakrabban nevezik Galileai-tengernek, ami abszolút helytelen, hiszen csak egy kicsi (de szeszélyes) tó, mérete a mi Velencei- és Fertő tavunk közötti: hosszúsága 21 km, legnagyobb szélessége 13 km, kerülete 53 km, vízfelszíne 166 km², legnagyobb mélysége 43 m, vízmenyisége kb. 4 km³.

Azért szeszélyes, mert – mivel hegyek között van – bármiféle előjel nélkül és teljesen váratlanul érkehetnek viharok, ilyenkor életveszélyes a tó vizén hajózni. Jézus egykor épp egy ilyen vihart csendesített el [Mt 8,23–27; Mk 4,35–41; Lk 8,22–25].

A tó története az őskorra is visszanyúlik. A tó déli végében, a víz alatt találták meg 1989-ben az eddig ismert legrégebbi emberi kunyhókat. Lakói vadászó-gyűjtögető ősemberek lehettek.

Archeológusok 1986-ban találtak egy 8 m hosszú, 2,5 m széles, Jézus korabeli csónakot, amit elneveztek Jézus csónakjának. (Valójában nem tudjuk, hogy hajózott-e benne Jézus, de az ő korából származhat.)

A tó oly bőven van tele halakkal, hogy Josephus Flavius szerint az ő idejében 230 halászhajó járta a tavat. További érdekesség, hogy csupán három halfaj él a tóban. Az egyiket Szent Péter halának is nevezik a helyiek, és a tóparti vendéglőkben sütve, salátával és sült krumplival rendelhető. Az egyik fajta halat az 1990-es évek szárazságai óta nem látták, vélhetően kipusztult; ennek oka pedig egyértelműen az elmúlt évtizedek vízszintcsökkenése és az ennek következtében fellépő némileg sósabb válás. (Ilyen érzékeny a természet egyensúlya, és az ember ilyen visszafordíthatatlan károkat – fajok kihalását – tudja okozni.)

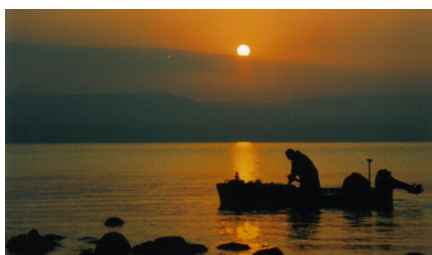

Legalább öt tanítvány a tó környékéről származott: András és Simon-Péter, a halász testvérpár, valamint Fülöp (ők hárman Betszaidából, [vö. Jn 1,44]), továbbá Jakab és János (lakóhelyüket nem tudjuk biztosan; nem kizárt, hogy szintén Betsaida). Bár velük együtt van szó Bertalan-Natánael meghívásáról is, ő azonban Kánából származott [vö. Jn 21,2].

Jézus számtalan csodája kötődik a tóhoz vagy környékéhez. Szent Máté és Márk evangéliuma szerint innen hívta el követésére Simon-Péter, András, Jakab és János apostolait [Mt 4,18–22; Mk 1,16–20]. A tavon történt az első csodálatos halfogás, mely Péter meghívása utáni megerősítése volt [Lk 5,1–11]. Itt történt az említett vihar lecsendesítése, majd átérve a túlsó partra, a gadarai ördögtől megszállott emberből az egész légiónyi ördög kiűzése [Mt 8,28–34; Mk 5,1–20; Lk 8,26–39]. Onnan ismét az előbbi partra hajózva vissza, Máté szerint, egy bénát gyógyított meg [Mt 9,1–8], Márk és Lukács szerint egy 18 éve beteg asszony vérzését szüntette meg, és Jairus lányát támasztotta fel [Mk 5,21–43; Lk 8,40–56]. Máté és Márk szerint a magvető példabeszédét egy tavon lévő halászbárkából mondta el Jézus a tömegnek [Mt 13,1–9; Mk 4,1–9]. (Lukácsnál is megtalálható a példabeszéd, de ő nem írja, hogy ez egy bárkából hangzott el.) A Genezáreti-tavon történt éjnek idején Jézus vízén járása is [Mt 14,22–34; Mk 6,45–53; Jn 6,16–21]. A hegyi beszédet Jézus az egyik, tóra néző hegyen mondta el [Mt 5,1–7,29]. De a közelben volt

az első [Mt 14,13–21; Mk 6,32–44; Lk 9,10–17; Jn 6,1–5] és a második kenyérszaporítás is [Mt 15,29–39; Mk 8,1–10]. Az első csodálatos kenyérszaporítás emlékét egy római katolikus és egy ortodox templom hirdeti ma is Tabgha faluban. Jézus a tóparton, Dekapolisz területén nyitotta meg egy süket ember füleit [Mk 7,31–37]. Egy alkalommal a farizeusok jelet kértek Jézustól, bizonyosságul arra, hogy ő a megígért

Messias. Jézus nem adott nekik jelet, hanem bárkába szállva otthagya őket, és áthajózott a tavon [Mt 16,1–5; Mk 8,11–13]. Az utolsó csoda, ami a tavon történt, a második csodálatos halfogás Jézus feltámadása után [Jn 21,1–14]. Szép templom áll ma azon a helyen, ahol a halfogás után partot értek, ettek, s közben Péter háromszor vallotta meg, hogy szereti Jézust [Jn 21,15–19].

A keresztény zarándokokat ma is egy 64 kilométeres Jézus-ösvény várja a tó körül, amelyet bejárva minden emléket meg lehet tekinteni, mely a tó körül fellelhető.

Napjainkban jelentős rendezvény a tavat átúszó verseny, mely a mi Balaton-átúszásunkhoz hasonló. Ezt minden év szeptemberében rendezik, amikor már nem a legtikkasztóbb a nyári forróság.

A tó környékének földje igen termékeny. A mezőgazdaság fő termékei a banán, datolya, mangó, szőlő és az olajbogyó.

A tó keleti partján kezdődő Golán-fennsík 1967 óta izraeli megszállás alatt áll, amely komoly feszültséget okoz Izrael és Szíria kapcsolatában. Ennek történetét politikai indíttatás és állásfoglalás nélkül közöljük, pusztán a tényekre szorítkozva. 1967-ben az izraeli csapatok azzal az önvédelmi indokkal szállták meg a területet, hogy a fennsíkről Szíria könnyen bombázható a lényegesen mélyebb fekvésű izraeli területeket; azonban mindez akkor történt, amikor Szíria is vízkivételt kezdett fontolgatni a Genezáreti-tóból. 1973-ban Szíria visszafoglalta a terület egy részét és a székhelynek számító Konajtira várost, de Izrael 1981-ben ismét elfoglalta. A szír lakosság nagy része elmenekült, helyüket zsidók foglalták el, emellett számos új települést alapítottak. Az ENSZ máig sem ismerje el a Golán-fennsík elvételét, és Izrael régi határait fogadja el, felszólítva Izraelt, hogy a Biztonsági Tanács 242. és 338. pontja alapján vonja ki csapatait, és adja vissza a területet Szíriának. Szíria máig sem mondott le a fennsíkről, de az utóbbi években az Iszlám Állam elleni harc és a polgárháború okozott sokkal nagyobb problémát és szenvedést a békés szír lakosságnak.

Az átlagember talán nem is hinné, hogy ennyire mindenről nevezetes Galilea tava. Sokan zarándoklat keretében jutnak el a tóhoz; ahhoz viszont kevés egy ott töltött nap, hogy mindent alaposan megismerhessenek a tóról, és rohanás nélkül járják és imádkozzák végig a jézusi emlékeket. Ezért volna érdemes minden zarándoklat keretében több napot rászánni a környékre, hogy valódi zarándok, és ne csak rohanó turista váljon az idelátogatóból.

TERDIK SZILVESZTER

Révész György

festőművész

(1821–1875)

19. SZÁZADI GÖRÖGKATOLIKUS FESTŐINK KÖZÜL RÉVÉSZ GYÖRGY NEVE KEVESEKNEK CSENG ISMERŐSEN. ELFELEDETTSÉGE EGYRÉSzt ANNAK KÖSZÖNHETŐ, HOGY A KORSZAK MŰVÉSZETÉVEL FOGLALKOZÓ SZAKIRODALOMBAN EGY-KÉT TÖMÖR MONDATON KÍVÜL KEVÉS SZÓ ESİK RÓLA, MÁSRÉSzt A TEMPLOMAINK SZÁMÁRA KÉSZÜLT MŰALKOTÁSAINAK JAVA ELPUSZTULT, VAGY HA MÉGIS FENNMARADT VALAMI, AZ ALKOTÓ SZEMÉLYÉNEK EMLÉKE MÁRA ELHOMÁLYOSULT. MOST EGY FOLYAMATBAN LÉVŐ KUTATÁS EREDMÉNYEIBŐL VÁZOLOM FEL RÖVIDEN, HOGY MIT IS LEHET TUDNI RÉVÉSZ MUNKÁSSÁGÁRÓL.

1. kép

Egyesek szerint Ungváron született, azonban a Vasárnapi Ujságban halála évében megjelent rövid emlékező cikk szerint a szegény családból származó gyermek tehetségére timári parókusa figyelt fel, ami alapján arra következtethetünk, hogy gyermekkorát a Tisza-parti faluban töltötte, de az is lehet, hogy ott született. A parókus ajánlására Popovics Bazil munkácsi püspök (1837–1864) karolta fel a fiatal fiút. A rövid nekrológ a püspökön kívül Bernáth Zsigmond (1790–1881) országgyűlési képviselőt, főispánt említi még, mint a festő pártfogóját. Támogatásuknak köszönhető, hogy 1843-ban, huszonkét évesen be tudott iratkozni a bécsi képzőművészeti akadémiára. Hazatérte után öntudatosan csak „academiai képvisőnek” titulálta magát.

Bécsi tanulmányairól nem sokat tudunk, talán ekkoriban jutott el Itáliába is, amiről a már idézett nekrológ emlékezik meg. Úgy tűnik, hogy Révész csupán egy évet maradt Bécsben, ugyanis levéltári adatok szerint 1844 szeptemberében a munkácsi püspök jóváhagyásával már az Ung vármegyei Rákó ikonosztázionjának festésére szerződött. A következő két évben az oroszkomoróci és a pászikai ikonosztázionok festésével kapcsolatban is felmerül a neve.

Révész Bécs után valószínűleg Ungváron telepedett le, legalábbis a levéltári források alapján ez sejthető. Feltehetően abban reménykedett, hogy a püspöktől megbízásokat kap, s idővel kinevezik az ekkoriban már betegeskedő Mankovics Mihály (1785–1853) egyházmegyei festő posztjára.

Ebből az időszakból a bodrogszerdahelyi ikonosztázionra festett képei maradtak fenn eredeti helyükön (1. kép). Az ikonosztázion állványzatát, díszítettségét még 1842-ben faragta Molnár Demeter, feltehetően ezek után csak az üres fatáblák „díszítették” az együtttest. A helyi parókus 1846. június 17-én kelt levelében arra kérte a püspököt, hogy ajánljon mestert a képek megfestésére. Popovics Révést ajánlhatta, mert a parókia irattárában fennmaradt számadáskönyv bejegyzései szerint – amelyek segítségével az egész munka menete jól nyomon követhető – augusztus 20-án „Révész György Unghvári képírónak Iconostás festéséért előlegesen” 125 rajnai forintot adtak. Szeptember 9-én „Unghvárra képíróhoz képekkel menesztett harangozó részére úti költség” címén 30, majd pontosan egy hónappal később az „Iconosztázról képek leszedésekor asztalosnak, 's három segítő kovácsnak áldomásért” 28 krajcárt fizettek. Valószínűleg arról van szó, hogy a képeknek szánt üres fatáblákat ekkor szerelték le és szállították a festőhöz. A harangozó először a könnyen leszedhető, alsó táb-

lákat vihette el. Egy év múlva, 1847. december 13-án a „Pictornak” még 250 rajnai forintot adtak. A festő már korábban meghozhatta kész műveit, mivel december 2-án, a „Pictor eljövetelkor, képek elhozatalával” újabb áldomást ittak: az ekkor elfogyasztott 2 icce bor és „egy

meszely pályinka” összesen 58 krajcárjába került. Az 1847-es kiadások összesítéséből kiderül, hogy ezen felül adtak még neki 179 forintot is két részletben.

A bodrogszerdahelyi ikonosztáz a Munkácsi Egyházmegyében megszokott formát követi: a négy alapkép és a díszes királyi ajtó felett az ünnepek, majd az apostolok, végül a próféták sora következik, az oromzatot a keresztrefeszítés csoportja koronázza. Révész a korszak ízlésének megfelelően a bécsi és itáliai útja során megismert reneszánsz és barokk vallásos témájú festészet főműveit tekintette követendő mintának. Képein hangsúlyosak és szépen kidolgozottak a tájrészletek, színhasználata harmonikus. A Szent Miklós-kép tradicionálisnak mondható (2. kép), érdekes azonban a Mennybemenetelt ábrázoló tábla, amelyen az égbe emelkedő Krisztus alatt eltörpülve, madárperspektívából látszik az apostolok csoportja (3. kép). Kedves részlet még a királyi ajtón festőként ábrázolt Szent Lukács-kompozíció (4. kép).

5. kép

6. kép

Révész stílusa azonban nem tetszett mindenkinek. 1847. április 21-én a püspöknek írt levelében nehezményezi, hogy a rákóiak kérésére a káptalan szakértőkkel akarja megvizsgáltatni ottani munkáját, mert valami hiányosságot észleltek. Ennek kapcsán kéri a püspöktől: legyenek tekintettel arra, hogy a festőnek saját kora ízlése szerint kell dolgoznia.

Ebben az évben dolgozott Popovics püspök megbízásából az ungvári püspöki kápolnában is, a kész képekért járó honoráriumot 1847 februárjában vette fel, egy hónap múlva a falak festéséhez is hozzáfogott. Ez a kápolna a székesegyház északi sekrestyéje feletti oratóriummal lehet azonos, Révész munkáiból ma már nincs ott semmi.

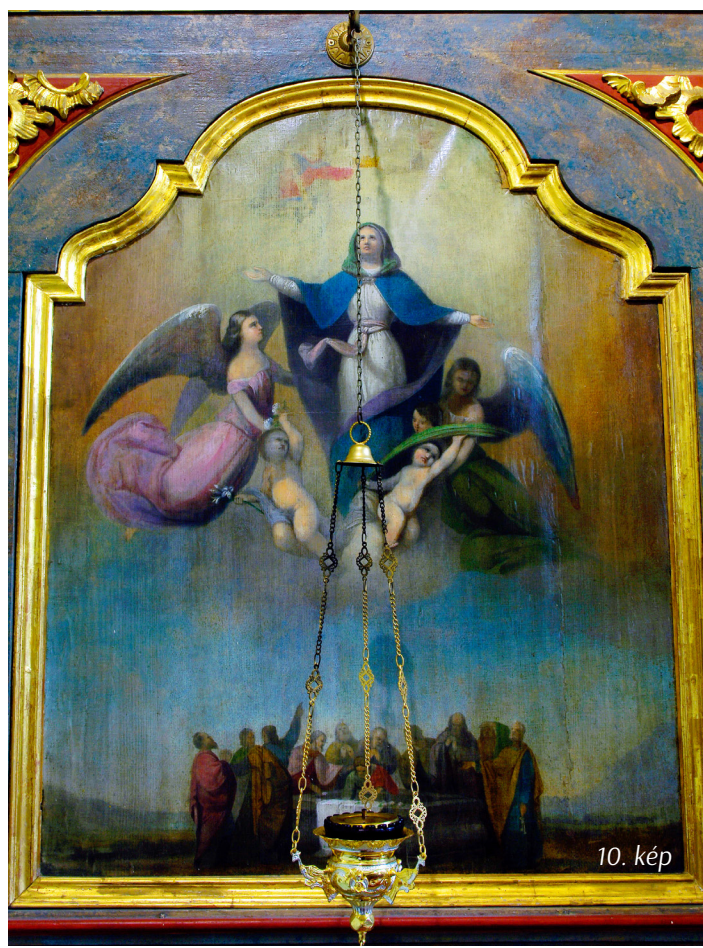
Ezekben az években festhette az alsóhrabóci templom ikonosztázát is, amelynek képei nagyon sok formai egyezést mutatnak a bodrogszerdahelyi táblákkal. Az alsóhrabóci képállvány a 20. század második felében a nagymihályi múzeum gyűjteményébe került, ahol restaurálása jelenleg folyik.

Révész aktív szerepet vállalt az 1848-49-es szabadságharcban is. Erről keveset tudunk, a számonkérés megúsásáról viszont a Művészet hasábjain Kacziány Ödön (1852–1933) festő jegyzett fel anekdotikus történeteket, amelyeket 1869-ben Münchenben hallott, ahol személyesen is találkozott Révésszel:

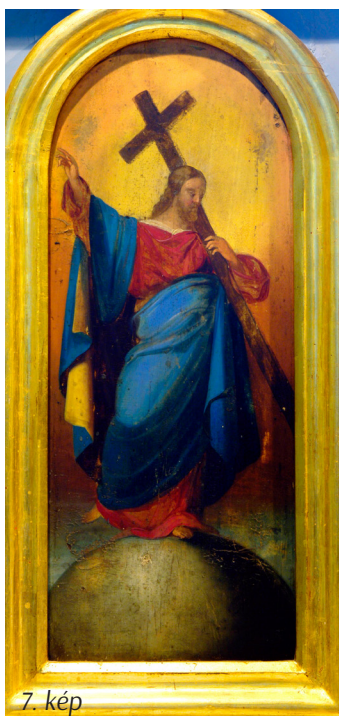
„A Münchenben élő magyar festőművészek közt, mint igen eredeti tősgyökeres öreg piktör nagy kedveltségnek örvendett Révész György. Mi Gyurka bácsinak hívtuk. Kedélyes szíves öreg úr volt, a kassai Klimkovics piktornak jó pajtása s a Piloty-iskolának lelkes tisztelője. Sokszor meghívott minket estére sült szalonárra, a sört felváltva hozattuk, ilyenkor igen élénken mesélt negyvennyolcra s nagyokat húzva a sörből kesergett a világosi fegyvertételén. Ő negyvennyolcban kapitány volt s Világos után tovább piktorkodott. Visszament Kassára s hogy mint volt honvéd ment legyen az üldöztetéstől, fufangos bácsi módjára, a zsandár-kaszárnyában bérelt hónapos szobát. Itt nyugodtan festegette a bús hazafiak meg a zsandártisztek arcképeit. Mikor aztán elmúlt a vészterhes idő, megmondhatta szállásadó gazdájának a zsandárkapitánynak, csodálkozó kérdésére, hogy igenis, ő az a sokat kurrentált Révész György, a volt honvéd-kapitány.”

Valószínűleg '48-as szereplésének köszönhető, hogy Mankovics halála után nem nyerhette el az egyházmegyei festő címet. Később rendszeresen szerepelt a pesti Műegylet kiállításain, közben kapott egyházi megrendeléseket is. 1859-ben a bácsaranyosi ikonosztázion festésére nyert engedélyt a munkácsi püspöktől, de hogy mennyi idő alatt és mennyiért dolgozott itt, egyelőre nem ismert, mert az egyházközség számadáskönyvei éppen ezekből az évekből hiányoznak.

Sátoraljaújhelyen 1862-ben a görögkatolikus templom főoltárára festette meg a Szentháromságot (a három isteni személyt külön mezőben) (7–9. kép). Az oltárasztal előlapján Noé áldozatát helyezte el (6. kép), ekkor kifestette a szentély falait is, ami mára elpusztult. Az oltár faragását Kassán készítette Klimkovics Flóris, a munkát 1863-ban fejezték be. Az ikonosztázionba negyedik alapképként Szűz Mária mennybevitelét festette meg (10–11. kép).

10. kép

7. kép

8. kép

9. kép

Révész dolgozott Hajdúdorogon is, a főoltár számára egy Utolsó vacsorát alkotott (5. kép). A kiegyezés után egy évvel, 1868-ban azzal bízták meg, hogy a karzat fölötti boltozatra fesse meg a Szent István lerombolva a bálványokat című kompozíciót (12. kép). A téma ikonográfájának gyökerei még a barokkba nyúlnak vissza, de Révész jó barátja, Klimkovics Ferenc (1825–1890) is több ilyen témájú festményt alkotott, amelyeket Révész jól ismerhetett.

Az 1930-as években lemeszelt hajdúdorogi falkép középtengelyében egy monumentális kereszt állt, melynek egyik oldalán jobbjával a kereszt felé mutató Szent István, a sógora, II. Henrik német császár és más előkelők voltak. Közvetlenül a kereszt körül bizánci ruhás püspökök alkottak koszorút, a királlyal szemben magyar nemesek csoportja bontakozott ki. A falkép szélein a kereszt irányába térdet hajtó, megtérő magyarok keretítették a kompozíciót.

A festmény egyértelművé akarta tenni, hogy Szent István korában a magyarok között a bizánci térítők is jelen voltak.

Érdekes egybeesés, hogy a festmény készítésének évében, pontosan 1868. április 16-án, első alkalommal gyűltek össze a görögkatolikus magyarok képviselői „egyetemes gyűlésre” a város templomában. Farkas Lajos városi hadnagy, szintén ’48-as honvéd szervezte az eseményt, hogy a magyar liturgikus nyelv engedélyezését sürgessék az illetékes egyházi és állami szerveknél. Ekkor valószínűleg még nem volt kész Révész műve, mivel Farkas Lajos nem utal rá. A hajdúdorogi falkép jelentősége abban áll, hogy ez volt az első monumentális, magyar és görögkatolikus Szent István-ábrázolás.

11. kép

12. kép

Révész ezekben az években Münchenben is élt és dolgozott. 1874-ben két képet ajándékozott a kassai Felső-magyarországi Múzeumnak. Utolsó éveiben már Sátoraljaújhelyben is feltűnik, ahol öccse, Révész András és családja élt. A gyászjelentése szerint 1875. augusztus 10-én reggeli 11 órakor hunyt el, az anyakönyvi bejegyzésből tudható, hogy nem Újhelyben, hanem Balsán. „A boldogultnak hült tetemeit” két nappal később, délután 4 órakor helyezték örök nyugalomra a sátoraljaújhelyi görögkatolikus temetőben.

Hívőként érdekes a csodán elgondolkodni. A csodákat gyerekkoromban Biblia korabeli eseményeknek gondoltam, amelyekre csak Isten Fia képes, majd amikor hallottam a Szűzanya-jelenésekről vagy a szentek testén megjelenő stigmákról, még akkor is úgy könyveltem el magamban, hogy a csoda bizonyosan nem napjainkban előforduló jelenség. Nem olyasvalami, ami

„Az ember nem tud csodát tenni.
A csodák nem ott történnek, ahol
valamit ki akarnak kényszeríteni.
Csodák ott történnek, ahol az ember várni tud.
Ahol valaminek valóban növekednie kell,
annak türelmes várakozásra van szüksége.”
(Anselm Grün)

Csodák a mennyből

(Miracles from Heaven)

bármikor, bárhol megtörténhet, akár tegnap, ma vagy holnap. Bizonyossággal hittem ugyan, hogy történtek racionálisan nem magyarázható jelenségek, amelyek a hitből és az isteni kegyelemből fakadnak, de mindig úgy képzeltem, hogy a mi rohanó világunknak, amely elfordult az Istentől, ezek már nem lehetnek részei. Napjaink habzsoló, túlfűtött, mohó, kapzsi és materiális világához az én elképzelésemben nem „illett” a csoda, hisz a 21. század embere mindenre keres és talál magyarázatot. Gondolkodása középpontjában nem az Isten, hanem önmaga áll. Ilyen „lelki” sivatagos terepen hogy nyílhatnának olyan „hit” virágok, mint egy csoda?

De mégis. A csoda él és élni akar. És rajta keresztül a Jóisten mutatja meg újra és újra magát a „hitben” vak világunknak. Szinte a szemünket szűrjük ki a „természetfeletti” jelenségek, a világ mégsem ébred tudatára a tamásos állapotból. Bénultak vagyunk a napok sokféleségében és a mindennapos, hétköznapi gondjaink erdejében. Hallunk ugyan ezt-azt, de nem rendülünk meg, és nem kerekedünk fel, mert az információhalomból ezek az események végtelenül kis szeletei a világnak. Sok esetben el sem érik az ingerküszöbünket, arról nem beszélve, hogy a média sem enged teret a vallásos szempontból fontos híreknek. Az ukrainai háború kezdetekor egy csatorna sem arról számolt be, hogy tömegesen könnyezni kezdtek az ikonok Oroszország- és Ukrajna-szerte, hanem csakis a háború legfrissebb fejleményeit ecsetelték.

Jézus rengeteg csodát tett, sőt sok esetben a követőihez a csodatettei révén került közel, azzal „fogta meg” őket. Amikor az Ő csodateteleire gondolunk, a keresztre feszítés még kegyetlenebbnek hat, hiszen voltak, akik maguk is szemtanúi voltak ezeknek a történeteknek, mégis keresztre küldték a profétájukat. Már a húsvét eseményeiből is kivilágosodik a kérdés: ha nem elég a csoda, ha nem elég a szeretet, akkor mi kell még a kiüresedett világnak, hogy felismerje Istent?

A modern kor talán legismertebb csodája, amelyet napcsodaként emlegetnek, a portugáliai Fátimában történt 1917. október 13-án. Több tízezer szemtanúja volt, és a korabeli sajtó is beszámolt róla. Mind a mai napig nincs rá tudományos magyarázat. Az emberek azért gyűltek össze, hogy részesei legyenek annak a jóslatnak, amelyet a Szűzanya három fátimai pásztorgyerekek nyilatkoztatott ki. Szűz Mária 1917. július 13-án, augusztus 19-én és szeptember 13-án egymás után sorozatosan megjelent ennek a három fiatalnak. Elmondásuk szerint a hölgy megígérte, hogy október 13-án felfedi kilétét, és olyan csodát tesz, amely mindenkit megerősít a hitben. Az ígért napon az Istenszülő valóban megjelent az égen. A jelenés után mindenki láthatta a napcsodát. A Nap egy ezüstkoronghoz vált hasonlóvá, szabad szemmel is lehetett szemlélni, saját tengelye körül forgott, mint egy tűzkerék, majd úgy tűnt, mintha a földre zuhanna. 1930. október 13-án a római katolikus egyház hivatalosan is elismerte a fátimai napcsodát.

Ez az egyik legismertebb csoda. Az igaz történeten alapuló 2016-os amerikai filmdráma, a Csodák a mennyből (Miracles from Heaven) azonban azokról a „névtelen” csodákról szól, amelyek napjainkban történnek éppolyan átlagemberekkel, mint amilyenek mi is vagyunk. Sokan kételkednek az ilyen történetekben, de

az egyetlen dolog, ami megkülönbözteti azokat, akik hiszik, hogy a Jóisten tett csodát, azoktól, akik meg akarják találni a racionális magyarázatokat, a hit. A forgatókönyv a texasi édesanya, Christy Beam azonos című életrajzi ihletésű regénye alapján íródott. Christy mélyen hívő emberként úgy érezte, tanúságot kell tennie arról a rendkívüli dologról, ami kislányával történt, és az egész család életét gyökeresen megváltoztatta. Ezért írta meg a Csodák a mennyből című bestseller könyvét.

A vallásos Beam familia boldogan élte hétköznapi életét, mígnem a középső lányuknál, a kilencéves Annabelnél egy gyógyíthatatlan, nagy fájdalommal járó emésztőrendszeri be-

tegséget diagnosztizáltak. Az orvosok és a család is tehetetlen volt. Annabelt már négyéves kora óta időről időre gyötörte a hasfájás, de kilencéves korára súlyosbodtak a fájdalmai. Egyik vizsgálat a másik után, kezeléseket, szigorú diéták, gyógyszerek, de a gyermek állapota változatlan maradt. Négy és fél évig tartó szenvedés kezdődött. Hónapokon át végzett orvosi vizsgálatok és kórházban töltött hosszú időszakok után Annabel és az édesanyja is elérte erőfeszítéseik határáig. Könyvében Mrs. Beam leírja, hogy anyai szívének az volt a legfájdalmasabb, amikor kislánya egyik nap felé fordulva ezt mondta: „Mami, meg szeretnék halni. A mennybe akarok menni Jézushoz, ahol nincs több fájdalom.” Már csak a csodában reménykedtek. Nemcsak fizikai, lelki, de hitbéli próbatétel is volt ez számukra. Bár a filmben az édesanya karaktere elveszti a hitét, az író nő bevallotta, hogy az egyetlen igaz Istenben való hite sosem szűnt meg, bármilyen kilátástalan volt is a helyzetük. Sokszor érezte úgy, hogy nem kap válaszokat Istentől. Christy imáiban számonkérte az Urat a lánya szenvedéseiről. Leggyakoribb kérdése a „miért” volt. „Miért épp Annabel?”

Végző kétségbeesésében csodáért fohászolt, és egy hétre rá, 2011. december 30-án imái meghallgatásra találtak. Annabel felkelt a kanapéről, és elhatározta, hogy megpróbál

játszani kicsit a növéreivel. Anyja féltette, de a kislány megígérte, hogy ha megerőltetőnek érzi, visszamegy a háza. A lányok épp fára másztak, egy közelben lévő öreg tölgyre, amikor a korhadt faág, amelyen Annabel ült, letört. Az amúgy is erőtlén és súlyos beteg kislány kilenc métert zuhant a fa üreges törzsébe. Azonnal riasztották a tűzoltókat, akiknek végül öt órába telt kiszabadítani a lánykát. A szülők ezalatt nem tudták, életben maradt-e egyáltalán a gyermekük. Ők is és a közösségük tagjai is körbeállták a fát, és a Miatyánkot

kezelésre, az orvosok legnagyobb megdöbbenésére a kislány tünetmentes volt. A hasa soha többet nem fájt, felhagyott a gyógyszerekkel és a kezelésekkkel is. Új élet következett az egész család számára, és mindannyian meggyőződtek róla, hogy Isten sosem késlekedik a válasszal, hisz valóban csodát vitt végbe az életükben. A filmben ennek a csodának a történetét ismerhetjük meg. Azóta az egész Beam család Isten dicsőségét hirdeti, akárcsak a 77. zsoltár:

imádkozták. A tűzoltók a kétségbeesett aszszonyt felkészítették a legrosszabbra, hiszen lehetetlen, hogy egy törekeny, nagybeteg gyermek kilenc métert zuhanjon, és ne essen súlyos baja. Mindenki megrendült, amikor sikerült kiszabadítani: a kislány sértetlen volt. A mentők bevitték a kórházba kivizsgálni, de minden lelete negatív lett.

Hazafele a kocsihoz beszélt Annabel először arról, mi történt vele, amíg a fa törzsében volt eszméletlenül: „Mami, én a mennyben jártam, amíg a fában voltam. Jézus ölében ültem, és azt mondta, hogy majd mikor kiszednek a tűzoltók, nem lesz semmi bajom. Megkérdeztem, nem maradhatok-e a mennyben, mert ott nem volt semmi fájdalom, de Ő azt mondta, hogy nincs itt az én időm, még dolgom van a földön.”

Az édesanya egyből arra gondolt, hogy az eséstől komolyabb agyi sérülése lett a gyerekeknek, és ezért hallucinált, de napok elteltével észrevette, hogy Annabelnek nincs szüksége azokra a gyógyszerekre, amiket addig szedett, mivel nem fáj a gyomra. Amikor pár nap múlva elmentek a klinikára a szokásos tíznaponkénti

**„Te vagy az Isten,
aki csodákat tettél,
megismertetted
erődet a
népekkel.”**

Ez történt... 2016. tél – 2017. tavasz

december 3.

január 7.

január 19.

december 12.

január 7.

január 15–22.

december 26.

január 12.

január 27.

December 3. A hajdúdorogi Szent Bazil Oktatási Központ sportcsarnokában rendezték meg a VI. Szent Lukács focikupát, melynek vándorkupáját idén a Debreceni és Nyírségi Görögkatolikus Gyermekvédelmi Központ csapata vihette haza.

December 12. Fraknói Vilmos-díjban részesült dr. Szabó Irén, a Sárospataki Római Katolikus Egyházi Gyűjtemény vezetője, Telenkó Miklós atya felesége.

December 26. Fülöp metropolita Balkányban pappá szentelte Magyar Márton diakónust.

Január 7. Ünnepléses keretek között, metropolitai és püspöki Szent Liturgiával, a Szent Efrém férfikar közreműködésével vette kezdetét Sajópálfalán a tricenáriumi év, a kegykép könnyezésének háromszázadik évfordulóján.

Január 7. Ortodox karácsony címmel születésnap koncertet adott a Szent Efrém férfikar a budapesti Szent István-bazilikában, fennállásának tizenötödik évfordulóján.

Január 12. A Libanoni Nagykövetségen találkozott Fülöp metropolitával a szír katolikus egyház feje, Mar Ignatius Joseph III. Younan pátriárka.

Január 15. Életének 101., papságának 78. évében visszaadta lelkét Teremtőjének Olofsson Placid bencés szerzetes atya, akiről téli számban írtunk.

Január 15–22. Metropolitánk az egész ország területén részt vett az ökumenikus imahét rendezvényein.

Január 19. A Szovjetunióba hurcolt politikai foglyok és kényszermunkások emlékére keretében megrendezett országos középiskolai tanulmányi versenyen második helyen végzett az edelényi Szent János Görögkatolikus Gimnázium és Szakgimnázium, harmadik helyen pedig a miskolci Fáy András Görögkatolikus Közgazdasági Szakgimnázium csapata.

Január 20–21. Máriapócsen rendezték meg a családreferensek országos találkozóját.

Január 27–29. Negyedik alkalommal rendezte meg egyházunk a Szent Efrém Napok zenei programsorozatát.

Február 6. Baráti találkozóra került sor a görögkatolikus és az evangélikus egyház hierarchái között Budapesten. A két hasonló nagyságú egyház vezetői ismertették saját egyházaik örömeit, nehézségeit, feladatait, melynek során felszínre került, milyen sok közös vonás található az evangélikusok és a görögkatolikusok között.

február 6.

február 20.

február 26.

február 7.

február 23.

március 10.

február 11.

február 26.

március 15.

Február 7. Mostoha időjárási körülmények között tette meg a Hajdúdorog és Máriapócs közötti 52 kilométeres zarándoklatot elszánt hívők csoportja Ivancsó Sándor atya vezetésével, a kegykép Hajdúdorogra vitelére emlékezve.

Február 11. Nyíregyházán volt az országos görögkatolikus bál, melyre kétezernél is többen jöttek el ide.

Február 16. A Miskolci Egyetem „Esélyért” díjával jutalmazták tudományos diákköri dolgozatáért Szajkó Cintiát, a Miskolci Görögkatolikus Cigány Szakkollégium lakóját.

Február 12–19. Egyházmegyéink aktívan bekapcsolódtak a házasság hete programsorozatba, mely a házasság és a család fontosságára hívja fel a figyelmet országszerte.

Február 20–26. Ikonfestő tábor volt Nyíraczádon Varga Tarczíusz ferences atya vezetésével.

Február 23. Hatodik helyen végzett a magyar válogatott a horvátországi Vukováriban rendezett papi futsal Európa-bajnokság tizenötös csapatos mezőnyéből. A tizenkét fős magyar csapatnak öt görögkatolikus tagja volt: Moldván Tibor, Stefán Zoltán, Szabó Tamás, Kocsis Dániel és Szarka Gergely atyák.

Február 26. Körmenettel és koszorúzással emlékeztek Debrecenben a Miklósy István görögkatolikus püspök ellen tervezett 1914-es bombamerénylet áldozataira.

Február 26. Ötödik alkalommal rendezték meg a Keresztény Roma Szakkollégiumi Hálózat országos teremlabdarúgó-tornáját, ezúttal Hajdúdorogon. A debreceni Szent Miklós Görögkatolikus Roma Szakkollégium megvédte címét, sőt, a torna legjobb kapusa és mezőnyjátékosát díjazták is ők hozták el.

Március 10. Vásáry Tamás-ösztöndíjban részesült a debreceni Szent Miklós Görögkatolikus Roma Szakkollégium lakója, Balázs Ádám Ferenc joghallgató. Gratulálunk!

Március 15. Magyarország Erdemes Művésze díjat vehetett át dr. Bubnó Tamás Liszt Ferenc-díjas karnagy, énekművész, a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem Egyházzene Tanszékének oktatója, a nyíregyházi Szent Atanáz Görögkatolikus Hittudományi Főiskola főiskolai docense, a Szent Efrém férfikar alapítója és művészeti vezetője.

TRICENTENÁRIUMI LELKI NAPOK SAJÓPÁLFALÁN

Május 6. Szabó Tamás
Május 13. Szocska A. Ábel OSBM
Május 23. Barsi Balázs OFM

Program:

10.00 imaóra
10.30 előadás, beszélgetés
12.30 ebéd
14.00 imaóra, előadás,
beszélgetés
16.00 paraklisz

Ebéd: 1000 Ft

Jelentkezés:

spzarandokhaz@gmail.com

+36 30 515 1368
+33 30 199 9383

*(Legkésőbb az adott
lelki nap előtt egy héttel!)*

Megjelent magazinunk munkatársának második, igen hasznos könyve, melyet ezúton ajánlunk szeretettel az óvónők és kisgyerekes családok figyelmébe.

Nótinné Csikós Marianna–Polyecskó Dóra:

ÓVODAI JÁTÉKKALENDÁRIUM

800 HETI ÉS NAPI TERVBÉ
KÖNNYEN BEÁGYAZHATÓ
FEJLESZTŐ TEVÉKENYSÉG AZ ÓVODÁBAN

Az Óvodai játékkalendárium egyszerre segíti az óvodai tevékenységek tervezését, és megkönnyíti az óvodai adminisztrációt. A könyv összesen 800 játék- és tevékenységötletet tartalmaz, óvodai korcsoportokra bontva, segítve ezzel a differenciálás elvének megvalósítását.

A szakkönyv heti bontásban gyűjti össze a játékokat, tevékenységeket, hetente változó témákban, kapcsolódva az évszakokhoz kötődő ünnepi időszakokhoz, jeles napokhoz, segítve ezzel különböző témahetek megvalósítását. A kiadványban található játékok és tevékenységek könnyedén illeszkednek a csoportnaplóhoz, segítve ezzel az adminisztrációt.

A szakkönyv a nevelési év minden napjára tartogat három-három játékot, melyek mindennap egy konkrét nevelési területet fednek le:

✿ **A külső világ tevékeny megismerése, matematikai tartalom** ✿ Rajzolás, mintázás, kézimunka ✿ **Mese, vers, anyanyelvi játék** ✿ Ének, zene, énekes játék ✿ **Mozgás**

A játék- és tevékenységgyűjteményt ajánljuk azoknak az óvodapedagógusoknak, akik szeretnék egyszerűsíteni az óvodai adminisztrációt, hogy minél inkább a kreatív mindennapokra koncentrálhassanak.

MEGREDELHETŐ a neteducatio.hu weboldalon, illetve a **30/954-6767**-es telefonszámon.

NYÍREGYHÁZI EGYHÁZMEGYE
CSALÁDBIZOTTSÁGA SZERVEZÉSÉBEN

ÁRPRILIS
21.
PÉNTEK

FENYESHETI RETRO BAL

18:00 VECSENYE A SZÉKESEGYHÁZBAN | **19:00** A BATYUSBÁL KEZDETE
ZENE: LK BEAT | JEGYEK HELYBEN KAPHATÓK; **1500 FT**
ASZTALFOGLALÁS: +36 42 415-901 | +36 30 681 8927

SZENT MIKLÓS GÖRÖGKATOLIKUS ÁLTALÁNOS ISKOLA
NYÍREGYHÁZA, BETHLEN G. U. 16.

TÜRMEZEI ERZSÉBET

HÚSVÉT HAJNALÁN

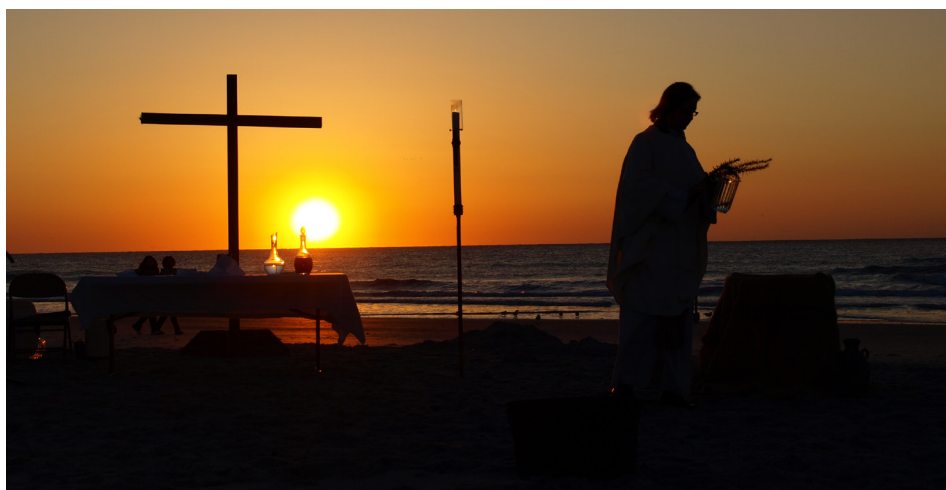
Alig várták, hogy jöjjön a reggel,
s most bánatosan, illatos kenetekkel,
sírva sietnek a sír fele hárman,
epesztő, emésztő, roskasztó gyászban.
Ím ébred az élet és támad a nap már.
A madarak kara csak egy fénylő sugarat vár
és csattog az ének, száll által a légen
fel, fel az ég felé... Csak úgy, mint régen.
Jaj, az a régen! Ne fájna az emlék?
Mikor a Mester előttük ment még,
és ajkán az élet igéi fakadtak
a szomjazóknak, a fáradtaknak!
Volt-e valaha riasztóbb álom,
mint ez a három nap, ez a három:
mikor, aki folyvást csak életet mentett,
vad, gyilkos kezek fogják meg a Szentet,
viszik diadallal a főpap elébe,
rágalmat, gúnyt vágna a tiszta szemébe
és suhog a korbács és csattog az ostor,
hol, aki megvédje, a hős, az apostol?
És az Atya hallgat? – Mély csend ül az égen
s most hajnallik újra: csakúgy... úgy mint régen.

Hogy hurcolták! Mint egy gonosztevőt.
S még volt, aki gúnnyal nevette Őt,
amint a tövistől a vére kicsordul,
s úgy kell felemelni az utcai porbul.
Köpdősve, gyalázva a fára szegezték,
de Ő ugyanaz volt, ott is szeretett még,
ott fenn a kereszten, anyát és poroszlót:
könnyet hullajtót és gyilkos sebet osztót.
Ó, jaj, a halálig, mindig szeretett!
Viszik az illatozó kenetet,
és sírva sietnek a sír fele hárman,
nagypénteki gyásszal, húsvéti sugárban.

Hogy látnák szemükben keserű könnyekkel,
milyen csodálatos ez a reggel.
A pálmafák két szegélyén az útnak
súgva-búgva valami titkot tudnak.
A virágok át harmatkönnyeken
már látják felragyogni fényesen
az élet napját, s azt hirdeti minden:
A sírban nincsen! A sírban nincsen!

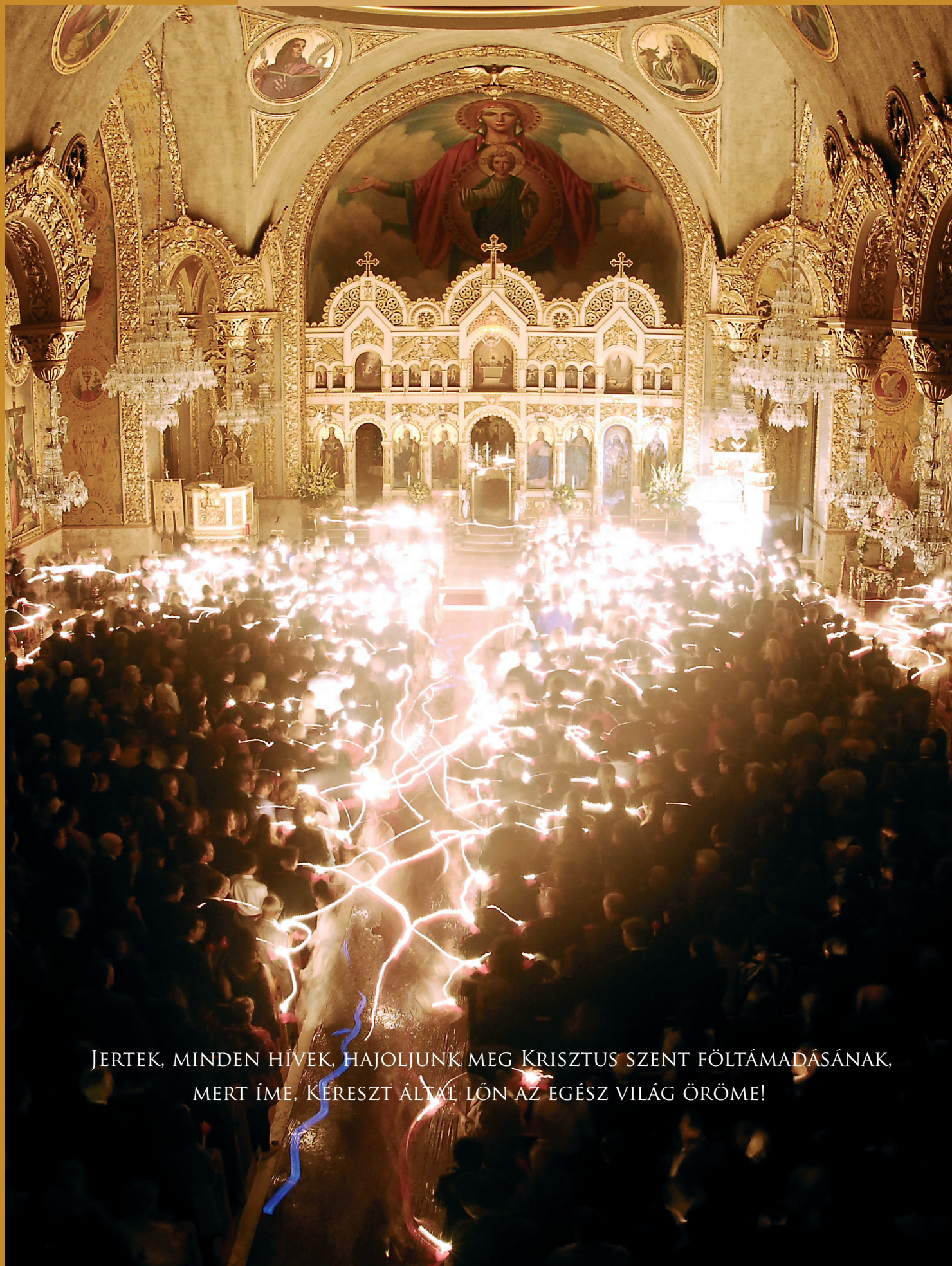
Ők mégis mennek. Gyászolva, sírva.
Betekinteni egy üres sírba,
az angyal előtt döbbenve megállni:
feltámadott, élő Mesterre találni.

Húsvétkor ha nincs még húsvéti szíved,
a nagypéntekit vedd, vedd és vigyed
könnyesen, aggódón, búsan, amint van,
s keresd a Krisztust, keresd a sírban!
Nem, úgysem fogod megtalálni ottan.
Eléd fog állani feltámadottan.

KERESZTED ELŐTT LEBORULUNK
KRISZTUS,
ÉS SZENT FÖLTÁMADÁSODAT
ÉNEKELJÜK
ÉS DICSÓÍTJÜK,
MERT TE VAGY A MI
ISTENÜNK
ÉS KÍVÜLED MÁST NEM ISMERÜNK,
A TE NEVEDET NEVEZZÜK.

JERTEK, MINDEN HIVEK, HAJOLJUNK MEG KRISZTUS SZENT FÖLTÁMADÁSÁNAK,
MERT ÍME, KERESZT ÁLTAL LŐN AZ EGÉSZ VILÁG ÖRÖME!